

SFC2021 Programme for EMFAF

CCI	2021BG14MFPR001
Title in English	European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund - Programme for Bulgaria
Title in national language(s)	BG - European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund - Programme for Bulgaria
Version	1.1
First year	2021
Last year	2027
Eligible from	01-Jan-2021
Eligible until	31-Dec-2029
Commission decision number	
Commission decision date	
Non substantial transfer (Article 24(5) CPR)	No

Table of Contents

1. Programme strategy: main development challenges and policy responses	6
Table 1A: Priority justification	17
Table 1A: SWOT analysis & needs	44
2. Priorities	65
2.1. Priorities other than technical assistance	65
2.1.1. Priority: 1.Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	66
2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities	67
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	67
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	67
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	71
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	72
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	73
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	74
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR	75
2.1.1.1.2. Indicators	76
Table 2: Output indicators	76
Table 3: Result indicators	77
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	78
2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities	79
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	79
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	79
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	81
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	82
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	83
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	84
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR	85
2.1.1.1.2. Indicators	86
Table 2: Output indicators	86
Table 3: Result indicators	87
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	88
2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making	89
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	89
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	89
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	94
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	95
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	96
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	97

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR.....	98
2.1.1.1.2. Indicators	99
Table 2: Output indicators	99
Table 3: Result indicators	100
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	101
2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems	102
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	102
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	102
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	106
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	107
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	108
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR.....	109
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR.....	110
2.1.1.1.2. Indicators	111
Table 2: Output indicators	111
Table 3: Result indicators	112
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	113
2.1.1. Priority: 2.Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	114
2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term.....	115
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	115
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	115
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	119
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	121
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	122
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR.....	123
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR.....	124
2.1.1.1.2. Indicators	125
Table 2: Output indicators	125
Table 3: Result indicators	126
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	127
2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products.....	128
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	128
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	128
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	131
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	133
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	134
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR.....	135
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR.....	136

2.1.1.1.2. Indicators	137
Table 2: Output indicators	137
Table 3: Result indicators	138
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	139
2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities	140
2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities	141
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	141
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	141
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	146
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	148
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	149
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	150
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR	151
2.1.1.1.2. Indicators	152
Table 2: Output indicators	152
Table 3: Result indicators	153
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	154
2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed	155
2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation	156
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	156
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	156
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	160
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	161
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	162
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	163
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR	164
2.1.1.1.2. Indicators	165
Table 2: Output indicators	165
Table 3: Result indicators	166
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	167
2.2. Technical assistance priorities	168
2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR	169
2.2.1.1 Interventions from the funds	169
The related types of actions – point (e)(i) of Article 22(3) CPR	169
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	173
2.2.1.2. Indicators	174
Table 2: Output indicators	174
2.2.1.3. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention	174
3. Financing plan	175
3.1 Transfers and contributions	175
Table 15A: Contributions to InvestEU (breakdown by year)	175
Table 15B: Contributions to InvestEU (summary)	175

Justification.....	175
Table 16A: Transfers to instruments under direct or indirect management (breakdown by year).....	175
Table 16B: Transfers to instruments under direct or indirect management (summary).....	176
Justification.....	176
Table 17A: Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds (breakdown by year).....	176
Table 17B: Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds (summary).....	176
Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds - justification ...	176
3.4 Transfers back.....	177
Table 20A: Transfers back (breakdown by year).....	177
Table 20B: Transfers back (summary).....	177
3.5 Financial appropriations by year.....	178
Table 10: Financial appropriations by year.....	178
3.6 Total financial appropriations by fund and national co-financing.....	178
Table 11A Total financial allocations by fund and national contribution.....	178
4. Enabling conditions.....	180
Table 12: Enabling conditions.....	180
5. Programme authorities.....	189
Table 13: Programme authorities.....	189
Table 13A: The portion of the percentages set out in point (b) of Article 36(5) CPR that would be reimbursed to the bodies which receive payments from the Commission in case of technical assistance pursuant to Article 36(5) CPR (in percentage points).....	190
6. Partnership.....	191
7. Communication and visibility.....	194
8. Use of costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs.....	197
Table 14: Use of unit costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs.....	197
Appendix 1.....	198
A. Summary of the main elements.....	198
B. Details by type of operation.....	199
C. Calculation of the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates.....	200
1. Source of data used to calculate the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates (who produced, collected and recorded the data, where the data is stored, cut-off dates, validation, etc.)	200
2. Please specify why the proposed method and calculation based on Article 94(2) CPR is relevant to the type of operation.....	201
3. Please specify how the calculations were made, in particular including any assumptions made in terms of quality or quantities. Where relevant, statistical evidence and benchmarks should be used and, if requested, provided in a format that is usable by the Commission.....	202
4. Please explain how you have ensured that only eligible expenditure was included in the calculation of the standard scale of unit cost, lump sum or flat rate.....	203
5. Assessment of the audit authority(ies) of the calculation methodology and amounts and the arrangements to ensure the verification, quality, collection and storage of data.....	204
Appendix 2.....	205
A. Summary of the main elements.....	205
B. Details by type of operation.....	206
Appendix 3: List of planned operations of strategic importance with a timetable.....	207
Appendix 4.....	208
EMFAF action plan for each outermost region.....	208
DOCUMENTS.....	209

1. Programme strategy: main development challenges and policy responses

Reference: points (a)(i) to (viii) and point (a)(x) of Article 22(3) and point (b) of Article 22(3) of regulation (EU) 2021/1060 (CPR)

Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 г. (ПМДРА) предоставя подкрепа, чрез която да отговори на основните предизвикателства пред сектор „Рибарство“.

Секторът в България (БГ) е поставен пред предизвикателства, тясно свързани със спецификите на Черно море (ЧМ), природната, социалната и икономическата ситуация, заедно с последствията от COVID-19 и агресията срещу Украйна, глобалната икономическа криза и промяната в бизнес моделите.

Изпълнението на ПМДРА е насочено към постигането на конкретни цели от европейските политики като: Европейски зелен пакт (ЕЗП), стратегии за Зелен преход (ЗП), Дигитален преход (ДП), добавена стойност на публичните инвестиции, от фермата до трапезата (ФТ), Син растеж (СР), Стратегия за биологично разнообразие (СБР), Общ дневен ред за Черно море (ОДРЧМ), стратегия на ЕС за морския басейн, Обща политика в областта на рибарството (ОПОР), морска политика на Съюза, макрорегионална стратегия на ЕС за Дунавския регион, стратегия за интелигентна специализация (S3 2021-2027), стратегия за морска сигурност за Европейския съюз, стратегия 2030 на ГКРСМ, GFCM RPOA-SSCF и министерска декларация от София от 2018 г., рамкова директива за морска стратегия (РДМС), решение на Комисията за добро състояние на околната среда, стратегически насоки на ЕС за по-устойчиви и конкурентоспособни аквакултури за периода 2021-2030 г. и др. По ПМДРА ще се прилагат финансови инструменти, като част от усилията за повишаване на устойчивостта на сектора.

Приносът на ПМДРА към околната среда и изменението на климата е 38 850 204 евро ЕФМДРА или 48,66% от бюджета, към НПРД Натура 2000 е 6 494 900 евро ЕФМДРА.

Изпълнението на П1 ще гарантира устойчивото управление на риболова в съответствие на целите за постигане на икономически, социални ползи, ползи за заетостта и продоволственото снабдяване, ще насърчава ефективния контрол и правоприлагане в областта на рибарството, включително борбата с незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов, както и придобиването на надеждни данни за вземането на решения, основани на знанието свързано с въздействието на риболова върху защитени и застрашени видове и декарбонизация на риболовния сектор. Предизвикателствата са изведени на основание на *Анализа на регионалния морски басейн (АРМБ)*[1], *Ситуационния анализ на състоянието на сектор Рибарство в България*[2], *Годишния доклад за риболовния флот от 2021 г.*[3] и стратегическите цели на хоризонталните политики (ХП) на ЕС.

Предизвикателства по П1:

- Свърхкапацитет на риболовния флот и осигуряване на баланс на сегментите и експлоатацията на запасите;
- Променяща се екологична среда в ЧМ е предизвикателство в три насоки – биогенно замърсяване, замърсяване с твърди отпадъци и загуба на биологично разнообразие;
- Остарялата инфраструктура и недобре развитата рамка за управление на риб. ресурси не защитават изцяло интересите на дребномащабния крайбрежен риболов (ДМКР);
- Утвърждаване на навици и самосъзнание на населението и на операторите в сектора, за да се намали отделянето на отпадък в морето и замърсяването на водоемите;
- Разширяване на източниците на доход на сектора чрез диверсификация на дейностите;

- Социална и икономическа криза, предизвикана от пандемията COVID-19 и военните действия в Украйна върху риболова;
- Повишаване на капацитета за преработка приулова и откриване на нови пазарни възможности за нежелания улов във връзка с въведеното задължение за разтоварване;
- Осъвременяване и модернизация на методите и средствата за борба с ННН риболов;
- Въвеждането на нови, по-строги регулации за контрол, във връзка с намаляващите биологично разнообразие и естествени ресурси;
- Осигуряване на възможност за адекватно електронно докладване на уловите от операторите в ДМКР;
- Осигуряване на достоверна научна информация относно устойчивата експлоатация на всички рибни запаси в ЧМ;
- Повишаване на капацитета на научната общност, регионална координация и подобряване на събирането на достоверни данни за изхвърлянията, нежелания улов, случайния приулов на китоподобни и за въздействието от риболова върху застрашени и защитени видове в тясно сътрудничество с Регионалната координационна група за Средиземно и ЧМ, препоръките на ГКРСМ и проекта BlackSea4Fish.

Изпълнението на П2 е насочено към подобряване на връзката между финансирането и целите на политиката, устойчивия растеж, защитата и подобряването на околната среда и природните ресурси чрез минимизиране на отрицателното въздействие върху тях. Основното предизвикателство е преодоляване на ниската конкурентоспособност на предприятията и повишаване на устойчивостта на стопанствата за аквакултури, предприятията за преработка на продукти от риболов и аквакултури и развитие на пазарите, чрез подкрепа за иновации, дигитализация, енергийна ефективност и декарбонизация, диверсификация на производството и др.

Предизвикателства по П2:

- Наличие на голям бр. малки и средни язовири под 100 дка., които формират ниски печалби;
- Остаряла материално-техническа база в стопанствата;
- Ниско качество на произведената аквакултура;
- Преобладаващо производство на риба в ниския ценови сегмент;
- Ниска консумация на риба и рибни продукти;
- Недостиг на нишови продукти от аквакултури и преработка;
- Ниска добавена стойност на продуктите от аквакултура;
- Слабо развито предлагане на акваекологични услуги;
- Недиверсифицирани видове марикултури в черноморски води (единствено черна мида);
- Непълноценно оползотворяване на отпадъците от преработка;
- Доминираща преработка на вносни суровини за сметка местни;
- Нискоквалифициран и застаряващ персонал в сектора;
- Недостатъчно иновации, патенти и полезни модели в сектора;
- Липса на сертифицирани стопанства за производство на биологична продукция (една мидена ферма);
- Липса на национални стандарти за местни продукти;

- Незадоволително промотиране на местни видове аквакултури;
- Ниска конкурентоспособност на продукцията на местните и чужди пазари;
- Развитие на устойчива система за предлагане на пазара (местен и чужд) на продукти от риболов, аквакултури и преработка;
- Създаване на организации на производители (ОП) и изпълнение на планове за производство и предлагане на пазара.

Изпълнението на ПЗ включва интервенции, важни за развитието на общностите, занимаващи се с рибарство и производство на аквакултури, в крайбрежните и вътрешните райони на страната и по поречието на р. Дунав. Чрез партньорства между заинтересованите страни ще бъдат намерени решения на основни проблеми и предизвикателства, свързани с риболовния натиск върху запасите, повишаване на имиджа на рибовъдството, ниската доходност на населението в рибарските райони, напредналата възраст на работната сила и застаряване на населението, задържане на младите хора на територията на рибарските райони и справяне с екологичните предизвикателства. Подкрепата ще повиши качеството на живот на населението в общностите, зависими от рибарството и аквакултурите. Ключово е въвеждането на иновации на териториите, дигитализация на ниво производство, проследимост на продуктите, предлагане на пазара, посредством къси вериги на доставка, както и прилагане на принципите за кръгова икономика и допълняемост на дейностите за съживяване на територия и постигане на целите на Синята икономика (СИ).

Предизвикателства по ПЗ:

- Постигане на целите на ЕЗП и прилагане на принципите на СИ на територията на местните инициативни групи (МИГ) по ЕФМДРА чрез въвличане на всички заинтересовани страни;
- По-активно въвличане в изпълнението на подхода на всички заинтересовани страни и улесняване на комуникацията чрез провеждане на обучения, форуми и увеличаване на дейностите/проектите за сътрудничество и активно участие на местни лидери в дейностите на МИГ по ЕФМДРА;
- Запазване и привличане на население от по-развити икономически области/градове към рибарските територии;
- Повишаване на добавената стойност на територията чрез подбор и изпълнение на проекти с високо качество, допълняемост на проектите и комплексен принос към СВОМР;
- Публично-частните партньорства да се ангажират и мобилизират ефективно допълнителни ресурси за развитие на съответната територия;
- Изграждане на адм. капацитет на местно и национално ниво за разработване и изпълнение на СВОМР, чрез формиране на работещи партньорства;
- Повишаване на степента на публичност и прозрачност на всички нива в рамките на общностите, зависими от риболов и аквакултури.

Изпълнението на П4 посреща основни нужди за развитието на сектор „Рибарство“ в БГ като държава на Черно море, които се изразяват в развитие на морското наблюдение, опазване на морската среда и подобряване на знанията за състоянието на Черно море.

Предизвикателства по П4:

- подобряване на обмена на информация;
- създаване на условия за подобряване на екологичната среда в ЧМ и намаляване на рибните ресурси, които са обект на стопански риболов;

- недостатъчни знания за състоянието на ЧМ;
- миграционния характер на видовете риба обект на интерес на стопанския риболов;
- усложнено международно положение в Черноморския регион.

- **III**

Риболовният флот на БГ в ЧМ е основно ДМКР. Въпреки това уловите се извършват предимно от корабите в сегментите над 18 м. Големи риболовни кораби, които да оперират в далечни дестинации няма, а риболовът се извършва основно в крайбрежните зони. Корабите, причислени към ДМКР представляват 95%. Чрез ПМДРА ще се отдели ресурс, който да е адресиран към нуждите на ДМКР за адаптация на риболовния капацитет, модернизация, иновации и др. Икономическото състояние на флота се влияе от редица фактори, като основните от тях са:

- стари риболовни кораби;
- дисбаланс между променливите разходи и текущите приходи;
- ниска покупателна възможност на населението;
- сезонност на риболова - годишни миграции на видове със стопанско значение;
- вариации в цените на горивата;
- липса на достатъчно рибни борси и обекти за първа продажба в близост до пристанищата.

Съгласно Зелената книга за бъдещето на ОПОР, ДМКР е ключов за малките рибарски райони с положителното си влияние на заетостта в района, но едновременно оказва по-слабо негативно въздействие върху ресурсите в морето. Риболовът на такива съдове се концентрира в крайбрежната ивица и няма достъп до рибните популации във вътрешността на морето. Според данни от доклада за флота за 2021 г., броят на заетите в ДМКР (в еквивалент на пълна заетост) нараства с над 42% за периода 2014-2019 г. В тази връзка и поради съществения дял на ДМКР, ще се подпомагат с предимство по III (СЦ 1.1, и 1.3) за да се осигурява поминък на местно ниво, а по вторичен начин косвено ще облагодетелства запазването на биоразнообразието по устойчив начин.

Предприети мерки и очаквани резултати.

Необходимо е адаптиране на риболова към последиците от климатичните промени, нарушени вериги на доставка, социално-икономическите кризи. За равен старт на операторите в прехода към по-нисковъглеродна Европа при устойчиви нива на експлоатираните видове е нужно да се насочат усилията към риболов с по-ниско въздействие върху биологичното разнообразие. Целта на подкрепата по III е да съхрани и направи ефективен риболовния сектор в БГ, посредством регулиране капацитета на риболовния флот, предоставяне на пакет от антикризисни и инвестиционни мерки.

Към настоящия момент по ПМДР 2014-2020 г. в модернизация на рибарски пристанища и изграждане на лодкостоянки са инвестирани над 14 млн. евро. БФП. Подпомогнати са инвестиции за модернизацията на четири рибарски пристанища (3 в южното Черноморие и 1 в северното). Изградени са или са модернизирани 6 бр. лодкостоянки, които са насочени към ДМКР. През периода 2021-2027 подпомагането ще е насочено към инвестиции, целящи развитието на кръгова икономика, дейности намаляващи въглеродните емисии и инсталирането на съоръжения за реализация на приулова и подобряване на енергийната ефективност. За изпълнение на

задължението за разтоварване, ще се инвестира в инфраструктура за съхранение, обработка, сортиране, които могат да се използват както риба за директна консумация, така и за нежелания улов.

През изминалия програмен период риболовният сектор не прояви силен интерес към мерките за подобряване на социалния и икономически статус на рибарите. Поуката от натрупания опит ще осигури по-гъвкави и атрактивни условия за кандидатстване.

До момента адаптацията на риболовния флот е извършвана успешно през изминалите два програмни периода чрез мерки за окончателно преустановяване на риболовните дейности.

Временното преустановяване на риболовните дейности има пряка връзка с опазването на морските биологични ресурси, управлението на рибарството и на флотовете, които експлоатират тези ресурси. Тази цел на ОПОР е залегнала в разработването на посочения вид дейност.

Компенсацията за временно преустановяване на риболовните дейности за първи път е предоставяна през 2020 г. като отговор на икономическите последици от пандемията COVID-19 върху риболова. Положителната реакция на сектора е индикация, че този тип дейност трябва да присъства и в ПМДРА.

В настоящия програмен период са създадени предпоставки, за изпълнението на операции за управление на морските зони по Натура 2000 и за защита и съхранение на биоразнообразието. Компетентният орган за управлението им е Министерството на околната среда и водите. Ролята на ПМДРА е подпомагаща чрез съпътстващи дейности.

През периода 2014-2020 по мярката "Контрол и изпълнение" са договорени близо 7 млн. лв. БФП, които са насочени към осигуряване навременен и ефективен контрол върху рибарството. Въпреки голямото развитие на административния и контролния капацитет, новите изисквания в сферата създават необходимост от продължаващо развитие на контрола в БГ. По мярката за събиране на данни са договорени близо 4 млн. евро БФП. Оценката за работата на БГ по тази дейност се е подобрила в годините и се планира тази тенденция да се запази. В съответствие с РДМС 2008/56/ЕС БГ ще постигне добро екологично състояние на водите на ЧМ като резултат от планираните от БГ действия.

Принос към ХП на ЕС.

Целите на ЕЗП за декарбонизация ще се постигат чрез инсталация на ВЕИ за захранване на инсталациите на борда за намаляване на разхода на гориво по време на риболов. Подмяната на елементи от риболовните уреди с такива, които имат по-ниско съпротивление по време на риболов и водят до по-нисък разход на гориво. Инвестициите в рибарски пристанища и лодкостоянки ще бъдат насочени към инсталация на ВЕИ на територията им.

Целите на СБР ще се постигат чрез инвестициите в рибарски пристанища и лодкостоянки, и изграждането на съоръжения за преработка и съхранение на улова. Ще се финансират инвестиции в по-селективни и иновативни риболовни уреди, устройства за прогонване на хищни бозайници. Диверсификацията и постоянното прекратяване на риболовните дейности ще подкрепят намаляването на риболовния натиск върху рибните запаси. Създадени са предпоставки, за изпълнението на операции за управление на риболова в МЗЗ по Натура 2000 и за защита и съхранение на биоразнообразието в морските и вътрешните води. Ангажиментът до 2030 г. да се осигури ефективно управление на всички защитени зони, с ясни природозащитни цели и мерки и мониторинг ще се постигне чрез управление на риболовните дейности в защитените зони. Постигането на добър екологичен статус ще се постигне също и чрез дейности по събиране на морски отпадъци.

Устойчивата СИ в рибарството ще допринесе за справянето с изменението на климата. Секторът ще допринесе за тези стратегически цели чрез използването на природосъобразни решения за

осигуряването на кръгова икономика в рибарските пристанища и лодкостоянки, „сини“ инвестиции на борда на риболовните кораби и диверсификацията на дейности извън риболова. Целите на ОДРЧМ са защитени чрез подкрепа за иновации, свързани с опазване на биоразнообразието и такива в инвестиции в СИ.

Инвестициите в подобрената работна среда на борда на корабите и добавената стойност ще доведат до намаляване на оперативните разходи в риболова. Компенсациите за намаляване на риболовния флот чрез мерките за постоянно прекратяване на риболовните дейности ще допринесат за изграждането на устойчив и конкурентоспособен флот. Тези мерки ще постигнат целите на Плана за устойчивост на ЕС.

ЗП на дейностите в риболова ще се постигне чрез стимулиране на кръговата икономика в рибарските пристанища за оползотворяване на отпадъците и модернизация на риболовните уреди, насърчаването на иновациите в селективните риболовни техники.

Дигиталния преход се насърчава чрез инвестиции в цифрови инструменти, които осигуряват възможност за прозрачен, ефективен и лесен за прилагане контрол и наблюдение на рибарството, дигитализация в администрацията за по-ефективно управление на рибарството, както и в по-ефективна система за проследяемост и по-точна информацията за потребителите. Процесът ще бъде цялостен заедно с инвестиции в насърчаването на цифровите умения на заетите в риболова.

Мисията Хоризонт Европа: Възстановяването на нашите океани и води до 2030 г. ще бъде подкрепена чрез няколко действия по линия на ЕФМДРА, допринасящи за постигането на същите цели във взаимодействие с ХЕ: събиране на морски отпадъци и изгубени риболовни уреди, декарбонизация, задължение за разтоварване, енергийно ефективни решения и възобновяеми ресурси, селективни уреди, укрепване на мрежата от МЗЗ, разработване и изпълнение на планове за управление на МЗЗ.

УО планира да осигури по-добро икономическо състояние на рибарите чрез модернизацията на двете държавни рибарски пристанища (в гр. Созопол и гр. Балчик) и изграждането и модернизацията на лодкостоянки, които са насочени към ДМКР. Инвестициите в работните условия на борда ще осигурят безопасност по време на риболов, стабилни доходи и запазване на работни места. Операциите по компенсации за временно преустановяване на риболовните дейности ще осигурят подкрепа за запазване на риболова и заетите лица. Тези дейности са насочени към лицата, ангажирани в риболова и са планирани да облагодетелстват приблизително общо 250 оператора в стопанския риболов.

Развитието на иновации в процесите на риболов, развитието на СИ и опазването на видовото разнообразие ще допринесат за развитието на гъвкав и конкурентоспособен сектор. В областта на риболова са планирани за подпомагане 6 броя иновации. През програмния период 2014-2020 не е постигнат напредък в областта на иновациите, което определя и заложената целева стойност.

Инвестициите в оборудване за производство на борда облекчават работния процес и осигуряват по-добри условия на работа. Подпомагането в насока на осигуряване на добрите условия на труд ще доведат до запазване на 32 работни места в риболова и липса на текучество на работна ръка.

Риболовния флот на БГ ще бъде подложен на мерки за постоянно прекратяване на риболовното усилие, чрез което ще бъде изведен риболовен капацитет от 387 GT.

Планират се 25 бр. операции, свързани с опазването на видовото разнообразие, възстановяването на местообитанията и консервационните мерки във водната околна среда.

- П2

Чрез ЕФМДРА ще се предоставя подкрепа за стимулиране и устойчиво развитие на аквакултурите, преработка на продукти от риболов и аквакултури и развитие на пазарите. Подпомагането по П2 е обвързано с МНСПА[4], Ситуационния анализ на състоянието на сектор рибарство в България[5], Стратегическите насоки за по-устойчиви и конкурентоспособни аквакултури на ЕС за периода 2021-2030 г.[6] и ОДРЧМ.

Направеният анализ извежда необходимост от инвестиции в дейностите, свързани със запазване, стабилизиране, разширение, модернизация и енергийна ефективност на съществуващи производствени мощности - морски и сладководни, и изграждане на нови, прилагачи технологии, щадящи експлоатацията на водните ресурси и с ниско влияние върху околната среда, повишаване на производството на аквакултури в условията на устойчив растеж, увеличаване на икономическата ефективност на производството на аквакултури и риболова чрез директни продажби, добавена стойност, диверсификация на дейностите, регионално коопериране, организации на пазара и др.

Програмирането на П2 отразява и предизвикателствата за развитието на аквакултурите в ЧМ, идентифицирани в АРМБ. ОПОР и ЕФМДРА са ключов инструмент, подкрепящ усилията за преход към ресурсно ефективно производство на аквакултури в контекста на новите политически приоритети на Комисията, като подкрепа за иновации, устойчивост, дигитализация, енергийна ефективност, декарбонизация и диверсификация. Избраните дейности ще допринесат за повишаване на конкурентоспособността на българската продукция на световния пазар и за повишаване на консумацията на българска риба и други водни организми на национално ниво. Нужно е разширяване производството на риба и други водни организми от нисък към по-висок ценови сегмент с отглеждането на нови видове с висок пазарен потенциал. Взаимодействието между изследователския сектор и бизнеса за въвеждането на иновации, допринасящи за повишаване на конкурентоспособността на сектора и подобряването на техническото оборудване и технологии при отглеждане на аквакултури във фермите ще допринесе за устойчивостта на сектора. Програмата на ЕС за научни изследвания и иновации за периода 2021-2027 г. „Хоризонт Европа“ (ХЕ) ще даде възможности за сътрудничество между изследователи и други свързани заинтересовани страни в многонационални консорциуми в цяла Европа. Краткосрочните и средносрочните проучвания, финансирани от ЕФМДРА, следва да допълват, а не да дублират дългосрочните изследователски дейности по ХЕ. Важно е да се повиши квалификацията и нивото на техническите умения и технологични знания на заетите в сектора работници и специалисти. Темите от клъстер 6 на ХЕ за аквакултурите (храни, биоикономика, природни ресурси, земеделие и околна среда) включват дейности по обучение.

Относно преработката на продукти от риболов и аквакултури подпомагането цели намаляване на зависимостта на сектора от ръчен труд. Подпомагането ще насърчи производството на български преработени продукти. Засилването на взаимодействието между браншовите организации и създаването на ОП и техните асоциации за промотиране на българските производители на международните пазари и идентифицирането на пазарните ниши ще повиши предлагането на риба и рибни продукти на местните и външни пазари. Развитието на преработвателния сектор ще се насочи към повишаване на прозрачността и стабилността и функционирането на пазара на продуктите от риболов и аквакултури по цялата верига на доставка, подобряване на баланса в разпределението на добавената стойност по веригата на доставка и информацията за потребителите по отношение на продуктите и коректното им етикетирание. Така ще се допринесе за информиран избор и ще се повиши доверието към българските продукти.

Подпомагането на създаването на ОП ще насърчи директните продажби в съответствие с целите на страт. ФТ и предлагането в търговската мрежа, което ще повиши вътрешното потребление на риба

и рибни продукти и ще преодолее ограниченото предлагане на морски видове, както и на местни аквакултури. Със своята дейност ОП ще допринесат и за устойчивостта на сектора, както и за справяне с някои от основните идентифицирани предизвикателства, като:

- управление на свръхкапацитета чрез по-добро планиране на производствените дейности;
- справяне с ниската и недостатъчна диверсификация на производството;
- недостатъчното оползотворяване на страничния улов и страничните продукти;
- обединяване на представителите на дребномащабния риболовен сектор;
- подкрепа на инициативи за опазване на околната среда и на биологичното разнообразие в ЧМ;
- насърчаване на биологичното производство, вкл. и подкрепа за сертифициране на биологични и/или защитени географски продукти.

Принос към ХП на ЕС.

За постигане на устойчивост на ЕС подкрепата в **П2** ще се насочи към развитие на иновации и дигитални технологии при производството на аквакултури, като:

наблюдение и регулиране на процеса на производство подобряване на проследимостта и информацията за потребителите технологии за подобряване на веригата на доставки на продукти от аквакултури. Инвестицията в човешкия капитал ще допринесе за справяне с недостига на квалифицирани кадри. Подкрепата на създаване на ОП и изпълняваните от тях маркетингови планове ще повиши устойчивостта на сектора и готовността му да посреща кризи.

Основна цел на подкрепата по **П2** е насърчаване на прехода на аквакултурните стопанства към зелено производство в унисон с целите на ЕЗП, чрез използване на технологии осигуряващи нисък разход на воден ресурс, запазване качеството на водата, намаляване на замърсяването и изграждане на системи за възобновяема енергия. Подкрепяйки сертифицирането на биологично производство ще се повиши консумацията на чисто произведени аквакултури с висока добавена стойност.

Приносът към смекчаване на изменението на климата ще бъде осигурен чрез намаляване на отпечатъка на аквакултурата чрез дейности, насочени към ефективност на ресурсите или възобновяеми ресурси (напр. слънчеви панели, хибридни превозни средства и др.). Ще бъдат подпомогнати и проекти за подобряване на енергийната ефективност на аквакултурите и устойчивостта на сектора към климата, напр. диверсификация на производството за намаляване на зависимостта от ограничен бр. видове. Въвеждането на нисковъглеродни технологии и инсталации в производството и преработката на хидробионти ще допринесе за декарбонизацията, като елемент от ЕЗП.

Дейностите за подобряване на проследимостта (напр. използване на QR кодове при пакетиране и използване на смарт приложения и др.) на продуктите от риболов и аквакултури цели повишаване на качеството на продуктите, добавяне на стойност и подкрепа за по-информиран и здравословен избор на храна. Използването на дигитални технологии ще доведе до скъсяване на времето за доставка на храни до крайния потребител, съгласно стратегията от ФТ и ще улесни цифровия преход в сектора. Компенсирането на производители на аквакултури, за загуби от хищничество ще запази биологичното разнообразие в местообитанията на видовете в рамките на НАТУРА 2000.

Предприети мерки и очаквани резултати.

В резултат на инвестициите по **П2** ще се увеличи обема на произведената аквакултура, вкл. биолог. произведена такава с близо 56 хил. тона, като по този начин ще допринесе за продоволственото осигуряване, постигнато с по-нисък въглероден отпечатък и повишаване на консумацията на местна риба и рибни продукти. Една трета от подпомогнатите ферми ще подобрят качеството и използването на водата и ще използват възобновяема енергия. Около 30 ферми ще въведат иновативни продукти и иновации в процеса на производство, вкл. дигитализиране на процесите. Около 10% от подпомогнатите ферми ще подобрят проследимостта на продуктите. Близо 30 км² от територията на фермите, разположени в зоните на НАТУРА 2000 ще са обект на подпомагане за запазване на биолог. разнообразие и местообитанията на видовете. Около 30 преработвателни предприятия ще бъдат подкрепени за въвеждане на иновации, използване на възобновяема енергия и повишаване на енергийната ефективност при производството. Ще се повишат знанията и уменията на поне 400 души, ангажирани в производството на аквакултури и преработката. Над 300 оператори от сектора ще се възползват от инициативите и мерките за предлагане на пазара на ОП и други организации.

- **П3**

Дейностите при изпълнение на СВOMP ще допринесат за повишаване на качеството на живот на населението в общностите, зависими от рибарството и аквакултурите. Управлението на крайбрежните зони, в това число и морското пространствено планиране са важен аспект от развитието на териториите, което от своя страна допринася за справяне с обезлюдяването в райони, зависими от рибарството. Необходимо е чрез подхода да се стимулира икономическата и социалната интеграция на различни групи от населението. Чрез подхода отдолу-нагоре се цели развитието на СИ на определени територии чрез внедряване на иновации за преход към по-интелигентен растеж в крайбрежните райони, използвайки възможностите, предоставени от Стратегията за интелигентна специализация (S3 2021-2027). През периода 2014-2020 г. в рамките на мярката за подготвителни дейности са одобрени 14 проекта. Изпълняват се общо 9 стратегии за BOMP с общ бюджет - 35 млн. лв. БФП.

Предприети мерки и очаквани резултати.

Опитът до тук показва, че е необходимо да се разработват на по-фокусирани и отговарящи в по-пълна степен на нуждите на конкретната територия стратегии, да се повиши административния капацитет на ангажираните в прилагането на подхода, да се оптимизира процеса му на изпълнение във всеки един етап, както и да се прилага ефективен мониторинг и контрол. С цел ясно дефиниране на ползите и бъдещите нужди от прилагането на подхода е изготвен „Анализ на прилагането на BOMP за ПМДР 2014-2020 г.“[7] На негово основание и на препоръките по него е изведен SWOT-анализ за приоритета.

Принос към ХП на ЕС.

Дейностите върху, които ще се акцентира при разработването и изпълнението на стратегиите за BOMP ще са насочени в няколко направления: възстановяване и устойчивост, зелен преход, цифров преход, засилване на иновациите за постигане на устойчивост и конкурентоспособност и висока добавена стойност.

Устойчивостта ще бъде подкрепена чрез инвестиране в енергийно ефективни проекти, подкрепа за иновации, развитие на човешки капитал, диверсификация на дейностите и доходите към устойчива синя икономика, създаване на работни места (напр. туристически дейности). Зеления преход ще се подкрепи чрез развитие на научни познания за морските екосистеми и биоразнообразието, екоиновациите и зелените инвестиции в производството на риболов и аквакултури. Цифровият преход ще бъде постигнат чрез подкрепа на пилотни проекти за иновации, подобряване на проследимостта на продуктите и цифровите умения.

Като резултат ще се разшири териториалното покритие на подхода (вкл. р. Дунав) и бр. на изпълняваните стратегии ще нарастне до 15. Чрез подкрепа за 255 проекта, ще се разкрият 225 и ще се запазят 337 работни места и ще бъдат обучени 1 800 лица.

- **П4**

В рамките на **П4**, ЕФМДРА ще подкрепя дейности, които ще укрепят устойчивото управление на Черно море чрез насърчаване на морските познания с цел подобряване на знанията за състоянието на морската среда, насърчаване на морското наблюдение чрез подкрепа на действия, допринасящи за постигане на целите на ОСОИ, насърчаване на сътрудничеството на бреговата охрана в рамките на EUROSUR и повишаване на качеството на данните и споделянето им чрез EMODnet.

Сътрудничеството в рамките на ОДРЧМ е свързано с приемането на модели на кръгова икономика, за да се гарантира защитата и устойчивостта на морската екосистема, да се насърчи производството, управлението и споделянето на морска и крайбрежна информация за ефективно наблюдение на околната среда.

Предприети мерки и очаквани резултати.

Ще бъдат надградени дейностите, предприети в периода 2020-2014 г. и в частност морското наблюдение по проекта InBulMarS.

Дейностите по **П4** ще допринесат към достъпността и обмяна на информация в ЧМ, чрез развитието на проекта InBulMarS по целите на ОСОИ подобрят еко среда и наличието на рибни ресурси чрез развитие на знанията за морската среда.

През периода 2014-2020 УО е идентифицирал празноти в нац. норм. рамка – ЗБР, които възпрепятстваше развитието на защитените зони. Това доведе до прекратяване на мярката за периода 2014-2020, но през настоящия програмен период се планират дейности по подобряване на природозащитното състояние чрез внедряването на нови знания, които ще са основа за управление на риболовните дейности в МЗЗ.

Подкрепените дейности ще доведат до по-добро опазване на морската среда, ще възстановят биолог. разнообразие, ще подобрят познаването на състоянието на ЧМ и ще сведат до минимум въздействията върху защитените видове в съответствие с АРМБ. Те също така ще помогнат за запазване на морското биоразнообразие и постигане на добро еко състояние на водите на ЧМ в съответствие с MSFD 2008/56/EU, ДПМ и Решението на Комисията за добро състояние на окол. среда.

Принос към ХП на ЕС.

Дейностите, залегнали в **П4** също са насочени към постигането на конкретни цели на ХП - ЕЗП, ФТ, СБР, СР и др.

Целите на ЕЗП, ще се постигнат чрез разширяване обхвата на инф., през системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Извършването на контрол върху риболовните дейности ще спомогне за предотвратяването на ННН в ЧМ и ще осигури устойчиво управление на морските пространства и нулева толерантност към ННН.

Целите на СБР ще се постигнат чрез подобряване на природозащитното състояние на морските типове природни местообитания чрез контрол върху обилието на инвазивни видове, намаляване на натиска върху местообитанията и видовете и подпомагане на използването на възобновяема енергия в морето.

За изпълнението на стратегията ФТ и целите за постигане на устойчиво отглеждане на риба и производство на морски храни е важно да има високо развит мониторинг и контрол на рибарството и усъвършенствана система за проследяване и обмен на данни по стандарта на ОСОИ.

СР ще се подпомага чрез инвестиции в интегрирано морско наблюдение, чрез надграждане на системата за обмен на данни чрез обмен на информация за рискове и заплахи. Подобряване на знанието за морската среда и подобряване на достъпа до информация за морето ще допринесат пряко за развитието на СР и СИ, тъй като загубата на биологично разнообразие и сривът на екосистемите застрашават основите на нашата икономика.

Цифровият преход ще бъде подкрепен чрез инвестиции в подобряване и разпространение на оперативно съвместими морски данни чрез EMODnet, а зеленият преход ще бъде подсилен чрез оптимизиране на пространственото планиране, събиране на научни знания, за да се позволят ефективни управленски решения и прилагане на действия за защита, подпомагане на използването на възобновяема енергия в морето и възстановяване на екосистемите.

Синергии и допълване с други фондове и инструменти на програмите на ЕС.

Взаимодействието с други програми, които ще се изпълняват през програмния период 2021-2027 г., е залегнало в СП чрез идентифицирани цели на политиката. Това са по-специално Програмата за конкурентоспособност и иновации в предприятията, Програмата за околната среда, Програмата за транспортна свързаност, Програмата за регионално развитие, Програмата за образование, Програмата за развитие на човешките ресурси 2021-2027 г., Програмата за техническа помощ 2021-2027 г., Стратегическият план за общата селскостопанска политика, Националният план за възстановяване и устойчивост на РБ, Националната приоритетна рамка за действие Натура 2000, ХЕ - Мисия на ЕС: Възстановяване на нашия океан и води до 2030 и нейните три цели, мисии LIFE и програма Дигитална Европа. Конкретното определение на синергиите е дадено в приложението към програмата.

Демаркация и синергия - Приложение № 1.

[1] <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2020/EN/SWD-2020-206-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>

[2] [5] <https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/6970>

[3] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/fisheries/rules/fishing-fleet-capacities/fleet-capacity-reports-2021_en

[4] <https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/6968>

[6] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1554

[7] <https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/6765>

[8] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52014JC0009>

1. Programme strategy: main development challenges and policy responses

Table 1A: Priority justification

Policy objective	Priority	Justification
2. Greener Europe	1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	<p>Основните икономически показатели, които измерват социалния и икономическия статус на заетите в сектора са:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обем на произведената продукция или улов; • Стойност на произведената продукция или улов; • Нетна печалба на предприятията; • Брой заети лица в еквивалент на пълна заетост. <p>Обемът на улова по данни от Втората междинна оценка на ПМДР за периода 2011-2020 г. запазва относително постоянни стойности. Най-висок е обемът през 2019 г. (10269 т), а най-нисък през 2012 г. (8098 т). Намалението през 2020 г. (6314 т) е пряка последица от COVID кризата. Приходите в сектора нарастват от 2014 г. до 2017 г., което е тенденция започнала още през 2011 г. За периода 2018 г – 2020 г се наблюдава спад до около 11 мил. лв в края му в оценката на стойността на улова. Спадът при приходите е по-съществен до 9,3 мил. лв през 2019 г. като за 2020 г са още по-ниски стойности.</p> <p>Подсекторът е на печалба през всички години на периода 2011-2019 г. без 2018 г. (загуба от 0,3 мил. лв). Тя се изменя между 0,3 мил. лв (2011 г.) и 2,9 мил. лв (2016 г.), с медиана за периода от 0,7 мил. лв. По данни на НСИ за 2019 г. в подсектора работят 84 предприятия, като 75 от тях са в океански и морски риболов, а 9 в сладководен риболов. За десет годишен период се наблюдават две тенденции: нарастване от 45 предприятия през 2010 г. до 84 предприятия през 2014 г.; запазване на броя между 2014 г. и 2019 г., като най-голям той е през 2018 г. (94), а най-малък през 2016 г. (81).</p> <p>В рибарските пристанища е необходимо да се изградят съоръжения за обработка и приемане на отпадъците, а тези, които са оборудвани, се нуждаят от модернизация, като по този начин се допринася за постигане на целите на Общия дневен ред за Черно море. За да посрещне нуждите на риболова за модернизация и реконструкция на съоръженията за приставане и разтоварване на риболовните кораби и също така за подобряване на селективността на риболовните уреди, са предвидени видове дейности за подпомагане</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>по ПМДРА. Дейностите се фокусират върху подобряването на устойчивия поминък чрез насърчаване на достойни условия на труд, включително стандарти за здраве и безопасност на работното място, и възможности за производителна заетост за мъже и жени в сектора на рибарството, в синхрон с новата стратегия на ГКРСМ.</p> <p>Групата микро-предприятия (0-9 заети) съставя над 95% от предприятията в сектора. Печалбата от килограм улов се запазва минимална. Растежът на приходите в подсектора се дължи основно на увеличаването на обемите на улова и на улова на видове с по-висока единична цена. Тези факти показват наличието на недостатъчна възвращаемост на инвестициите за покриване на текущите разходи. В следствие на недоброто икономическо състояние на сектора, не се осъществяват инвестиции, свързани с условията на труд, безопасността и здравето над нормативните изисквания. Това е предпоставка за осигуряване на подкрепа чрез видове дейности по ПМДРА за модернизация на риболовните кораби и подобряване на условията на труд, както и чрез въвеждането на опростени разходи за някои дейности. Важно е да се осигури преминаване към риболов, който гарантира, че отрицателното въздействие върху морските екосистеми е сведено до минимум и че се избягва влошаването на морската среда.</p> <p>Запазването на традициите на местните рибарски общности (риболовни методи, средства, познания за морето) и диверсифицирането на доходите на рибарите чрез участие в допълнителни дейности като туризъм (включително риболовен), ресторантьорство, предоставянето на екологични услуги са също важна част от възможностите за развитие на риболовния сектор.</p> <p>С прилагането на мерките за постоянно прекратяване на риболовните дейности по член 20 от Регламента за ЕФМДРА, се цели да се намали натиска, оказан върху рибните ресурси чрез редуциране риболовен капацитет на риболовния флот. Така ще се поддържа доброто състояние на тези запаси и същевременно ще се гарантира максимален улов за сектора.</p> <p>Това означава, че натискът на риболовните дейности върху запасите следва да се ограничи до равнище, на което биомасата на тези запаси в бъдеще ще може да се поддържа в добро състояние, като се отчитат и съответните социално-икономически фактори. Опитът от изминалите два програмни периода показва положителни резултати и голям интерес от сектора. Резултатът от окончателно преустановяване на риболовните</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>дейности на корабите е повлияло натиска върху запасите (съгласно информацията от Годишен доклад на България за усилията през 2021 г. за постигане на устойчив баланс между риболовния капацитет и риболовните възможности), но в недостатъчна степен. Това е ключов фактор за подобряване на състоянието на цялата водна популация, чрез постигането на баланс между риболовния капацитет и риболовните възможности.</p> <p>Подпомагането за временно преустановяване на риболовна дейност предвижда да се осигури подкрепа на операторите, които са намалили своите доходи, поради засягането на сектора от забрани за улов на определени видове в следствие на консервационни дейности за видове, обект на стопански риболов, наложени от политиката на ГКРСМ, климатични промени, природни катаклизми и при въвеждането на мерки засягащи общественото здраве. При изпълнението на ПМДР 2014-2020 такава мярка беше приложена успешно с цел компенсация на операторите, за да се запазят от радикални сътресения вследствие на пандемията от COVID-19. Целта ще се постигне чрез разпоредбите на член 21 от Регламента за ЕФМДРА.</p> <p>Изпълнението на тези видове дейности ще се прилага чрез въвеждането на опростени разходи за изчисляване на премията.</p> <p>Насърчаване на ефективен контрол и правоприлагане в областта на рибарството, както и на надеждни данни за вземането на решения, основани на знанието.</p> <p>Общата политика в областта на рибарството не може да бъде пълноценна без да включва прилагане на ефективна система за контрол в стопанския и любителския риболов. Въвеждането на нови технологии в мониторинга и контрола, като например изкуствен интелект, приложения за проследяване на дейността на стопанствата за аквакултури или на риболовната дейност ще осигурят спазване на всички правила на ОПОР, както и на новия регламент за контрола. Необходимо е и по-нататъшно разработване на ефективни и адекватни системи за точно и надеждно отчитане на улова на всички риболовни сегменти, включително за дребномащабния и любителския риболов, за по-добър контрол върху изпълнението на задължението за разтоварване, за надеждно етикетирание и проследимост от етапа на добиване до продажба на дребно, за по-ефективно сертифициране и проверка на мощността на двигателя. За осъществяването на по-добър контрол е необходим допълнителен добре обучен човешки ресурс. За целта България също ще продължи да укрепва капацитета на човешките ресурси, да разработва и внедрява нови технологии и да укрепва националните достижения на правото в областта</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>на рибарството. Тези дейности постигат целите на стратегията „От фермата до трапезата“, чрез осигуряване на устойчива експлоатация на живите водни ресурси, като обхващат всички аспекти на тази политика.</p> <p>Анализ на риска и оценка на нуждите за изпълнение на дейностите по контрол и правоприлагане</p> <p>1. Спазване на задължението за разтоварване.</p> <p>Анализ на риска: Рискът за неспазване на задължението за разтоварване и записването на данни се оценява като среден до висок съгласно националната оценка на риска, в зависимост от сегмента.</p> <p>Оценка на нуждите: За да се извършва високо-технологичен ефективен контрол върху разтоварваните улови е необходимо разработването на интегрирана информационна система за докладване на уловите, инсталация и поддръжка дистанционно електронно наблюдение (ССТV и сензори) на борда на корабите и подпомагане на дейности за съответното обучение на персонала. Наблюдението и инспекциите в морето сами по себе си не дават пълна представа относно спазването на задължението за разтоварване и също така е необходимо да се въведат средства за въздушно наблюдение (включително безпилотни средства). Нужна е постоянна координация на дейностите по контрол с EFCA.</p> <p>2. Мониторинг на дребномащабния риболовен флот.</p> <p>Анализ на риска: Риболовните съдове с дължина до 10 метра са над 90 % от общия брой риболовни кораби в страната, техните улови са около 20 – 25 % от общото количество улови на целия риболовен флот. Поради това рискът от неспазване задължението за записване и отчитане на уловите може да се определи като среден до висок, в зависимост от сегмента, целевия вид и сезона. Въпреки това особено внимание следва да се обръща на оператори с риболовни кораби без деклариран улов, както и на такива извършващи улов на миди и рапани.</p> <p>Оценка на нуждите. Съгласно новия регламент за контрол, следва да бъде предвидена възможност за електронно докладване и проследяване на уловите от дребномащабния риболов - оценка на нуждата от изработване на софтуер и доставка на подходящ хардуер, както и за проследяване на позициите на дребномащабния флот чрез проследяващо оборудване на борда на риболовните кораби. Необходимо е обучение на</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>персонала на ИАРА и провеждане на кампании на широката общественост за повишаване информираността. Нужна е промяна на националната законодателна рамка за въвеждане на дефиниция за дребномащабен крайбрежен риболовен флот, с цел да се осигури основа за специфична подкрепа за този флот.</p> <p>3. Мониторинг на любителския риболов.</p> <p>Анализ на риска: Използваната система за издаване на билети за любителски риболов на хартиен носител не предоставя достоверно отчитане на уловите от любителите риболовци. Има риск от попадането на улови от любителския риболов в търговската мрежа, което създава необходимост от изграждане на допълнителна система за мониторинг на тези дейности.</p> <p>Оценка на нуждите: За оптимално управление на въздействието на любителския риболов е необходимо въвеждането на ефективна система за лицензиране или регистрация и въвеждането на софтуерно решение за докладване на улова от любителския риболов в синхрон с целите на Дигиталния преход. Осигуряването на съвместимост с използваните от ИАРА системи за докладване на уловите и увеличаване на броя на инспекциите по транспортиране на улова ще попречи на попадането на такива улови в търговската мрежа.</p> <p>4. Проследимост.</p> <p>Анализ на риска: Използваната в момента система за проследяване на уловите е основана на попълването на хартиени документи, което създава предпоставка за неточности и създава риск от узаконяване на ННН улов. Липсата на дигитална система поставя известни предизвикателства при проследяемостта на продуктите от риболов. При инспекции и контрол за проследимост е необходимо да се обръща внимание за наличие на етикети на партидите, спазване на правилата за претегляне и да се съблюдава за еднакви стойности на количествата на разтоварения улов и първата продажба.</p> <p>Оценка на нуждите: За да се осигури адекватна проследимост на уловите е нужно разработване на нова централизирана електронна система, която дава възможност за самостоятелно деклариране от операторите. Удачно е въвеждането на индивидуални устройства за самостоятелно етикетиране на улова. Важно е и осигуряването на съвместимост на информационната система за уловите с други системи (за контрол по храните и с други ДЧ).</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>5. Контрол на мощността на двигателите.</p> <p>Анализ на риска: Оценката се извършва ежегодно въз основа на одобрен план за статистически извадки от ИА Морска администрация. Оборудването е предоставено от ИАРА. Съществува риск от загуба на информация между двете институции. Освен това планът за изпитване на мощността на двигателя, одобрен през 2016 г., все още не е изпълнен.</p> <p>Оценка на нуждите: Идентифицирана е нужда от оборудване и консумативи необходими за физическите проверки от страна на ИАРА, както и дигитализация на обмена на данни от ИАМА при извършване на замерванията към ИАРА. Планът за изпитване на мощността на двигателя трябва да бъде преразгледан и/или приложен и трябва да бъдат въведени процедури, в случай че компетентните органи открият несъответствия в стойностите на мощността на двигателя.</p> <p>За да отговори България на новите предизвикателства и правила, ще се предоставя подпомагане съгласно правилата на член 22 от Регламента за ЕФМДРА.</p> <p>Въз основа на многогодишна програма, която включва подробен списък с изискванията за данните и списъка със задължителните научни изследвания на море, България събира данни за секторите рибарство, аквакултура и рибопреработка и биологични данни за приоритетните видове и уязвими видове. България също така предоставя и ползва данни от организации като Европейската мрежа за наблюдение и данни за морската среда (EMODnet) с цел наблюдение на морето, анализ на морските данни в съответствие с международните стандарти и в синхрон с целите на Общия дневен ред за Черно море. Данните за морската среда в Черно море са в полза на промишлеността, публичните власти и изследователите за разработване на нови продукти и услуги.</p> <p>Данните, които които България събира включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> - събиране на биологични данни /биологичен мониторинг/ за стопански значимите запаси – калкан, трицона, рапан, хамсия, сафрид, барбуня, меджид и черноморска акула, с което обезпечава нуждата от данни зависими от риболова; - ежегодно България провежда 2 научни изследвания (пролетно и есенно) за оценка на пелагичните видове и 2 научни изследвания (пролетно и есенно) за оценка на дънните видове, които осигуряват събирането на независими от риболова биологични данни, включително данни за стомашното съдържимо на видовете;

Policy objective	Priority	Justification
		<p>- ежегодно научно изследване за оценка на уловеното, изхвърленото и разтоварено количество, и данни за оценка на въздействието на рибарството пред българския бряг на Черно море върху морската екосистема чрез участието на наблюдатели на борда на риболовни кораби от флота на Република България, които осъществяват риболовни дейности в Черно море.</p> <p>- Пилотно изследване за състоянието на любителския риболов и оценка на дела на уловите от тази дейност спрямо стопанския риболов, включване към разработваната от Европейската комисия веб-базирана платформа за събиране на информация за уловите от любителския риболов;</p> <p>- Ежегодно събиране на социално-икономически данни за риболова, аквакултурите и преработката в рибарството.</p> <p>В тази връзка УО на ПМДРА ще постигне целта чрез предоставянето на публични средства съгласно член 23 от Регламента.</p> <p>Относно общите европейски пространства за данни и съгласно чл. 10 на Директивата за отворените данни (Директива (ЕС) 2019/1024 от 20.06.2019 г.), България подкрепя достъпността на научноизследователски данни, ще осъществи национални политики и ще предприеме съответни действия да осигурят както на частния, така и на публичния сектор сигурно и доверено пространство за данни, за да се даде възможност на секторите да споделят прозрачно и да имат достъп до данни. Това позволява повишаване на икономическата и екологична ефективност, като същевременно поддържа контрол върху компаниите и лицата, които генерират данните. Пространствата за данни се внедряват с подкрепата на програмата „Цифрова Европа“ от 2021 г. За да осигури достъп до данните по Програмата за събиране на данни е изградена електронна страница на български и английски език. На страницата се публикуват всички научни доклади получили финансиране от ПМДР, като могат да бъдат достигнати в секция документи от следния линк - http://dcf-bulgaria.bg/documents/.</p> <p>За да се осигури продължаване на достъпността на данните, ИАРА ще продължи да поддържа страницата и през новия програмен период, като докладите от всички научни изследвания, финансирани по ПМДРА, ще бъдат публикувани.</p> <p>В условията на нарастващи заплахи, предизвикани от прекомерната експлоатация на морските ресурси, замърсяването и изменението на климата, са необходими действия, за</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>възстановяване на доброто екологично състояние на Черно море и вътрешните водоеми. Според доклада на Европейската агенция по околна среда относно европейските морски екосистеми, е необходимо неутрализиране на ефекта на пренебрегване и злоупотреба на човешката дейност. Във връзка с набора от политики, определени от Европейския зелен пакт и Стратегията за биоразнообразие, се налага трансформация на икономиката на България, за постигане на по-устойчиво бъдеще. Чрез целеви операции ще се постигне добро състояние на околната среда. Ролята на рибарството в тази амбициозна задача е свързана с използването на риболовни техники и оборудване, които позволяват упражняването на риболовната дейност да се извърши за най-кратък период, да води до оптимален улов и да има минимално отрицателно въздействие върху околната среда.</p> <p>В съответствие с Плана за действие за нулево замърсяване и с цел намаляване на замърсяването на морето с 50%, количеството на микропластмасите с 30% до 2030 г. са предвидени дейности по почистване на Черно море от отпадъци. Тази дейност е част от усилията за допринасяне за доброто състояние на околната среда. В програмата се предвиждат и дейности по публичност и кампании за популяризиранена дейностите по почистване на морето.</p> <p>По същия начин Стратегията за кръгова икономика призовава за предприемане на действия по отношение на разделното събиране на излезли от употреба риболовни уреди. Ще се подпомагат дейности за събиране и ще се насърчава рециклиране на такива риболовни уреди, както и операции, предотвратяващи и намаляващи загубата на риболовни уреди.</p> <p>За постигане на тази специфична цел, се предоставя подпомагане по член 25 от Регламента за ЕФМДРА за действия за опазване и възстановяване на водното биологично разнообразие и водните екосистеми, включително във вътрешните водоеми. Ще се включат и дейности за почистване на морето от изгубени риболовни уреди, инвестиции на територията на пристанищата или друга инфраструктура за набавяне на подходящи съоръжения за приемане на изгубени риболовни уреди и отпадъци, събрани в морето, преоборудване на корабите с такелаж и риболовни уреди, които намаляват разхода на гориво. Подпомагане ще се предоставя и за изпълнение на мерките за пространствена защита съгласно Директива 2008/56/ЕО и дейности по управление, възстановяване, наблюдение и мониторинг на защитените зони по „Натура 2000“.</p>

Policy objective	Priority	Justification
2. Greener Europe	2.Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	<p>Увеличаващото се население и изчерпването на възможностите за постигане на големи количества от улов на риба, мекотели и ракообразни, поради сериозното намаляване на дивите популации на повечето от стопански експлоатираните и ценните хранителни качества са сериозна предпоставка за развитието на аквакултурите. Производството на аквакултури в България има установени традиции и добра основа, която има потенциал да бъде надградена. Традиционно стопанствата за аквакултури се класифицират в две групи - топловодни и студеноводни. Производството на риба и други водни организми е ориентирано към сладководните аквакултури. Такива са 96% от стопанствата и 95% от отглежданите видове. 79% от обема на продукцията се отглежда в сладководни ферми.</p> <p>Обемът на производство на аквакултури нараства спрямо предходния програмен период. Средният годишен обем на произведена продукция за периода 2014-2019 г. е 14 915 t. Средно годишно за периода 2014-2019 г. функционират активно 405 стопанства. В продукцията от сладководна аквакултура за периода 2014-2019 г. доминира шаранът с 40.4% (4 650 t) от общата продукция, следван от дъговата пъстърва с 27.1% (3 198 t) и растителноядните риби с 24.5%. Отглеждат се и водорасли, змиорка, скариди и есетрови видове. Продукцията от стопанства с рециркулационни системи заема едва 0.15% от общото количество сладководна аквакултура за периода 2014-2019 г. Единственият вид аквакултура, обект на отглеждане в морето е черната мида. За отглеждането на редица видове се разчита единствено на внос на зарибителен материал. Общите годишни приходи на предприятията за производство на аквакултури показват тенденция на значително нарастване, като за 2018 г. те са 64.9 мил. лв. или 2.2 пъти от началните 29.2 мил. лв. от 2014 г. Подсекторът на соленоводните аквакултури е на съществена загуба в три от петте години на периода 2014-2018 г. Подсекторът на сладководната аквакултура е на печалба в три от петте години на периода. Растежът на приходите в подсектора се дължи основно на увеличаването на обемите произвеждани аквакултури и в по-малка степен на повишение на продажните цени. Секторът привлича нова работна сила, като за периода 2014-2018 г. следва да се отчете нарастването на броя на заетите лица от 662 на 866. Забелязва се и нарастване на дълготрайните материални активи от 63.7 мил. лв. на 86 мил. лв. Все още е нисък делът на фермите за производство на аквакултури, развиващи устойчиви производства и такива, които използват енергия от естествени източници. От предоставяната през двата програмни периода подкрепа на</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>производители на аквакултури, предоставящи екологични услуги се възползваха само 6 стопанства.</p> <p>Преработването на продукти от риболов и аквакултури в България е относително добре развито. В периода на възстановяване и растеж на преработвателния сектор от 2013 г. до 2018 г. броят на предприятията варира между 41 (2013 г. и 2018 г.) и 51 (2016 г.). Към момента броят на предприятията, преработващи продукти от риболов и аквакултури е 47. Основните видове, които са обект на преработка от предприятията са: скумрия, цаца, аншоа, копърка и шпроти, пъстърва, шаранови и сомови риби, съомга, хек, херинга, рапан, тон, скариди (с доминиращ дял на вносната суровина).</p> <p>Значително се повишава обемът на произведената продукция на ракообразни, мекотели, други водни безгръбначни и водорасли, преработени или консервирани по друг начин. Повишава се и обемът на произведената продукция на риба, преработена или консервирана по друг начин, без готови рибни ястия. Обемът на произведената продукция в преработката и консервирането на риба и други водни животни, без готови ястия се е повишил от 11 596 t през 2014 г. до 16 447 t през 2017 г., а през 2018 г. е 14 602 т. или с 50% за периода 2009-2017 г., а на продадената продукция от 10 429 t през 2014 г. до 14 621 t през 2017 г. и 13 355 през 2018 г. Сравнено с предходния пет годишен период 2009-2013 г. се наблюдава увеличение средно с 24% на произведената продукция и 19% на продадената продукция. Делът на собствената продукция в преработката по данни на БАБХ е 45%. Основни видове със значим дял на собствената продукция в преработката са цаца, пъстърва и рапан.</p> <p>Делът на собствената продукция в преработката на ишлеме по данни на БАБХ е 2% и се дължи в огромна степен на преработката на един вид - аншоа. Делът на собствената продукция в преработката с произход от внос по данни на БАБХ е 50%. Основните видове с произход от внос със значим дял на продукция в преработката са скумрия, съомга, хек, херинга, скариди, тон, аншоа и др. Динамиката на приходите в преработката на риба и рибни продукти позволява ясно обособяване на тенденция на плавно нарастване на приходите в подсектора от 101 мил. лв. през 2014 г. до 150.6 мил. лв. през 2017 г. и 137.2 мил. лв. през 2018 г, т.е. приходите в края на периода са с около 37% по-</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>високи от началните. Годишните приходи на предприятие в преработка и консервиране на риба и други водни животни, без готови ястия повтарят динамиката на общите приходи в подсектора. Те нарастват плавно от 2 298 хил. лв. през 2014 г. до 3 347 хил. лв. през 2018 г. или увеличението е с 46%. Предприятията в подсектора са почти равномерен микс от микро до 9 заети, малки от 10 до 49 заети и средни от 50 до 249 заети. Подсекторът реализира печалба през всички години на периода 2014-2018 г. Основно ръстът в подсектора се дължи на преработка на продукти, генериращи по-високи приходи и/или по-висока добавена стойност, а не на внедряване на по-високи/по-скъпи технологии. Това отразява много близкият ръст на ДМА (10.5%) и заети (8.4%) за периода.</p> <p>Предлагането риба и рибни продукти за 2018 г. е 70 438 t, близо до най-високото за периода 2009-2018 г. Цялостната тенденция е на плавно нарастване. Динамика на търсенето на пазара има, но тя се дължи на вариации през отделните години. Структурата на търсенето е относително стабилна, като разпределените за 2018 г. - 77.8% собствено потребление и 22.2% износ е много близко (под 1% отклонение) до средното за периода 2009-2018 г. Балансът на пазара, измерен във финансови стойности (милиони лева), показва значимото развитие на износа. Паралелното развитие на вноса е индикатор, че развитието се дължи основно на преработвателната индустрия с вносни суровини. Обемът на продукция от риболов остава статичен, особено през последните 5 години (2014-2018 г.) - между 8 507 хил. t и 8 747 хил. t. Данните за 2019 г. показват възможно покачване с близо 20% до 10 269 хил. t.</p> <p>Обемът на продукция от аквакултури през 2018 г. (над 16 000 t) е над два пъти по-висок от този през 2009 г. (под 8 000 t). Няма сериозни разлики в увеличението от цени на едро към цени на дребно. То е на средни нива между 10% и 16%. В годините 2009-2014 г. има значителен спад във вноса от 42 637 t на 34 114 t. След 2014 г. вносът нараства до над 47 000 t през 2017 г. и надминава нивата от 2009 г. с около 10%. През 2018 г. и 2019 г. вносът остава близо до нивото от 2017 г. В годините 2009-2015 г. обемът на износа остава почти постоянен - от 12 556 t през 2009 г. до 11 761 t през 2014 г. и 10 843 t през 2015 г. След 2016 г. обемът на износа нараства значително и достига 19 459 t през 2017 г., с което надминава нивата от 2009 г. с около 55%. През 2018 г. и 2019 г. има лек спад</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>спрямо 2017 г., но нивата са по-високи от всички останали години в периода. Доминиращите във вноса през 2019 г. скариди, скумрия, съомга, лаврак, ципура и тон (с близо 60% общ дял от стойността на вноса) са имали дял от под 40% от стойността на вноса през 2009 г. Единствените относително постоянни видове са скумрията и рибата тон, останалите съществено увеличават своя дял. При износа промяната също е сериозна. Доминиращите през 2019 г. скариди, рапан, съомга, дъгова пъстърва, скумрия, хайвер, тон, аншоа и сардина (с над 70% общ дял от стойността на износа) са имали дял от 46% през 2009 г., като относително постоянни видове са рапанът, пъстървата, скумрията и хайвера, а останалите увеличават своя дял. Хайверът запазва позициите си на продукт с постоянен дял от стойността на българския износ. Единичната му цена за периода варира значително в зависимост от това, каква част от преработката му се случва в страната.</p> <p>Консумацията на риба през 2010 г. е 4.9 kg и нараства, като през 2019 г. достига до 6.7 kg на човек. Средната консумация на риба и рибни продукти за периода 2010-2019 г. е 5.4 kg. Потреблението на риба и рибни продукти средно на лице е от изследването на НСИ на домакинските бюджети само на български домакинства и не включва консумацията в заведения за обществено хранене.</p> <p>Според на ЕС “The EU Fish Market” за 2019 г. България е на предпоследно място по потребление на продукти от риба и аквакултури в ЕС с изчислено потребление от 7,3 kg на глава от населението (по данни от 2017 г.). Средното ниво за ЕС е 24.3 kg на човек или 3.33 пъти по-високо отколкото в България. Сред посочените консумирани видове риба скумрията е лидер, но тя е не е обект на аквакултура. След нея се нарежда пъстървата, а шаранът е на трета позиция.</p> <p>Дългосрочният подход за постигане на устойчив растеж на сектора на аквакултурите ще насърчи производството, отчитайки различните предизвикателства и възможности в страната. Развитието на сектора ще бъде ориентирано към постигане на целите на Стратегическите насоки за по-устойчиви и конкурентоспособни аквакултури на ЕС за период 2021-2030 г., а именно:</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<ul style="list-style-type: none"> - изграждане на гъвкавост и конкурентоспособност; - участие в екологичния преход; - гарантиране на приемане от обществото и информираност на потребителите; - увеличаване на знанията и иновациите. <p>В тази връзка България извежда като своя цел устойчивото развитие на аквакултурите, съгласно разпоредбите на чл. 27 от Регламент (ЕС) 1139/2021.</p> <p>За да отговори на потребностите, изведени от SWOT-анализа се предвижда прилагането на набор от мерки по Приоритет 2, които ще допринесат за преход към устойчиви производства, щадящи експлоатацията на водните ресурси и околната среда, както и подкрепа на аквакултури, предоставящи екологични услуги. С дейностите по приоритета се цели повишаване на консумацията на продуктите от аквакултури от населението чрез повишаване качеството на предлаганата продукция и нейното разнообразие, както и увеличаване на производството и потреблението на биологични аквакултури. Диверсификацията на отглежданите видове аквакултури се очаква да задоволи идентифицираното търсене. развитието на морската аквакултура (калкан, като обект с голям стопански интерес) е изведено като необходимост за посрещане на идентифицираното търсене от потребителите. Необходимо е да се добави стойност на продуктите от риболов и аквакултури чрез първична обработка (за подобряване на търговския вид). Важно е да се създадат условия и възможности за преминаване към устойчива хранителна система като част от европейската стратегия „От фермата до трапезата“.</p> <p>Преработването на продукти от риболов и аквакултури в България е относително добре развито. В периода на възстановяване и растеж на преработвателния сектор от 2013 г. до 2018 г. броят на предприятията варира между 41 (2013 г. и 2018 г.) и 51 (2016 г.). Към момента по данни на БАБХ броят на предприятията, преработващи продукти от риболов и аквакултури е 47.</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>Обемът на произведената продукция в подсектор Преработка и консервиране на риба и други водни животни, без готови ястия се е повишил от 11 596 t през 2014 г. до 16 447 t през 2017 г., а през 2018 г. е 14 602 т. или с 50% за периода 2009-2017 г., а на продадената продукция от 10 429 t през 2014 г. до 14 621 t през 2017 г. и 13 355 през 2018 г. Сравнено с предходния пет годишен период 2009-2013 се наблюдава средно с 24% повече произведена продукция и с 19% повече продадена продукция.</p> <p>Динамиката на приходите в подсектор 10.20 Преработка на риба и рибни продукти позволява ясно обособяване на тенденция на плавно нарастване на приходите в подсектора от 101 мил. лв. през 2014 г. до 150.6 мил. лв. през 2017 г. и 137.2 мил. лв. през 2018 г, т.е. приходите в края на периода са с около 37% по-високи от началните. Тенденцията на растеж е започнала в средата на предходния период 2009-2013 г.</p> <p>Увеличаването на преработката (съгласно разпоредбите на чл. 28 от Регламент (ЕС) 1139/2021) на местен улов и аквакултури, както и разработването на нови преработени продукти с идентифицирани пазарни нужди ще повиши устойчивостта на сектора и ще намали зависимостта му от внос. Прилагането на принципите на кръговата икономика в сектора ще допринесе за смекчаване на въздействието върху климата и намаляване на въглеродния отпечатък в съответствие с целите на „Зеления пакт“ на ЕС.</p> <p>Предлагането на риба, други водни организми и рибни продукти в страната се формира от собствен улов, собствено производство на аквакултури и внос, търсенето от своя страна - от вътрешно потребление и износ.</p> <p>Необходимо е да се приложат разнообразни форми за предлагане на пазара, при съобразяване с търсенето, насърчаване дейностите на организациите на производители и разширяване и утвърждаване на позициите на международните пазари, включително за създаване и изпълнение на дейности на организации на производители за планове за производство и предлагане на пазара, съгласно разпоредбите на чл. 26 от Регламент (ЕС) 1139/2021.</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>Предлагането за 2018 г. е 70 438 t, близо до най-високото за периода 2009-2018 г. - 71 301 t (2017 г.). Цялостната тенденция е на плавно нарастване. Динамика в баланса на предлагането има основно в компонент „Производство от аквакултури“, което е удвоено в периода 2009-2018 г., като нарастването е изцяло във втората половина на периода (2013-2018 г.). От друга страна, средната единична цена на килограм в сектора не нараства и дори е под нивата от 2009 г.</p> <p>Динамика на търсенето на пазара има, но тя се дължи на вариации през отделните години. Структурата на търсенето е относително стабилна като разпределените за 2018 г. - 77.8% собствено потребление и 22.2% износ е много близко (под 1% отклонение) до средното за периода 2009-2018 г.</p> <p><i>Специфична цел 1 - насърчаване на устойчивите дейности, свързани с аквакултурите, по-специално чрез укрепване на конкурентоспособността на производството на аквакултури, като същевременно се гарантира, че дейностите са екологично устойчиви в дългосрочен план.</i></p> <p>Във връзка с изведените в Многогодишния национален стратегически план за аквакултурите в България (2021-2027) нужди, финансирането по Приоритет 2 цели да допринесе за създаването, както и за модернизацията на стопанствата и екологосъобразното производство на аквакултури, които следва да са насочени към привеждането на фермите към режим на многократно използване на водата с пречистване от биогените замърсители и аериране. Това се налага от все по-често намаляващия дебит на подпочвените води и климатичните промени. Аквакултурите създават по-нисък въглероден отпечатък в сравнение с класическото животновъдството. Модернизацията на различни технологични етапи в производството на аквакултурите се очаква да направи по-ефективен производствения процес, да облекчи различни времеемки и тежки физически дейности и да повиши контрола върху етапите от производствения процес. С модернизацията на фермите се очаква работата в тях да е по-атрактивна за млади и висококвалифицирани кадри. Като допълващ ефект модернизирането на стопанствата налага и повишаване на квалификацията на основния</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>персонал от технолози и работници.</p> <p>България разполага с голям брой малки и средни язовири до 100 дка., които са подходящи за отглеждане на аквакултури. Това е предпоставка за повишаване на предлагането на риба за населението в районите, в които са разположени. Тези аквакултурни производства ще имат и множество екологични ползи, тъй като те представляват подходящи местообитания за различни птици и водни животни, като по този начин се запазват традиционните характеристики на зоните на обитание, в това число зоните по Натура 2000, защитени и влажни зони и др.</p> <p>В последните години намаляването на естествените рибни популации в Черно море и световния океан дава тласък на производството на различни видове марикултури. В Черно море към момента се практикува единствено отглеждане на черна мида, но защитата на запасите от други видове двучерупчести мекотели и различни видове риби са движеща сила за разработването на технологии за отглеждането им.</p> <p>Идентифицираното търсене на морски храни следва да доведе до разработването на технологии за отглеждането на някои нови видове организми, включително Algae. Подходящо е да се стартира с видове, които се срещат естествено в Черно море и качеството на крайбрежните води задоволява техните изисквания. Отглеждането на калкан е стратегически важно за България от гледна точка на намаляване на риболовния натиск върху естествените популации на вида чрез изпълнението на пилотни проекти и въвеждане на иновации при възможност. Водораслите са важен източник на алтернативен протеин и тяхното отглеждане има потенциал за развитие на устойчива хранителна система, допринасяйки за продоволствената сигурност. Насърчаване на използването на алтернативни фуражи, като насекоми, морски суровини, например Algae и странични продукти от биоикономиката, като рибни отпадъци ще допринесе за изпълнението на принципите на синята икономика.</p> <p>Изследванията и иновациите са основен двигател за ускоряване на прехода към устойчиви и здравословни хранителни системи. Развитието на българските аквакултури зависи от взаимодействието между националните научно-изследователски институти, образователни центрове и програми и фермите, като в тази връзка следва да се подкрепят дейности за въвеждане на повече иновации в сектора, вкл. и в съответствие с</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>Общия дневен ред за Черно море.</p> <p>Диверсификацията на производствените и търговски дейности на операторите в сектор аквакултури е солиден инструмент за развитие на бизнеса. Търговската диверсификация дава възможност за допълнителни източници на доходи за фермите чрез развитие на съпътстващи дейности в зоните около водоемите, напр. риболовен туризъм, образователни дейности в областта на аквакултурите и др.</p> <p>Важен принос за развитието на сектора и повишаване на неговата конкурентоспособност е добавянето на стойност чрез първична обработка и подобряване на търговския вид на продуктите (измиване, сортиране и поставяне в люспест лед).</p> <p>С потенциал за принос към повишаване на конкурентоспособността са и дейностите, водещи до скъсяване на веригите на доставка. Това включва, както директна продажба на потребители на мястото на производство, така и колективни директни продажби чрез обединения на производители, предлагащи по-големи количества продукция.</p> <p><i>Специфична цел 2 - Насърчаване на предлагането на пазара, качеството и добавената стойност на продуктите от риболов и аквакултури, както и преработването на тези продукти.</i></p> <p>Преработвателният сектор е един от успешно развиващите се като част от хранително-вкусовата промишленост на България. Секторът се характеризира с балансирана структура на предприятията по отношение на големината, добър потенциал за маркетингови кампании и нарастващо количеството на продажбите с всяка година и дългосрочна тенденция за увеличаване на приходите от преработка на риба и други водни организми. Генерирана е печалба във всяка от последните 10 години. Тези характеристики на преработвателния сектор дават добра основа за подпомагане на идентифицираните дейности в SWOT анализа. В тази връзка е необходимо подобряване</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>на енергийната ефективност и декарбонизацията на предприятията с цел намаляване на вредното влияние върху околната среда и намаляване на себестойността на разходите. Бъдещото развитие на сектора изисква повишаване на квалификацията на работната сила, добавяне на стойност на преработените продукти от риболов и аквакултури, увеличаване на видовете продукти с идентифицирани пазарни нужди, подобряване на оползотворяването на страничните продукти от преработката, увеличаване на преработката на български суровини и създаване на нови продукти, които максимално оползотворяват националния улов и производство от аквакултури. Предвижда се финансиране за мерки за преодоляване на конкуренцията от нискобюджетен внос на преработени рибни продукти. Важно е да се предвидят и инвестиции в етикетирание и опаковане на преработената риба.</p> <p>Промотирането на продуктите от аквакултури като здравословна храна е средство за опазване на дивите популации. В тази връзка целевото финансиране на кампании за увеличаване на потреблението на аквакултури ще подкрепи постигането на целите изведени в стратегията „От фермата до трапезата“, вкл. чрез обособени щандове, он-лайн магазини, мобилни магазини, фермерски пазари и др. Подпомагането по този приоритет предвижда да предостави подкрепа и за водорасловата индустрия, тъй като водораслите са с идентифициран потенциал на важен източник на алтернативен протеин за устойчива хранителна система и глобална продоволствена сигурност.</p> <p>По Приоритет 2 се предвижда насърчаване на предлагането на пазара, с акцент върху качеството на продуктите от риболов, аквакултури и преработка. От значение е планирането на дейности за подобряване имиджа на продуктите в сектора на аквакултурите и преработката чрез информационни мероприятия и използване на възможностите на всички налични комуникационни канали, като се цели преодоляване на конкуренцията от внос.</p> <p>Отчетените положителни тенденции от продажби на черен хайвер, рапан, видове от студенолюбивите и топлолюбивите риби признати на международните пазари следва да бъдат използвани за допълнително популяризиране на българския улов, производство на аквакултури с високи хранителни качества и преработени продукти. Подпомагане е</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>предвидено за развитие на маркетингови стратегии, промоционални кампании и събития с цел повишаване консумацията на нови видове риба и рибни продукти, както и запазване на завоюваните пазари и разширяването им. В тази връзка създаването и развитието на организации на производителите и междубраншови организации е наложително, икономически обосновано и би довело до подобряване на конкурентоспособността и устойчивостта на сектора.</p>
5. Europe closer to citizens	3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities	<p>В периода 2014-2020 г. местните инициативни групи по ЕФМДРА са вътрешни и разположени по крайбрежието на Черно море. В този програмен период целта е към тях да се включат и местни инициативни групи по поречието на река Дунав, както и да се разшири покритието по крабрежието на Черно море.</p> <p>Подходът ВОМР цели решаване на проблеми, свързани с ниските приходи и бедност в районите, свързани с рибарството и производството на аквакултури. Чрез подхода по оптимален начин се намират най-подходящи решения за специфични проблеми от територията. В този контекст, ВОМР има за цел да насърчи нови инвестиции в местните рибарски общности, като добави стойност към местния улов, диверсифициране извън сектора на рибарството и аквакултурите и насърчаване на социалното благосъстояние и културно наследство. Освен решаване на социални въпроси е необходимо да се насочи вниманието към решаване на проблеми свързани с околната среда, запазване на биоразнообразието и въвеждане на иновации на териториите.</p> <p>При разработването на стратегии всяка МИГ следва да вземе предвид възможностите, предлагани от Стратегията за интелигентна специализация за секторите на синята икономика, за да се увеличи максимално устойчивото развитие на МИГ при иновациите.</p> <p>Подходът е средство за решаване на част от предизвикателствата в Черно море като: подкрепа на интересите на дребномащабния риболов и по-добро планиране на ниво морски басейн (вече е изготвен Морски пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г.), липсата на което може да доведе до конфликти; намаляване на натиска върху морската среда, мерки за намаляване на загубата на биоразнообразие и нивото на морско замърсяване; подкрепа в рибарските територии за по-добра</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>организация на секторите на рибарството и аквакултурите и техните връзки с преработватели, дистрибутори и маркетингови вериги със специален акцент върху дребномащабния риболов; добавяне на стойност на местния улов; разработване на екологичен туризъм, свързан с рибарството (вкл. риболовен туризъм/pesca tourism) и производството на аквакултури; подпомагане на развитието на аквакултурите и диверсификацията, особено за миди и при благоприятни условия за водорасли; подкрепа за проекти, насочени към подобряване на морската среда; насърчаване на бизнеса въз основа на използването на синя биомаса (морски продукти, странични продукти и водорасли). За постигане на максимален ефект, дейностите, включени в стратегиите за местно развитие трябва да са в унисон с насоките в съобщението на комисията COM(2021) 240/final относно новия подход за устойчива синя икономика в ЕС за устойчиво бъдеще.</p> <p>В този контекст, подходът ВОМР дава възможност за развитие отдолу-нагоре на синята икономика в рибарските територии. Това може да се постигне чрез гарантиране на участието на местните заинтересовани страни в развитието на синята икономика на бъдещето, както и чрез идентифициранена иновации, които да доведат до преход към по-интелигентен растеж в крайбрежните райони; създаване на къси вериги на доставки и увеличаване на добавената стойност; развитие на местните екологични знания; развитие на нишовия туризъм, като разрастващ се подсектор; възможностите за подобряване на околната среда в рибарските територии и смекчаване на негативното влияние върху климата по линия на подхода ВОМР; въвеждане на принципите на кръговата икономика, допринасящи за намаляване на емисиите и замърсяването.</p> <p>Във връзка с гореизложеното и хоризонталните политики за следващия програмен период значителна е ролята на подхода ВОМР, чрез МИГ по ЕФМДРА за повишаване на осведомеността по проблемите на околната среда сред широката общественост, предоставяне на нови възможности за райони, зависими от риболова. Ролята на МИГ по ЕФМДРА ще продължава да расте в бъдеще, особено в области, където развитието на синята икономика може да допринесе за увеличаване на конкуренцията за използването на морски ресурси и където процеси за управлението на крайбрежната зона или морското пространствено планиране са ключови за осигуряване на устойчиво развитие</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>на синята икономика. Местните групи допринасят за решаване на конфликти по отношение на защитени видове и морски защитени зони.</p> <p>Друго предизвикателство пред ВОМР е обезлюдяването на много райони, зависими от риболова, и застаряването работна сила в сектора на рибарството. Това изисква по-добра икономическа и социална интеграция на различни категории население в местните общности. ВОМР може да допринесе, като предостави основни услуги за общността, като се увери, че и жените заемат по-активна и равнопоставена роля в местната общност и икономика, включване на млади хора и маргинализирани групи в развитието на рибарските територии, справяне с недостига на умения, съживяване на пустеещи райони и създаване на нова икономическа и социална култура, свързана с живота в рибарските територии..</p> <p><u>Хоризонталните приоритети за прилагане на подхода ВОМР през следващия програмен период са насочени към:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Възстановяване и устойчивост; - Зелен преход; - Цифров преход; - Засилване на иновации за конкурентоспособност и устойчивост; - Оптимална добавена стойност и прилагане на механизми за привличане на публична подкрепа. <p>За да се осигури успешно прилагане на подхода е необходимо да се разработят стратегии, които ще имат положително въздействие върху цялата местна общност. Публичните средства следва да генерират принос в обществен интерес. Изпълнението на подхода следва да привлича и допълнително финансиране от местни източници. Бъдещите проекти трябва да са адаптирани към местните нужди, като се отчетат новите ключови хоризонтални приоритети на ЕС, стратегията от „Фермата до трапезата“, стратегията за „Биологично разнообразие“ и целите на Общата политика в областта на рибарството. Ролята на подхода ВОМР е ключова при справяне с кризи (напр. COVID-</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>19, икономически, здравни и социални кризи) и икономическото възстановяване на местно ниво. В допълнение подходът е инструмент за гъвкава и бърза реакция за решаване на възникнали проблеми в територията.</p> <p>Необходимо е укрепване на административния капацитет на МИГ по ЕФМДРА с оглед спазване на разпоредбите на чл. 33, ал. 3 от регламент на ЕС № 1060/2021 г.</p> <p>Подходът WOMP се прилага в рибарски територии - конкретни подрегионални области/райони за рибарство и аквакултури с морски, речен или езерен бряг, включително изкуствени водоеми или речни басейни, както и прилежащите към тях сухоземни територии, обхващащи значителен брой лица, заети в рибарството или аквакултурите. Всяка рибарска територия трябва да отговаря на определени минимални изисквания. Насърчава се сътрудничеството между съседни територии, като в публично-правното партньорство (ПЧП) е задължително участието на минимум две съседни общини. Определена територия/община може да участва само в една МИГ. ПЧП включва представители на рибарски, аквакултурни, туристически или изразяващи местната идентичност на територията общности, вкл. свързани със Синия растеж. Партньорството трябва да е формирано от представители на публичните и частните местни социално-икономически интереси, в които вземането на решения не е контролирано от нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни.</p> <p>ПМДРА ще подкрепи ефективното функциониране на Национална рибарска мрежа на МИГ по ЕФМДРА (НРМ) след направен анализ и получен резултат за работата и приноса на действащата НРМ през текущия програмен период. Мрежата има за цел изграждане на капацитет, разпространение на информация, обмен на добри практики и подпомагане на сътрудничеството между МИГ по ЕФМДРА с цел успешното изпълнение на стратегиите за водено от общностите местно развитие. В НРМ ще участват всички МИГ по ЕФМДРА и всички заинтересовани страни, ангажирани в прилагането на подхода WOMP в общности, занимаващи се с рибарство или аквакултури, вкл. бенефициенти.</p>

Policy objective	Priority	Justification
2. Greener Europe	4.Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed	<p>За да отговори на потребностите, които произлизат от SWOT-анализа, УО предвижда прилагането на мерки, които ще допринесат за укрепването на международното управление и устойчивото стопанисване на Черно море чрез насърчаване на морското наблюдение, знанията за морската среда и нейното опазване. Прилагането на тези мерки ще спомогне и за изпълнението на релевантни Европейски стратегически документи като „Зеления пакт“, „От фермата до трапезата“, „Син растеж“, „Стратегията за биологичното разнообразие“ и „Стратегията за морска сигурност на Европейския съюз“, както и други инструменти и инициативи като постигане на целите на ОСОИ, Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за установяване на рамка за морско пространствено планиране и ОДРЧМ. Тези мерки са съобразени с анализа на Комисията за Черноморския басейн. Не на последно място, тези мерки ще се прилагат както на национално ниво, така и в контекста на международно сътрудничество.</p> <p>Морско наблюдение</p> <p>Във връзка с нуждата за развитие на морското наблюдение, УО предвижда да предостави подпомагане по член 33 от ЕФМДРА за дейности, които допринасят за постигането на целите на ОСОИ. УО ще продължи да предоставя подпомагане за развитие на дейностите по разработване на съвместна система за обмен на информация в реално време със съответните нива на достъп, която да се ползва от органите, ангажирани с морското наблюдение. В частност, подпомагане ще се предоставя за надграждане на системите, изградени през предходния програмен период. Това надграждане ще цели интегриране на национално ниво на информация от институции, които ще бъдат директни бенефициенти. Също така, това надграждане ще включва обмен на данни с други държави-членки на ЕС.</p> <p>Това подпомагане е обусловено от SWOT-анализа. Наличието на институции с голям набор от силно развити услуги, свързани с морското наблюдение и добрите отношения на България с крайбрежните държави в Черноморския басейн е обвързано с наличието на предпоставки за изграждане на единна система за обмен на информация и осигуряване на добра свързаност на наличните видове услуги за наблюдение в България</p> <p>Тези мерки ще спомогнат за изпълнението на стратегиите „Зеления пакт“, „От фермата</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>до трапезата“, „Син растеж“ и „Стратегията за морска сигурност на Европейския съюз“, както и други инструменти и инициативи като постигане на целите на ОСОИ, Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за установяване на рамка за морско пространствено планиране и ОДРЧМ.</p> <p>„Зеленият пакт“ цели облекчаването на бремето, което голямото търсене оказва върху сухоземните ресурси на ЕС, и за справянето с изменението на климата. Изпълнението на тези цели ще включва начини за по-устойчиво управление на морските пространства и възприемане на подход на нулева толерантност към ННН. Действията, които ще бъдат подпомогнати от УО по член 33 от ЕФМДРА ще спомогнат директно за по-устойчивото управление на морските пространства, тъй като те ще разширят обхвата на информацията, която ще се трансферира чрез системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Също така този обмен на данни ще подсили възможността за контрол на риболовните дейности и ще спомогне за предотвратяването на ННН в Черно море.</p> <p>Стратегията „От фермата до трапезата“ цели устойчиво отглеждане на риба и производство на морски храни. За постигането на тази устойчивост е важно да има високо развит мониторинг и контрол на рибарството и усъвършенствана система за проследяване, за да се намалят пропуските в прилагането на ОПОР. Надграждането на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ ще позволи на отговорните институции да осъществяват подобрен мониторинг и контрол.</p> <p>Планът за действия на „Стратегията за морска сигурност на Европейския съюз“ изрично включва дейности по укрепване на сигурността на пристанищния и морския транспорт и засилване на граничния контрол с помощта на функции на бреговата охрана, борба с трафика на хора и контрабандата на мигранти, включително чрез наблюдение на възможните морски пътища. Чрез планираното подпомагане по член 33 от Регламент (ЕС) 2021/1139 УО за надграждането на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ ще допринесе директно за изпълнението на тази част от Плана за действия.</p> <p>Директива 2014/89/ЕС се изпълнява в България с помощта на Морския пространствен план на Република България (МППРБ), който изрично подчертава във връзка с международното сътрудничество за ефективно управление на риболова и прекратяване на свръхулова, че съвместното опазване на рибните ресурси ще изисква значителни усилия от страна на черноморските държави, включително и за завишаване на контрола върху морския трафик, престоя на риболовните кораби в определени зони и дейността</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>им. Чрез планираното подпомагане по член 33 се очаква да се интегрират информационни услуги, които ще спомогнат за по-доброто използване на морското пространство между конкуриращи се дейности в него, включително тези на стопанския риболов и по този начин директно ще допринесат за изпълнението на МППРБ и съответно на Директива 2014/89/ЕС.</p> <p>Общият дневен ред за Черно море е важен процес за международно сътрудничество и чрез подпомагане на операции по член 33, УО ще допринесе за изпълнението на някои аспекти на ОДНЧМ, а именно Цел 1, Приоритет 2, Дейност 5, Приоритет 5, Дейности 2 и 3, Цел 2, Приоритет 2, Дейности 1 и 4.</p> <p>Един от основните компоненти на синия растеж е свързан с осигуряване на знания, правна сигурност и сигурност в синята икономика. Един от тези компоненти е интегрираното морско наблюдение, за да се добие пълноценна информация за ситуацията в морето. Този компонент ще бъде директно изпълнен от действията, които ще бъдат подпомогнати по Приоритет 4 чрез надграждане на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Това ще позволи на морските власти, отговорни за дейности като безопасна навигация или контрол на риболова да споделят информация за рискове и заплахи. Това намалява разходите им и риска за предприятията, които работят в морето.</p> <p>Опазване на морската среда и подобряване на знанията</p> <p>Във връзка с нуждите за опазване на морската среда и подобряване на знанията за състоянието на Черно море УО предвижда да предостави подпомагане по член 32 от ЕФМДРА за действия, които имат за цел събирането, управлението и използването на данни за подобряване на знанията за състоянието на морската среда. В частност подпомагане ще се предостави за постигане или поддържане на добро екологично състояние на морската среда в съответствие с член 1, параграф 1 от Директива 2008/56/ЕО.</p> <p>УО планира да предостави това подпомагане за действия и в сътрудничество с МОСВ и в изпълнение на Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 (НРПД).</p> <p>С цел постигане и поддържане на добро екологично състояние на морската среда УО ще предостави подпомагане по мярка 16 от НРПД във връзка с риболовните дейности в Черно море. Тази мярка цели подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез анализ на риболовните дейности в мрежата от</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>морски защитени зони.</p> <p>Тези мерки са обусловени от SWOT-анализа. Адресирани са слабите страни и заплахите, изразени във влошената екологична среда в Черно море и липсата на разработени планове за управление на риболовните дейности и предвиден мониторинг на ефекта от изпълнените мерки за подобряване на състоянието на видовете и природните местообитания. Наличието на потенциал за развитие на знания за морската среда, съществуващата развита мрежа от научни организации, които могат да участват в събирането, управлението и използването на данни, водещи до подобряване на знанията за състоянието на морската среда и предстоящото разширение на екологичната мрежа Натура 2000 в Черно море обуславя възможността за подобряване на знанията за състоянието на Черно море.</p> <p>Зеленият пакт цели опазване и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие. Тази цел ще се постигне чрез действията, които ще се подпомагат по член 32 от ЕФМДРА. Всички те целят да спомогнат за опазването и възстановяването на екосистемите и биологичното разнообразие в Черно море. Тези действия са свързани с вече съществуващо законодателство и отговарят на амбицията в Зеления пакт за съблюдаване и ефективно прилагане на действащото законодателство и политиките, произтичащи от него.</p> <p>Стратегията за „Биологичното разнообразие” цели да се опазват и възстановяват екосистемите. Тази цел ще се постигне както чрез мерки за постигане или поддържане на добро екологично състояние на морската среда. Тъй като природата регулира климата, тези действия ще допринесат за намаляване на емисиите и адаптиране към изменението на климата. Стратегията „От фермата до трапезата” цели да стимулира устойчивото потребление на храни и да насърчава потреблението на финансово достъпни и здравословни храни за всички. Тази цел ще се изпълни чрез събирането, управлението и използването на данни за подобряване на знанията за състоянието на морската среда, тъй като тези знания са предпоставки за устойчива риболовна дейност и устойчиво потребление на храните от улов.</p> <p>Планът за действия на СМСЕС изрично включва дейности по противодействие на ННН риболов и насърчаване на противодействието на незаконната експлоатация на природни ресурси. Тази част от Плана за действия ще се подкрепи чрез обмяната на знания за</p>

Policy objective	Priority	Justification
		<p>морската среда, чрез които ще се подпомогне открояването на оператори, извършващи ННН риболов или незаконно експлоатиращи природни ресурси в мрежата от морски защитени зони.</p> <p>Директива 2014/89/ЕС се изпълнява в България с помощта на МППРБ, който изрично предвижда национални и трансгранични мерки за подобряване на състоянието на популациите на морските бозайници, включващи българската морска акватория. Чрез разширяването на знанията за морската среда в българската акватория ще се подпогне изпълнението на МППРБ и съответно на Директива 2014/89/ЕС.</p> <p>Общият дневен ред за Черно море е важен процес за международно сътрудничество и чрез подпомагане на операции за постигане или поддържане на добро екологично състояние на морската среда в съответствие с член 1, параграф 1 от Директива 2008/56/ЕО, УО ще допринесе за изпълнението на някои аспекти на ОДНЧМ, а именно Цел 1, Приоритет 1, Дейност 3, и Приоритет 2, Дейност 1.</p> <p>Един от основните елементи на синия растеж е свързан с осигуряване на знания, правна сигурност и сигурност в синята икономика. Един от тези компоненти е знанието за морската среда и подобряване на достъпа до информация за морето. Той ще бъде директно постигнат чрез действията, които ще бъдат подкрепени от УО по член 32 от ЕФМДРА. Както бе отбелязано по-горе, действията, които ще бъдат подкрепени целят да се опази биологичното разнообразие чрез опазване и възстановяване на екосистемите. Това ще спомогне и за развитието на синия растеж и синята икономика, тъй като загубата на биологично разнообразие и сривът на екосистемите застрашават основите на нашата икономика.</p>

1. Programme strategy: main development challenges and policy responses

Table 1A: SWOT analysis & needs

Priority	SWOT analysis
<p>1.Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources</p>	<p>Strengths</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дългогодишни традиции на риболова в България и наличие на организации, представляващи интересите на сектора; 2. Наличие на устойчив и отговорен риболов в България, предоставящ продукти с висока добавена стойност и с намаляващо отрицателното въздействие на рибарството върху околната среда; 3. Ловят се видове с висока пазарна стойност, от които се реализират високи приходи (напр. бяла мида и калкан, съобразно квотата му за улов); 4. Положителна тенденция на нарастване на броя на заетите лица и увеличаване на производителността на труда след 2013 г.; 5. Стартирани дейности по модернизация и реконструкция на рибарски пристанища, с потенциал да осигурят по-добри условия и услуги за операторите и постигане на целите на ОПОР; 6. Налични технически средства за осъществяване на контрол в риболова и хранителната верига. Налична система за сателитен контрол върху риболовните кораби над 12 метра; 7. Сътрудничество с останалите национални институции при осъществяване на инспекция, контрол и наблюдение на риболовните дейности във водите на Черно море. Съвместни дейности с други държави членки, координирани от Европейската агенция за контрол в рибарството; 8. Изграден административен капацитет в добро сътрудничество с национални и международни организации, партньори на ИАРА по програмата за събиране данни; 9. Подобрена научна експертиза, чрез участие в семинари и обучителни курсове за оптимизиране на пробонабиранията, определяне на възрастта и изпълнението на модели за оценка на запасите, както и чрез регулярното провеждане на изследвания, които се координират и представят на регионално и международно равнище. <p>Weaknesses</p>

1. Зависимост на операторите от обемите и приходите от улов на ограничен брой търговски видове, които са с ниска разпознаваемост от консуматорите;
2. Прилаганите технологии за улов на дънни видове, бяла пясъчна мида, рапан и други влияят на екологичното равновесие в черноморските екосистеми;
3. Подсекторът е доминиран от микро-предприятия и физически лица в напреднала възраст, което предполага неустойчивост на икономическите оператори;
4. Растежът на приходите в подсектора се дължи основно на увеличаването на обемите на улова и улов на видове с по-висока единична цена, като бяла пясъчна мида;
5. Голяма част от риболовните кораби са остарели, неактивни и икономически нерентабилни поради ниската енергийна ефективност, неподходящото оборудване, неселективни риболовни уреди и др.;
6. Пристанищната инфраструктура на черноморския и дунавския бряг не е достатъчно равномерно разпределена и съоръженията не отговарят напълно на изискванията за разтоварване, санитарно-хигиенни норми и безопасни условия на труд;
7. Липсват съоръжения за разтоварвания и за обработка на отпадъците в малките рибарски пристанища, които да постигат и целите на Общата морска програма за Черно море и липсват достатъчни условия за директна продажба;
8. Липсва интегрираност на веригата за добавяне на стойност и диверсификация на дейността, която да допринесе за подобряване на икономическото представяне на сектора;
9. Операторите в сектора срещат затруднения при финансиране от търговски банки и при кандидатстване по европейските програми в сектора на рибарството;
10. Липса на електронно записване и отчитане на уловите от операторите в дребномащабния и любителския риболов;
11. Липсата на интегрирана и ефективна национална база данни за риболова не позволява надеждно и автоматично докладване, ефективни кръстосани проверки и валидиране на данни. Това увеличава риска от грешки и ограничава възможността за автоматичен обмен на информация за риболова;
12. Липсата на надеждна и интегрирана система ERS и база данни засяга надеждността на данните за улова от тази система и застрашава ефективната кръстосана проверка и валидирането на данните;
13. Недостатъчният контрол върху изпълнението на задължението за разтоварване застрашава целта за премахване на разточителната и неустойчива практика на изхвърляне на риба в

морето;

14. Непостоянно претегляне на улова, а липсата на записи за претегляне увеличава риска от неадекватно регистриране на улова;
15. Недостатъчното или неадекватното етикетиране на рибните продукти застрашава проследимостта на всяка партида на всички етапи от етапа на улов до продажба на дребно;
16. Липса на систематични и надеждни процедури за сертифициране и проверка на мощността на двигателя;
17. Недостатъчен брой научни работници, които да покриват нуждите на програмата за събиране на данни;
18. Недостатъчно богат опит на научните работници осъществяващи наблюденията на риболовните дейности на борда на риболовните кораби и въздействието на рибарството върху застрашените и защитени видове;
19. Административни тежести, които възпрепятстват своевременно финансиране на научните изследвания и навременното им провеждане, с цел получаването на надеждни данни.

Opportunities

1. Неизползван ресурс за развитие и създаване на допълнителни работни места в крайбрежните (Черно море и р. Дунав) райони;
2. Въвеждане на висококачествени, диетични и здравословни продукти, придружено от растящо търсене на рибни продукти;
3. Прилагане на мерки за приспособяване на риболовния флот в унисон със стратегическите цели на Европейския зелен пакт и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г., целите на ОПОР с акцент върху задължението за разтоварване и селективността и Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие с акцент върху опазването на уязвимите морски екосистеми и морски видове, новата стратегия за GFCM 2030, GFCM RPOA-SSCF и Министерската декларация от София от 2018 г.;
4. Увеличаване на ефективността на контрола по спазване правилата на ОПОР и върху незаконния, недокладвания и нерегулиран (ННН) риболов и повишаване информираността на обществеността за последствията от ННН риболовни дейности чрез надграждане на информационната система за осъществяване на дейности по контрола;
5. Възможност за подобряване на условията на труд на рибарите и продължаване на тенденцията за повишаване на производителността на труда (приходи от заето лице);

6. Въвеждане на нови технологии за подобряване на икономическото състояние на рибарите и повишаване на добавената стойност и качеството на продуктите;
7. Намаляване на административната тежест и съкращаване на времето за обслужване на операторите в рибарството;
8. Разширяване на научните екипи, за да могат да покриват изискванията на EU MAP за безпроблемно осъществяване на изследванията или предоставяне на данни;
9. Обезпечаване на обучителния процес на експертите по събирането на данни, както в посока научните изследвания и наблюдаване на риболовните дейности, чрез наблюдатели на борда на корабите, така и в посока подобряване на методите за оценка на въздействието на риболова, и хармонизиране на събирането на социално-икономически данни на национално и регионално ниво;
10. Принос на Организациите на производителите за постигане на целите на ЕФМДРА чрез изпълнение на дейности по Приоритет 1.
11. Повишаване на знанията и възможностите за боравене с моделите за оценка на запасите, определяне на пробонабиранията и възрастта на видовете по хармонизиран подход за целия черноморски басейн за изпълнение на работни програми за събиране на данни за рибните запаси;
12. Наличие на предпоставки за надграждане на информационната система за осъществяване на дейности по контрола, за да се отговори на задължителните изисквания;
13. Изграждане на адекватна и ефективна система за етикетиране и проследяване (всички партии продукти от риболов и аквакултури трябва да бъдат проследими на всички етапи на производство, преработка и дистрибуция, от улов или добив до етап на продажба на дребно);
14. Подобряване на наблюдението и контрола на дейността на дребномащабния риболов и любителския риболов, включително подобряване на системите за проследяване и докладване на улова, използвайки иновативни дигитални инструменти;
15. Засилване на сертифицирането и проверката на мощността на двигателя;
16. Продължаване на укрепването на правната рамка за контрол на рибарството;
17. Изграждане на капацитет и критична маса в администрацията, отговорна за извършване на контрол чрез обучение;
18. Ефективен контрол върху изпълнението на задължението за разтоварване чрез наблюдение посредством безпилотни дроне и дистанционен електронен мониторинг (видеонаблюдение и сензори);

19. Разширяване на функциите на Центъра за наблюдение на риболова (ЦНР) и превръщането му в Център за координация, наблюдение, организация и разпределение на силите и средствата за разполагане;
20. Осигуряване на условия за ползотворно сътрудничество и координация с Гранична полиция и Изпълнителна агенция Морска администрация;
21. Подобро сътрудничество с национални институции, европейски агенции (EFCA, EMSA, FRONTEX) и международни агенции в контекста на многоцелевата морска операция в Черно море;
22. Въвеждане на модерни системи подпомагащи и контрола, и рибарите по отношение на селективност, определяне на количеството улов и избягване на нежелания такъв, (Trawl monitoring systems);
23. Засилване на регионална координация и подобряване на методите и плановете за вземане на проби, и събирането на достоверни данни за изхвърлянията, нежелания улов, случайния приулов на китоподобни и наблюдаване на въздействието от риболова върху застрашени и защитени видове;
24. Тясно сътрудничество с Регионалната координационна група за Средиземно и Черно море, ГКРСМ и проекта BlackSea4Fish в дейностите по събиране на данни;
25. При необходимост, осигуряване на модификация на базите данни или въвеждането на възможност за комуникация с регионални бази данни.

Threats

1. Намаляване на числеността на популациите на риби и други морски организми в Черно море в резултат от еутрофикацията, инвазивни видове, свръхриболов, климатични промени, замърсяване на водите и др.;
2. Намаляване на числеността на рибните популации в река Дунав, което е в резултат от замърсяване, фрагментиране на реката (проблем за мигриращите риби), климатични промени, извършване на хидроинженерни дейности в коритото на реката;
3. Тенденция на формиране на ниска печалба в риболова;
4. Силна конкуренция на пазара от нискобюджетен внос на замразени продукти от риболов, внесени от трети страни;
5. Влияние върху доходите на операторите в сектора от външни фактори - околна среда, сезонни изменения, колебания на пазара, работна ръка и др.;

6. Сериозна заплаха за околната среда и биоразнообразието от приулова на китоподобни в статичните риболовни уреди и други защитени видове по време на стопански риболов;
7. Икономическа и социална криза вследствие от пандемията COVID-19 и военните действия в Украйна;
8. Свърхексплоатация на живите ресурси в Черно море;
9. Последици за биологичното разнообразие в Черно море и вътрешните водоеми от липсата на стабилна правна рамка за прилагане на правилата на ОПОР и невъзможността да се отстранят навреме основните недостатъци на националната система за контрол на рибарството;
10. Риск от ННН риболов поради слаб контрол върху риболова и правоприлагане.

Identification of needs on the basis of the SWOT analysis and taking into account the elements set out in Article 8(5) of the EMFAF Regulation

Въз основа на SWOT анализа са установени следните потребности за риболова, контрола и събирането на данни в България:

- Подкрепа за развитие на устойчив дребномащабен крайбрежен риболов;
- Осигуряване на стабилност на доходите на операторите в риболова чрез устойчива работна среда и подобряване на работния процес на борда;
- Добавяне на стойност към собствения улов, диверсификация на дейностите на заетите в сектора в по-широкия контекст на устойчивата синя икономика;
- Модернизиране на активните и работещи рибарски пристанища и изграждане и модернизация на лодкостоянки, кейове за разтоварване, рибни борси подобряване на условията за извършване на първа продажба, качеството на разтоварените продукти и проследимостта им. Осигуряване на възможност за подобряване на енергийната им ефективност и декарбонизация на риболова;
- Увеличаване на доходите на заетите в сектора чрез насърчаване повишаването на знанията, уменията и изграждането на капацитет и осведоменост на заетите в бранша и запазване на знанията и традициите на местните рибарски общности в контекста на дребномащабния крайбрежен риболов;
- Подобряване на конкурентноспособността на операторите в риболова, с цел подобряване на жизнения стандарт;

- Лесен достъп на сектора до подпомагане от ЕФМДРА;
- Опазване и възстановяване на наличните рибни ресурси чрез адаптиране и управление на риболовния капацитет към тях;
- Осигуряване на достоен жизнен стандарт на операторите в риболова във връзка със забрани за риболов поради опазване на рибните ресурси, природни катаклизми и при мерки, свързани с общественото здраве;
- Повишаване на технологичното ниво за извършване на контрол върху риболовната дейност съгласно изискванията на действащото общностно законодателство и изпълнение на правилата на ОПОР, мерките за контрол и опазване на рибните ресурси, вредите от ННН риболова;
- Осигуряване на предпоставки за опазването на популациите от риба и други водни организми чрез продължаване на качествено и навременно изпълнение на всички дейности предвидени в работния план по програмата за събиране, управление и използване на данни, включително осигуряването на подобрени работни условия за изградения административен и научен капацитет;
- Разширяване на научните екипи, за да могат да покриват досегашните и бъдещите изисквания на Европейската многогодишна програма (EU MAP);
- Повишаване на знанията и възможностите за боравене с моделите за оценка на запасите, определяне на пробонабиранията и възрастта на видовете по хармонизиран подход за целия черноморски басейн;
- Засилване на регионална координация и подобряване на методите и плановете за вземане на проби, и събирането на достоверни данни за изхвърлянията, нежелания улов, случайния приулов на китоподобни и наблюдаване на въздействието от риболова върху застрашени и защитени видове;
- При необходимост от допълнителни промени, осигуряване на модификация на базите данни или въвеждането на нови регионални бази данни;
- Обезпечаване на обучителния процес на експертите по събирането на данни, както в посока научните изследвания и наблюдаване на риболовните дейности, чрез наблюдатели на борда на корабите, така и в посока подобряване на методите за оценка на въздействието на риболова, и хармонизиране на събирането на социално икономически данни на регионално ниво;
- Въвеждане на електронна система за записване и отчитане на уловите от дребномащабния

риболов;

- Подобряване на енергийната ефективност с цел намаляване на вредното влияние върху околната среда и осигуряване на предпоставки за намаляване на въздействието на риболова върху климата;
- Ограничаване на приложението на риболовни техники с потенциал да представляват заплаха за екологичното равновесие на морски екосистеми, включително местообитанията на бяла пясъчна мида и рапани;
- Опазване и възстановяване на морското и крайбрежното биоразнообразие и екосистеми, включително защитените морски зони и защитените зони по „Натура 2000“ и участие в съвместното управление на морското пространство и чрез създаване на успешни партньорства между операторите в рибарството и научните организации;
- Създаване на организации на производителите и подкрепа за съществуващите организации на производителите за постигане на целите на Приоритет 1;
- Насърчаване на дейности в риболова, които да се развиват в незаети пазарни ниши;
- Засилване на борбата срещу ННН риболова, увеличаване на инспекциите/въздушното наблюдение в морето;
- Укрепване на правото на ЕС в областта на рибарството, включително в системата за прилагане на правото и санкциониране;
- Балансиране капацитета на флота и актуализация на регистъра на флота;
- Подобряване на отчитането на улова, чрез дигитализация;
- Подобряване на координацията между контролните институции и осигуряване на адекватно обучение на инспекторите;
- Прилагане на етикетирането на продуктите от риболов и разработване на ефективна система за проследяване;
- Подобряване на проследяването и отчитането на уловите на дребномащабния крайбрежен риболов чрез иновативни цифрови инструменти;
- Подобряване на мониторинга на мощността на двигателя и прилагане на правилата за контрол;
- Осигуряване на контрол върху любителския риболов в Черно море чрез иновативни дигитални инструменти за докладване на улова и разработване на система за лицензиране/регистрация;

	<ul style="list-style-type: none"> • Доразвиване националната система за риск анализ и въвеждането ѝ като адекватен инструмент за контрол; • Изпълнение на задължението за разтоварване, включително изпитване на инструменти за дистанционно електронно наблюдение (камери и сензори); • Въвеждане на модерни системи подпомагачи и контрола, и рибарите по отношение на селективност, определяне на количеството улов и избягване на нежелания такъв, намаляване на приулова (Trawl monitoring systems); • Осигуряване на обучения за подобряване на уменията на персонала за контрол за разработване на методология на инспекцията и анализ по отношение на контрола на риболова в Черно море и координация с EFCA. • Нужда от промяна на националната законодателна рамка за въвеждане на дефиниция за дребномащабен крайбрежен риболовен флот, с цел да се осигури основа за специфична подкрепа за този флот; • Нужда от осигуряване на финансиране на дейности за развиване на нужните умения и опит в новите технологии, прилагани в контрола върху рибарството.
<p>2.Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union</p>	<p>Strengths</p> <p><i>Аквакултури</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аквакултурите предоставят продукти с високи хранителни, вкусови и здравословни качества. 2. Наличие на традиции в отглеждането на сладководни аквакултури и марикултури (черна мида). 3. Наличие на големи язовири подходящи за садково рибовъдство, места за изграждане на нови стопанства, бетонни и земно-наспни стопанства с необходимост от разширение и модернизация и морски басейн (Черно море). 4. Наличие на научни и образователни структури в сферата на аквакултурите. <p><i>Преработка</i></p>

5. Материално-техническата база е сравнително модернизирана.
6. Добър потенциал за реализация.
7. Наличие на голямо количество странични продукти от преработка.
8. Наличие на висококачествени суровини от стопански риболов.

Пазари

9. Установени пазарни позиции на българския черен хайвер, рапан и сегменти от студенолюбивата и топлолюбивата аквакултура на международните пазари.
10. Обособени специализирани щандове в търговските вериги за предлагане на риба и рибни продукти.

Weaknesses

Аквакултури

1. Наличие на голям брой малки и средни язовири до 100 дка., които формират ниски печалби.
2. Преобладават малки обеми и сезонност в производството.
3. Доминиращо производство на риба и други водни организми от ниския ценови сектор.
4. Остаряла материална база и техническо оборудване в голяма част от фермите.
5. Ниска квалификация и ниско ниво на технически умения и технологични знания на заетите.
6. Застаряваща работна ръка и трудности в намирането ѝ.
7. Затруднения при задържане на работната ръка.
8. Незадоволително състояние на хидро-инженерната структура в микро и малки язовири (напр. язовирни стени, диги, шлюзове, канали, кранове и други), изискващи инвестиции за ремонт.
9. Липса на достатъчно иновации в сектора.

Преработка

10. Преобладаващо използване на ръчен труд.
11. Затруднения при намирането на работна ръка и задържането ѝ.
12. Неравномерно натоварване на производството през годината при използване на местна суровина.
13. Ниска енергийна ефективност на предприятията.
14. Високо потребление на преработени рибни продукти в ниския ценови клас.

Пазари

15. Ограничено предлагане на местна риба и рибни продукти в търговската мрежа.
16. Слабо развити пазари и тържища за директна продажба от рибари, ферми и преработвателни предприятия.
17. Ниски нива на износ на риба и рибни продукти.
18. Недиверсифициран износ.
19. Слабо присъствие и разпознаваемост на български риба и рибни продукти на местни и международни пазари.
20. Действаща само една организация на производители и само една междубраншова организация, регистрирани по националното законодателство.

Opportunities

Аквакултури

1. Наличие на природни дадености с потенциал за развитие на аквакултури.
2. Нереализиран потенциал за повишаване на консумацията на местна аквакултури, вкл. марикултури.
3. Развитие на нови видове марикултури в черноморски води (пилотни проекти).
4. Повишаване на професионалните умения на заетите в сектор аквакултури, посредством учение през целия живот и въвеждане на ноу-хау.
5. Внедряване на нови технологии, вкл. и в съответствие Общия дневен ред за Черно море.
6. Диверсифициране на производството чрез култивиране на видове от високия ценови сегмент.

7. Потенциал за добавяне на стойност на продукцията от аквакултури чрез извършване на дейности по първична обработка и маркетинг.
8. Разширяване на гамата от нишови продукти, предлагани на международния и вътрешния пазар.
9. Сертифициране на ферми за биологично отглеждане на риба в България. (Законодателно.)
10. Сертифициране на национални стандарти за местни продукти за промоотиране на местни видове. (Законодателно.)
11. Потенциал за устойчиво развитие на язовири до 100 дка., чрез повишаване на дела на акваекологичните услуги от аквакултури.

Преработка

12. Създаване на нови преработени продукти с по-висока добавена стойност от местни суровини.
13. Нереализиран потенциал за оползотворяване на странични продукти от преработка, свързани с преработването на странични продукти, които се получават в резултат на основни дейности от преработването.
14. Повишаване на професионалните умения на заетите в преработката.
15. Разширяване на гамата от нишови продукти от преработка, предлагани на международния и вътрешния пазар.
16. Възможност за намаляване на себестойността на разходите чрез повишаване на енергийната ефективност на предприятията.

Пазари

17. Потенциал за повишаване на потреблението на риба (аквакултури и стопански риболов) и рибни продукти.
18. Потенциал за развитие на пазари и тържища за директна продажба от рибари, ферми и преработвателни предприятия, вкл. и чрез организации на производителите.
19. Повишаване на културата на потребление на нови видове риби и слабо експлоатирани риби, молюски, ракообразни и водорасли.
20. Развиване на нови външни пазари в по-високи ценови класове, вкл. и чрез организации на производителите.

21. Нереализиран потенциал на браншови структури, асоциации и организации на производители.

Threats

Аквакултури

1. Системно и/или импактно замърсяване на водите.
2. Глобални климатични промени, водещи до засушаване, което може да доведе до недостиг на количеството и качеството на вода за аквакултурите.
3. Повишена конкуренция от внос на риба и рибни продукти, предимно от ниския ценови сегмент.

Преработка

4. Суровинна зависимост на сектора от производството в аквакултурата и стопанския риболов.
5. Зависимост от нискобюджетен внос на преработени рибни продукти.

Пазари

6. Внос и консумация на риба и рибни продукти от ниския ценови клас.

Identification of needs on the basis of the SWOT analysis and taking into account the elements set out in Article 8(5) of the EMFAF Regulation

Установените потребности, изведени от SWOT анализа са следните:

- Развитие на устойчиви аквакултурни производства с ниско влияние върху околната среда, вкл. реконструкция и модернизация на техническите съоръжения и многократно използване на водата с пречистване и аериране;
- Диверсификация на аквакултурата чрез отглеждане на нови видове риба;
- Диверсификация на марикултурите с цел намаляване на риболовния натиск върху тях (калкан и други черноморски видове). Пилотни проекти;
- Добавяне на стойност към производството на аквакултури, вкл. чрез извършване на първична обработка на произведената продукция;

- Подкрепа за развитие на сертифицирани ферми за биологично отглеждане на риба в България;
- Диверсификация на производството на аквакултури чрез развитие на допълнителни дейности в зоните около водоемите и стопанствата за риболовен туризъм, свързани с аквакултурите екологични услуги или образователни дейности в областта на аквакултурите;
- Подкрепа за стопанства предоставящи акваекологични услуги в това число зоните по Natura 2000, защитени и влажни зони и др.;
- Промотиране на аквакултурите, като алтернатива за опазване на естествените ресурси, застрашени от изчезване;
- Повишаване на знанията, уменията и изграждане на капацитет на заетите в аквакултурния и преработвателния сектор;
- Увеличаване на продуктите от преработка с идентифицирани пазарни нужди;
- Подобряване на енергийната ефективност и подкрепа за декарбонизация с цел намаляване на вредното влияние върху околната среда и намаляване на себестойността на разходите;
- Подобряване оползотворяването на страничните продукти от преработка;
- Мерки за преодоляване на конкуренцията от нискобюджетен внос на преработени рибни продукти;
- Увеличаване преработката на български суровини, които максимално оползотворяват националния улов и производство от аквакултури;
- Популяризиране на местни продукти от риболов, аквакултури и преработка, вкл. биологично производство и такива със защитено географско наименование за произход с цел нарастване на консумацията в страната;
- Развитие на директна продажба на риба и рибни продукти чрез обособени щандове, чрез он-лайн магазини, мобилни магазини, фермерски пазари и др.
- Запазване на завоюваните пазари и разширяването им;
- Подкрепа за създаване на браншови структури, асоциации и организации на производители;
- Увеличаване на износа на риба и рибни продукти на българска продукция.

3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

Strengths

1. Подходът ВОМР е съществен елемент от политиката на ЕФМДРА в България за децентрализирано управление на рибарски територии и за подпомагане на устойчивото развитие на рибарските общности през последните два програмни периода, с което територията се развива прилагайки подхода отдолу-нагоре.
2. През програмен период 2007-2013 г. подходът се прилага за първи път със 6 одобрени стратегии за ВОМР (СВОМР). През периода 2014 – 2020 г. одобрените стратегии за ВОМР са 9. Изграден е базов капацитет при прилагането на подхода.
3. Демонстриран е висок интерес за прилагане на подхода, както от страна на съществуващи МИГ по ЕФМДРА, така и от страна на нови рибарски територии, които не са прилагали подхода до момента или са го прилагали през програмен период 2007-2013 г.
4. УО на ПМДРА определя прилагането на ВОМР в следващия програмен период като приоритетно на ниво Програма за изпълнение на целите на ЕФМДРА в България, в това число с акцент към дребномащабния флот и Синята икономика.
5. Прилагането на ВОМР осигурява ефективен и ефикасен процес от идентифицирането на териториални нужди до реализиране на проекти от представители на различни заинтересованите страни.
6. Системата на администриране на проектния цикъл се подобрява и процесът на вземане на решения се ускорява в процеса на нейното прилагане.
7. Оперативните екипи на МИГ-и по ЕФМДРА имат базов административен опит и компетентност за подбор и оценяване на проекти.
8. МИГ-и по ЕФМДРА имат положително отношение и базов опит в развитието на сътрудничество с други МИГ по ЕФМДРА и/или МИГ по ЕЗФРСР и др. организации.
9. Чрез ВОМР се инвестира в развитието на организационен и административен капацитет в рибарските територии.
10. Създадена е Национална рибарска мрежа, чрез която се подпомага изграждане на капацитет, разпространяване на информация, обмен на добри практики и подпомагане на сътрудничеството между МИГ по ЕФМДРА на територията на страната с цел успешното изпълнение на стратегии за ВОМР и устойчиво развитие на рибарските територии.

Weaknesses

1. Слаб икономически растеж в част от рибарските райони, недостатъчно добре развита или

поддържана инфраструктура, слаба информираност и по-ниско образователно ниво на населението, безработица.

2. Миграция към по-развити икономически области/градове, застаряващо население и слаба местна икономика.
3. Недостатъчно специализиран капацитет за разработване на качествени стратегии за местно развитие с фокус върху рибарските общности.
4. Голяма административна тежест при оценката, одобряването и отчитането на проектите, финансирани по ЕФМДР.
5. Определените рибарските територии в този програмен период не включват един от трите предварително определени региони за такива (крайбрежието на река Дунав).
6. Системата на администриране на проектния цикъл се характеризира с висока степен на административна тежест и дълъг процес на реализиране на ниво проектни предложения, не е адаптирана към спецификите на подхода ВОМР.
7. Недостатъчно активна роля на МИГ-и по ЕФМДРА при изпълнение на дейности по анимиране и популяризиране на стратегиите за ВОМР в рибарските територии и непостигане на заложения ефект.
8. МИГ-и нямат опит в прилагането на цялостна система за мониторинг и оценяване на СМР.
9. Ниска степен на публичност и прозрачност по отношение дейностите, изпълнявани от МИГ по ЕФМДРА.
10. Публично-частните партньорства не мобилизират ефективно допълнителни ресурси за развитие на съответната територия.
11. Недостатъчно въвличане на местните лидери от територията в дейностите на МИГ по ЕФМДРА.

Opportunities

1. Възможност за осъществяване на политиките на ЕС на териториално ниво (рибарски територии).
2. Развитие на общности, занимаващи се с рибарство и аквакултури, устойчива синя икономика и интегрирано развитие на рибарски територии, включително чрез прилагане на Стратегията за интелигентна специализация (S3 2021-2027) за секторите, свързани със синята икономика с цел увеличаване на максимално устойчивото развитие на територията на МИГ по ЕФМДРА.

3. Разширяване на териториалния обхват на рибарските територии за прилагане на ВОМР и обхващане на всички потенциални територии, зависими от рибарството и аквакултурата.
4. Подкрепа за привличане на рибарските общности и стопанствата за аквакултури в изпълнението на дейности от колективен интерес.
5. Повишаване на административния капацитет на МИГ по ЕФМДРА и на УО на ПМДРА 2020-2027 г.
6. Повишаване на степента на публичност и прозрачност.
7. Намаляване на административната тежест за потенциалните бенефициенти по подхода.
8. Прилагане на опростени разходи по приоритета.
9. Подпомагане на процеса на прилагане ВОМР от страна на FAME NET.
10. Оценяване на проекти в рамките на подхода ВОМР на ниво МИГ, съгласно Регламент (ЕС) № 1060/2021.
11. Използване на нови форми за разработване на проектни предложения: разработване на проекти за сътрудничество от МИГ по ЕФМДРА, МИГ по ЕФМДРА като бенефициенти към СВОМР и участие в групови проекти.
12. Прилагане на черноморски и дунавски териториални инициативи и програми на ЕС в Черноморския и Дунавския басейн в рамките на подхода; инициативи на Организацията на ООН за прехрана и земеделие (ФАО); морско планиране и управление в съответствие с Морския пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г.
13. Повишаване на добавената стойност на територията чрез подбор и изпълнение на проекти с високо качество и принос към СВОМР.
14. Недостатъчна координация и съвместни дейности между МИГ по ЕФМДРА и МИГ по ЕЗФРСР за насърчаване на териториалното развитие.
15. Развитие на „смайт“ цифрови технологии, иновативни решения и социални иновации.

Threats

1. МИГ по ЕФМДРА трябва да започнат да функционират в рамките на 12 месеца след одобрението на ПМДРА.
2. Липса на достатъчно информация и разбиране на всички нива по отношение на новите хоризонтални политики на ЕС, които е необходимо да бъдат взети предвид при разработване и прилагане на СВОМР, вкл. при изпълнението на подбраните операции.

3. Негативни влияние и непрогнозируеми икономическите последствия в резултат на пандемията от COVID-19 на ниво рибарски територии.
4. Негативни промени в екологичната среда в Черно море, които водят до загуба на биологично разнообразие и намаляване на числеността на рибните популации и други морски организми в резултат от еутрофикацията, климатични промени, биогенно замърсяване на водите, замърсяване на морската среда с твърди отпадъци и др.
5. Намаляване на рибните популации в река Дунав в резултат от негативни промени в екологичната среда, замърсяване, фрагментиране на реката (проблем за мигриращите риби), климатични промени, извършване на хидроинженерни дейности в коритото на реката в зони от изключителна важност за живота на рибите.
6. Законодателни промени.

Identification of needs on the basis of the SWOT analysis and taking into account the elements set out in Article 8(5) of the EMFAF Regulation

На този етап е известно и отчетено, че ролята на подхода BOMP, изпълняван от МИГ по ЕФМДРА ще расте и в бъдеще, особено в области, където потенциалът за развитие на Синята икономика е висок. Много крайбрежни общности страдат от обезлюдяване на територията, зависими са от рибарството и аквакултурата, често са свързани с маргинализацията на дребномащабния крайбрежен риболов изостаряването на населението. В резултат от въздействието на тези фактори в повечето райони, в които населението традиционно е зависимо от риболова и/или аквакултурите е принудено да търси алтернативни и допълващи икономически дейности.

Установените потребности, изведени от SWOT анализа са следните:

- Необходимост от разширяване на териториалния мащаб на прилагане на подхода BOMP за подпомагане на устойчивото развитие на общностите, зависими от риболов и аквакултури за изпълнение на целите на ЕФМДРА в България;
- Постигане на целите на Зеления пакт и прилагане на принципите на Синята икономика на територията на МИГ-и чрез въвличане на всички заинтересовани страни;
- Изграждане на административен капацитет на местно и национално ниво за разработване и изпълнение на стратегии за BOMP;
- Повишаване на степента на публичност и прозрачност на всички нива по отношение на

	<p>изпълнението на подхода BOMP в рамките на общностите, зависими от риболов и аквакултури;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Запазване на постигнатите резултати от действащата Национална рибарска мрежа и разширяване на обхвата и приноса към развитието на рибарските общности, зависими от риболов и аквакултури; • Намаляване на административната тежест за бъдещите бенефициенти по подхода BOMP чрез въвеждане на опростени разходи и оптимизиране на процеса на изпълнение на СВOMP; • По-активно въвличане в изпълнението на подхода на всички заинтересовани страни и улесняване на комуникацията чрез провеждане на обучения, форуми и увеличаване на дейностите/проектите за сътрудничество; • Повишаване на добавената стойност на територията чрез подбор и изпълнение на проекти с високо качество, допълняемост на проектите и принос към СВOMP; • Осигуряване на оптимална организация за навременно стартиране на подхода BOMP в Р България, запазване на създадения административен капацитет и ефективно изпълнение на подхода BOMP.
<p>4.Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed</p>	<p>Strengths</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В продължение на два програмни периода България развива надграждащи се проекти за обмен на информация в реално време, базирана върху общоевропейския модел ОСОИ – InBulMarS, като през последния програмен период се развива проекта InBulMarS2, който ще: <ul style="list-style-type: none"> • Позволи свързването на публични органи в Република България, участващи в морското наблюдение и постигане на оперативна съвместимост между тях. • Осигури възможност за надежден обмен на необходимата информация, свързана с морското наблюдение. 2. Създаде системно неутрална мрежа на национално ниво. 3. Наличност на институции с голям набор от силно развити услуги и опит, свързани с морското наблюдение; 4. Наличие на потенциал за разработване на планове на риболовните дейности; 5. В България съществува развита мрежа от университети и научни организации, които могат да участват в събирането, управлението и използването на данни, водещи до подобряване на

знанията за състоянието на морската среда.

Weaknesses

1. Несвързаност на наличните видове услуги за наблюдение в България в единна система за обмен на информация
2. Недостатъчно добро екологично състояние на морската среда в съответствие с член 1, параграф 1 от Директива 2008/56/ЕО;
3. Липса на разработени планове на риболовните дейности, базирани на знания за морската среда;
4. Липса на предвиден мониторинг на ефекта от изпълнените мерки за подобряване на състоянието на видовете и природните местообитания.

Opportunities

1. Черно море е обект на засилващи се диалог и международно сътрудничество на нивото на ЕС и извън него с оглед подобряване на знанията за морската среда, морското наблюдение и бреговата охрана;
2. България е в добри отношения с другите крайбрежни държави на Черно море и е показала, че може да подпомага диалога с тях;
3. Министерството на околната среда и водите (МОСВ) планира да разшири екологичната мрежа Natura 2000 в Черно море, както е описано в Рамката за приоритетни действия (РПД) за Natura 2000 в България съгласно член 8 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна.

Threats

1. Усложнена международна обстановка в района на Черно море, която:
 - може да попречи на усилията за по-добро наблюдение на рибните ресурси и риболовните дейности в Черно море, тъй като, както анализа на Комисията за Черноморския басейн отбелязва, повечето видове риби са споделени и е важно държавите по крайбрежието на Черно море да положат взаимни усилия за да осигурят екологична, икономическа и социална устойчивост на рибарството и на тази основа ново управление на рибарството в Черно море;
 - създава предпоставки за засилващ се имиграционен натиск, който би се отразил както на усилията за брегова защита в Черно море, така и на усилията за контрол и наблюдение на

	<p>риболовните дейности в Черно море;</p> <p>2. Видовете риба в Черно море, които са обект на интерес за стопанския риболов, са основно миграционни, което създава трудност за устойчивото управление на тези ресурси поради нуждата от засилени диалог и международно сътрудничество както в контекста на ЕС, така и извън него;</p> <p>3. Биогенно замърсяване;</p> <p>4. Замърсяване на морската среда с твърди отпадъци;</p> <p>5. Загуба на биологично разнообразие;</p> <p>6. Продължителните негативни последици от избухването на COVID-19 пандемията, които влияят на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • процесите на управление на риболова както бе отбелязано в доклада за състоянието на световния риболов и аквакултура от 2020 г. на Организацията на ООН по прехрана и земеделие; • научноизследователската работа, която е централна за този Приоритет. <p>Identification of needs on the basis of the SWOT analysis and taking into account the elements set out in Article 8(5) of the EMFAF Regulation</p> <p>Използването на морето за различни дейности като транспорт, риболов, аквакултури, производство на възобновяема енергия, декарбонизация и други показва необходимостта от ефективно управление с цел избягване на конфликти и постигане на синергия между различните морски дейности. От това възникват следните основни нужди, които следва да се покриват както на национално ниво, така и в контекста на международно сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развиване на морското наблюдение; • Опазване на морската среда; • Подобряване на знанията за състоянието на Черно море; • Справяне с негативния ефект от избухването на пандемията от COVID-19 и политическата обстановка в Украйна. <p>Тези потребности са в унисон с анализа на Комисията за Черноморския басейн.</p>
--	---

2. Priorities

Reference: Article 22(2) and point (c) of Article 22(3) CPR

2.1. Priorities other than technical assistance

ID	Title
1	Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources
2	Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union
3	Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities
4	Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1. Priority: 1.Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

Specific objectives

Specific objective
1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities
1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities
1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making
1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

• *Подобряване на инфраструктурата на рибарските пристанища, рибните борси, местата на разтоварване и лодкостоянките, с цел да се улесни разтоварването и съхранението на нежелания улов*

Ще се инвестира в дейности постигащи целите на ОПОР чрез модернизация на съществуващите риболовни пристанища и изграждане на лодкостоянки, и в съоръжения за използване на нежелан улов, с цел да се осигури „зелен преход“ чрез инфраструктура, необходима за улесняване изпълнението на задължението за разтоварване на сушата и на осъществяването на контрола върху уловите. В тази връзка ще се подпомагат инвестиции в:

-техника и съоръжения за съхраняване, разтоварване и обработка на улов;

-интелигентни дигит. технологии за мониторинг и отчитане на разтоварвания улов, във връзка с дигиталния преход и задължението за разтоварване;

-съоръжения за сигурност и контрол върху уловите на територията на пристанищата и лодкостоянките, вкл. мерки на ГКРСМ за инспекция и контрол на уловите;

-оборудване за подобряване проследяемостта на уловите;

-операции за оползотворяване на нежелан улов и на отпадъчни рибни продукти в синхрон със СБР (напр. съоръжения за съхраняване на нежелания улов и осигуряване на условия за последващата му преработка);

-инвестиции за съхраняване на улова на сушата в синхрон със СБР;

-съоръжения за оборудване, съхранение, преработка, прием, сортиране и транспортиране на морски отпадъци до рециклиращи съоръжения.

Инвестиции насочени към развитие на кръговата икономика:

-съоръжения за разделно събиране на риболовни уреди, излезли от употреба и на такива, събрани пасивно по време на риболов, в съответствие с Директива (ЕС) 2019/904 и Директива (ЕС) 2019/883;

-инвестиции в енергийна ефективност и възобновяеми ресурси на територията на пристанищата, които спомагат за устойчивото стопанисване на съоръженията и да осигурят енергийна независимост и декарбонизация;

-осигуряване на условия отпадъчните рибни продукти да намерят практическо приложение като суровина за други продукти като фуражи и биотехнологии.

Ще се подпомагат иновации, свързани с кръговата икономика и зеления преход на местата на приставане.

Ще се дава приоритет на операции за постигане на енергийната ефективност чрез подкрепа на инвестиции във ВЕИ, намаляване на загубата на енергия от помещенията и инсталациите, подмяна на съоръженията с по-енергоефективни и декарбонизация на риболовния сектор.

Очаквани резултати:

За постигането на целите на СБР, ще се подпомага инсталирането на съоръжения за събиране на морски отпадъци и изгубени риболовни уреди.

Чрез посочените дейности ще се подобри енергийната ефективност, опазването на околната среда и безопасността и условията на труд.

Планира се модернизацията на две пристанища (в Созопол и в Балчик), както и се планират средства за инфраструктурни инвестиции в индикативно пет лодкостоянки насочени към ДМКР.

-Подкрепа за подобряване на икономическия и социалния статус на операторите в риболова

Ще се подпомагат дейности, които не водят до увеличаване на брутотонажа на риболовните кораби и не зависят от баланса на риболовния флот. В един комбиниран вид дейност ще се дава възможност на операторите да получат подкрепа по няколко различни компонента, които да увеличат конкурентоспособността им и постигат целите на Европейския зелен пакт, Стратегията за биоразнообразие и кръговата икономика. Особен акцент ще се постави на дребномащабния крайбрежен риболов и специфичните му нужди чрез приоритизация на такива проектни предложения.

Съгласно констатираните изводи от Анализа на регионалния морски басейн, капацитетът на риболовния сектор и по-специално ДМКР е ограничен по отношение на човешкия капитал (трудности при привличането на млади хора, липса на достъп до подходящо образование, условия на труд, правила за безопасност на борда), инвестиции и иновации. Тази дейност ще допринесе за постигането на специфичната цел чрез инвестиции в оборудване за безопасност / условия на труд на борда на кораба. При формирането на критериите за подбор на проектни предложения ще се дава приоритет на риболовните кораби до 12 м с цел да се осигури специална подкрепа за ДМКР.

Дейности, които ще се подпомагат за подобряване на условията на труд и инвестиции в човешкия капитал са:

-надграждане на умения за покриване на нуждите, произтичащи от нови възможности за бизнес в рибарството (например неформално професионално обучение, обучение и насърчаване на млади рибари, учене през целия живот, разпространение на знания и опит). Дейността е необходима, за да се адаптира работната ръка към изменящата се в технологично отношение среда;

-разпространение на научни знания сред операторите в риболова за по-добро разбиране на ефектите от изменението на климата върху управлението на риболова (напр. по отношение на въздействието на миграцията на рибните запаси и на инвазивните видове);

-инсталиране или обновяване на съоръжения за почивка, предназначени изключително за използване от екипажа, включително санитарни съоръжения, общи помещения;

-оборудване и екипировка, осигуряващи безопасни условия на труд, надхвърлящи законовите изисквания;

-бордови системи за предотвратяване на пожари, системи за безопасност и алармени системи или системи за намаляване на шума;

-Оборудване свързано с осигуряване на безопасни условията на труд на борда риболовни кораби собственост на членове на организации на производителите чрез инвестиции, извършени от самите организации на производителите.

Дейности, които ще се подпомагат за добавяне на стойност и качество към уловите, включително:

-инвестиции, които ще позволяват на рибарите да извършват обработване на собствения улов като добавят стойност към продуктите от риболов (например маси за сортиране на улова, контейнери за съхранение и охлаждане на улова);

-инвестиции, които ще позволяват на рибарите да извършват предлагане на пазара и пряка продажба на собствен улов (например специализирани съдове за съхранение на улова, позволяващи проследяемост и идентификация);

-иновативни инвестиции на борда на корабите, които водят до повишаване на качеството на продуктите от риболов (например подмяна на части на риболовния уред с такива, запазващи качеството и търговския вид на улова);

-инвестиции, които водят до предотвратяване, намаляване и/или оползотворяване на нежеланият улов;

-инвестиции за добавяне на стойност и качество към уловите на борда риболовни кораби собственост на членове на организации на производителите чрез инвестиции, извършени от самите организации на производителите.

Диверсификацията на дейности в местната синя икономика ще се извършва чрез подкрепа на:

-диверсификация на традиционните риболовни дейности (малки круизи, транспортни услуги, природно и културно наследство, пескатуризм, утвърждаване на марката „Черноморска кухня“ чрез автентични заведения за обществено хранене и магазини за предлагане на местен улов);

-инвестиции на борда на кораба за извършване на дейности, различни от риболов (оборудване и екипировка за любителски риболов, индивидуална защита и безопасност на пътниците);

-допълващи маркетингови дейности, които осигуряват пазарна ниша за слабо познати, подценени и слабоексплоатирани видове;

-образователни неформални дейности, създаване на образователни дневни центрове и др.

Операциите са в синхрон с новата стратегия на ГКРСМ за устойчиво рибарство и аквакултури, цел 4 „Препитание“ чрез подобряване на устойчивия поминък и насърчаване на достойни условия на труд, включително стандарти за здраве и безопасност на работното място, и възможности за производителна заетост за мъже и жени в сектора, особено млади хора.

Дейности, ускоряващи енергийния преход на риболовния сектор.

Ще се подпомагат дейности за енергийна ефективност и декарбонизация на риболовните кораби, с оглед на бързо променящата се околна среда и нарастващите нужди от енергийна ефективност:

- пилотни проекти, проучвания, изпитания и иновации и одити за енергийна ефективност

- технологии за подобряване на структурата на плавателния съд и бордовото оборудване, подобрения в задвижването и спомагателния двигател за енергийна ефективност, LED осветление, алтернативни хладилни агенти
- *дейности за подобряване на текущия риболов - оптимизиране на маршрута и хода на корабите*, технологии за риболовни съоръжения за намаляване на разхода на гориво.

Инвестиции (обновяване на кораб/ремонт) на борда за подобряване безопасността и сигурността на риболовния кораб както следва:

- обновяване на корпуса на кораба, валолия, ремонт на набор;
- обновяване на винторолева група, подмяна на основна и предна палуба (дъсчен под и стоманените листове под него), подмяна на фалшборд;
- бластиране и пребоядисване на корпуса;
- смяна на протектори за статично електричество по корпуса на кораба (Vessel Antistatic Solutions);
- смяна на дейдвудна втулка;
- разходи за сух док по време на ремонта.

Инвестициите са допустими за риболовни кораби, които са извършвали риболовни дейности в продължение на повече от 60 дни през двете календарни години, предхождащи годината на подаване на заявлението за подкрепа.

Очаквани резултати:

Създаване на предпоставки за модерен и конкурентоспособен риб. флот, възможност за повишаване на доходите на операторите и по специално на тези от дребномащабния риболовен флот (най-уязвимата група), подпомагане на процеса по декарбонизация и повишаване на устойчивостта на флота.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

- оператори в риболова;
- население на районите с основен поминък риболов;
- съпътстващи оператори, ангажирани с ремонт и поддръжка на риболовни кораби;
- доставчици на оборудване за риболов и обработка на улова;
- оператори, ангажирани с преработка на продукти от риболов;
- крайни получатели на подкрепа чрез финансови инструменти – предприятия, общини и др.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Територии по крайбрежието на Черно море и река Дунав

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

- 2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources
- 2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities
- 2.1.1.1.1. Interventions of the Funds
- The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Планира се подкрепа чрез ФИ като резултат от Предварителна оценка относно прилагането на ФИ по ПМДРА.

Формите на финансиране чрез ФИ се основават на извършени анализи, както и на натрупания опит и експертиза през предходните два програмни периода.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни.

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Ще се прилагат следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделяне на риска с две възможности:
 - кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;
 - самостоятелен кредит по мерките на програмата със споделян риск при финансиране със средства от ПМДРА.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	8.00	25.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR07	Jobs maintained	persons	0.00	2020	32.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2020	210.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2020	4.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
02. Promoting conditions for economically viable, competitive and attractive fisheries, aquaculture and processing sectors	7,766,500.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните групи дейности, свързани с компенсации за:

• *Окончателно преустановяване на риболовни дейности*

Тази дейност ще допринесе за адаптирането на риболовния флот към рибните запаси в синхрон с целите на ГКРСМ - GFCM/37/2013/2 относно насоки за управление на риболовния капацитет в областта на прилагане на ГКРСМ.

Усилията за дезинвестиции (отнемане на активи) в сектора на рибарството следва да бъдат насърчавани в тези сегменти, където балансът между свръхкапацитета и устойчивата експлоатация е нестабилен. Заедно с това България насърчава окончателното преустановяване на риболовни дейности да се извършва във всички сегменти, за да се осигури като допълнителен ефект и намаляването на въглеродните емисии от риболова в унисон с целите на Европейския зелен пакт. Целта е да се постигне балансиран флот, който да експлоатира устойчиво наличните ресурси. Тези дейности също така косвено ще спомогнат за съхраняването на биоразнообразието в Черно море и река Дунав и за опазването на уязвими видове.

Определен е за извеждане капацитет на база на наличната към момента информация от Годишния доклад за флота за 2021 г. и допълнителна информация, предоставена от ИАРА. За да се формира крайната стойност на мощността, която ще бъде изведена от риболовния флот, е взета предвид цялостната оценка и сравнение на технически, икономически и биологични показатели за 2021 г. от посочения доклад. За всеки сегмент със заключение - общо Ниво 2, УО на ПМДРА планира да намали 9% от брутотонажа. За всеки сегмент със заключение - общо Ниво 1 УО на ПМДРА планира да намали 8% от брутотонажа. Стойността, която се формира е обща за целия риболовен флот и не се разглежда поотделно за сегментите. На база на тази методика е определена крайната стойност от 387 GT за целия риболовен флот.

• *Временно преустановяване на риболовни дейности*

Дейността ще допринесе за постигането на справедлив жизнен стандарт на рибарската общност чрез въвеждането на компенсации. Дейностите по тази специфична цел подкрепят политиките на ОПОР и техните цели. При формирането на методиката за изчисляване на компенсацията, особена тежест ще се даде на риболовните кораби до 12 метра с цел да се осигури специална подкрепа за дребномащабния крайбрежен риболов. Годишната забрана за улов на бяла мида и видовете, които са обект на мониторинг от ГКРСМ са предпоставка за създаване на условия за предоставяне на компенсация. Операцията директно постига целите на „Стратегията за биоразнообразието“ като завършва процеса на консервационните дейности, управлението на рибните ресурси и флота, който експлоатира тези ресурси. Компенсацията за временно преустановяване съдейства за подкрепа на операторите, които търпят загуби вследствие на принудително спиране на риболова от консервационни мерки и здравословни кризи, включително пандемията от COVID-19 и други изключителни събития, водещи до значителни смущения на пазарите.

Мерките, задълженията и препоръките на ГКРСМ по отношение на запасите в Черно море (например Многогодишен план за управление на калкана в Черно море) са предпоставка за установяване на условията за предоставяне на компенсация и подкрепа по видовете действия за временно преустановяване на риболовни дейности, за тези дейности, определени в препоръките на ГКРСМ за консервационни мерки. Компенсацията за временно преустановяване подпомага оператори, понасящи загуби в резултат на забрани за риболов, вследствие на мерки за опазване в контекста на ГКРСМ, включително пространствено-времеви забрани.

Дейността е в унисон с целите и дейностите на мярка 19 от НПРД "Подобряване на природозащитното състояние на морски типове природните местообитания чрез подкрепа за временно преустановяване на улов на бяла мида". Дейностите, които ще се изпълняват по посочената мярка от НПРД са свързани с компенсиране на икономическите загуби и подпомагане на операторите поради преустановяване на риболовни дейности на улов на бяла мида в акваторията на защитените зони от Натура 2000. Допустими са единствено съдове със закупен и инсталиран VMS на борда на корабите (включително и за лодки под 12 м.).

Понастоящем липсва забрана за добив на бяла мида, но се наблюдава активен улов на този вид. Положителен ефект ще има, когато се появи такава забрана, свързана с опазването и устойчивата експлоатация на запасите (съгласно чл. 7, параграф 1, подточка б от Регламент (ЕС) 1380/2013), засегнатите оператори да могат получат компенсация за пропуснатите ползи от ограничаването на дейността им като мярка за намаляване на въздействието на риболова върху морската среда.

Тази компенсация ще се предоставя единствено и само при спазването на правилата и условията на член 21 от Регламент (ЕС) 2021/1139. По този начин ще се постигнат едновременно две цели – ще се запази икономическия статус на операторите, занимаващи се с риболов на бяла мида и ще се запазят и възстановят природните местообитания на този вид. Експлоатацията на видовете бяла мида оказва и физическо въздействие върху морското дъно, като нарушава целостта му и тази на асоциираните съобщества. Засегнати са основно плитките крайбрежни местообитания.

Дейностите, посочени в НПРД, които се финансират в рамките на тази мярка са следните:

1. Осигуряване на възможност за компенсиране на икономическите загуби и подпомагане на операторите от преустановяване на риболовни дейности от улов на бяла мида на акваторията на защитените зони от Натура 2000, при неизвършване на тази дейност.

По-голямата част от операторите, занимаващи се с улов на бяла мида, извършват тази дейност с риболовни съдове под 12 метра дължина, които нямат задължение да са оборудвани с VMS. Условие за предоставянето на тази компенсация е, тя да се предоставя само на съдове, оборудвани с VMS.

Дейността е в синхрон с формулираните оперативни цели по отношение на дънните местообитания на Морския пространствен план на Република България 2021-2035 г.

Защитените зони, за които ще се предоставя помощта са определени в НПРД: BG0000100, BG0000103, BG0000116, BG0000146, BG0000154, BG0000242, BG0000573, BG0000574, BG0000620, BG0000621, BG0001001, BG0001004, BG0001007, BG0001500.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

- оператори в риболова;
- рибари;
- население на районите с основен поминък риболов.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Територии, по крайбрежието на Черно море и река Дунав

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Разработената предварителна оценка за използването на финансови инструменти (ФИ) по Програмата не предвижда използването им за СЦ 1.3. В посочената специфична цел са включени единствено компенсаторни видове действия. Характерът на предоставяне на подпомагане под формата на компенсации не предполага необходимостта от прилагането на финансови инструменти.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	200.00	349.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR05.1	Capacity of vessels withdrawn in gross tonnes	GT	0.00	2020	387.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2020	60.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR05.2	Capacity of vessels withdrawn in kilowatt	kW	0.00	2020	3,311.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
04. Temporary cessation of fishing activities	1,616,500.00
05. Permanent cessation of fishing activities	2,500,000.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Контрол и правоприлагане

Традиционните средства за контрол трябва да се допълнят с модерно управление на данните и технология за мониторинг на риболова, за да се справят с ННН риболов и да постигнат целите на ОПОР, на новия Регл. за контрола и стратегията ФТ. Инвестициите в хардуер и софтуер трябва да се комбинират с ноу-хау. Нови технологии ще се използват за подобряване на:

- проверките на задължението за разтоварване
- управлението на данни и докладване
- управлението на риска
- наблюдението на морето и вътрешните води и мониторинга върху дребномащабния флот
- Програмата на ЕС за научни изследвания и иновации Хоризонт Европа 2021-2027 г. (ХЕ), Мисия на ЕС Възстановяване на нашия океан и води до 2030 ще осигури сътрудничество между изследователи, рибари и др заинтересовани страни в многонационални консорциуми в Европа. Дигитализацията на контрола в рибарството е включена в първата работна програма на ХЕ. Краткосрочните и средносрочните проучвания, финансирани от ЕФМДРА, ще допълват без да дублират по-дългосрочните изследователски дейности по програмата ХЕ.

Спазване на задължението за разтоварване

- Инсталиране на камери за видеонаблюдение и сензори на борда на корабите над 12 м
- Инсталиране на задължителни системи за проследяване на риболовните кораби (VMS или еквивалент) под 12 м
- Модернизиране и надграждане на системата за електронен риболовен дневник (функционалност за деклариране на маломерен улов, изхвърлянията)
- Въвеждане на ел. риболовен дневник за кораби между 10 и 12 м
- Въвеждане на задължителна маркировка на риб. уреди с устройства за дистанционна проверка (датчици)

- Извършване на съвместни проверки с ИАМА и Гранична полиция
- Средства за въздушно наблюдение. Наблюдението и инспекциите в морето не дават пълна представа относно спазването на задължението за разтоварване и е необходимо да се въведат (закупуване или наемане) средства за въздушно наблюдение (в това число и безпилотни средства) - мярка 21 от НПРД
- Дигитализация на системата за докладване при контролни дейности и автоматизирана оценка на риска
- Укрепване на нац. правна рамка, за стабилна система за санкциониране и правоприлагане
- Обучение на персонала на ИАРА - мярка 21 от НПРД
- Повишаване информираността на заинтересованите лица

Мониторинг и контрол на дребномащабния риб. флот (ДМКР)

- Въвеждане на устройства и софтуер за отчитане на улова от ДМКР чрез дигит. системи за претегляне, монтиране на местата за разтоварване и свързване с ИС на ИАРА за автоматично отчитане на уловите, създаване на възможност за етикетиране и проследяване
- Доставка и инсталиране на проследяващо оборудване на борда на риб. кораби под 12 m (VMS или еквивалент)
- Обучение на персонала на ИАРА - мярка 21 от НПРД
- Повишаване информираността на операторите от ДМКР
- Инвестиции в малки плавателни съдове за контрол върху дейността на ДМКР

Мониторинг и контрол на любителския риболов

- Софтуерно решение (напр. мобилно приложение), бесплатно за потребителите за докладване на уловите от любителския риболов. Ще предотврати попадането на улови от любителски риболов в търговската мрежа. Провеждане на инф. кампания в синхрон с целите на Дигиталния преход;
- Надграждане на инф. система на ИАРА за отчитане на уловите от любителски риболов
- Дигит. билет за любителски риболов
- Инспекции на транспортирането
- Укрепване на нац. правна рамка, за да позволи стабилна система за санкциониране и правоприлагане

Етикетиране и проследимост

- Дигит. отчитане на първите продажби от всички оператори, извършващи първа продажба
- Дигитализиране на системата за проследимост чрез достъпни и безплатни инф. системи за доброволно деклариране на улова (напр. дигитализирани палетни колички със системи за претегляне и етикетиране – за големи количества улови; използването на EMODNet)
- Нова централизирана електронна система за проследимост с възможност за самостоятелно деклариране
- Устройства, с които операторите самостоятелно да етикетират улова си
- Съвместимост на ИС за уловите и проследяването им с други системи (за контрол по храните и с други ДЧ)
- Осигуряване на операторите на унифицирани етикети за многократна употреба
- Информационна кампания относно задължението за етикетиране на улова и проследяването му до крайния потребител

Контрол на мощността на двигателите

- Дигитален обмен на информация с ИАМА за техническата изправност на корабите и замерената мощност
- Оборудване и консумативи за физическите проверки на ИАРА
- Инсталация на системи за мониторинг на мощността на стационарните двигатели на риб. кораби (датчици), които осигуряват постоянна информация и осигуряване на съвместимост с информационната система на ИАРА за следене в реално време на мощността на двигателя
- Въвеждане на система за диагностика на извънбордовите двигатели, с която да се осигури контрол върху мощността на двигателите
- Обучение на персонала за работа със специфичните системи

Други допринасящи дейности

- Изготвяне на анализ за ефект. на контрола върху риболова от ИАРА и извеждане на предложения за изменение на нац. законодателство
- Създаване на звено за обучение и оценяване на персонала (вкл. мерки за развиване на необходимите умения и опит в новите технологии за контрол на рибарството)
- Сертификация на персонала по задължителни стандарти
- Кампании за обществеността относно ННН риболова, задължението етикетиране и проследимост, забранените зони за риболов

За коректното изпълнение на Специални програми за контрол и инспекции (SCIP) и заложените цели в Съвместния план за разполагане (Joint Deployment Plan - JDP) са необходими:

- Плавателни средства, с които да могат да се извършват инспекции на риболовните кораби под и над 12 м

- Раб. облекло и средства, за сигурността на инспекторския състав при инспекции в пристанище и на море
- Техн. средства подпомагащи извършването на инспекции - таблетки, лаптопи, средства за измерване и претегляне на продуктите от риболов
- Оперативни разходи, пътуване за извършване на съвместни инспекции и други контролни дейности по JDP за Черно море

В допълнение, подобряването на контрола върху ДМКР и върху любителския риболов ще допринесе по косвен начин за ефективното събиране на данни за управление на рибарството.

Очаквани резултати: Осъществяване на ефективен и ефикасен контрол върху рибарството чрез модерни технологии.

Събиране и обработване на данни за управление на рибарството и аквакултурите и за научни цели

Събирането на данни в БГ се подобри през годините. Нужни са подходящи системи за наблюдение на въздействието на риболова върху защитени и застрашени видове.

Приоритетни дейности:

- Събиране на данни за риболова (координирани на регионално ниво) и предоставянето им до потребители - променливи показатели и социално-икономически. Инф. се събира от големите кораби осъществяващи стопански риболов и ДМКР - данни за 100% от активните риболовни съдове.
- Ежегодно събиране социално-икономически данни за всички ферми за производство на аквакултури (морски и сладководни)
- Ежегодно събиране на социално-икономически данни за сектора на преработката на риба и др. морски организми с цел качествения анализ на сектора и неговото състояние
- Подобряване на научната експертиза, повишаване на знанията и хармонизиране на дейностите на регионално ниво и изпълнение на съвместни проекти с други държави
- Осъществяване на задължителните научни изследвания на море в регламентирания срок и спазване на методологиите утвърдени на регионално ниво, чрез ръководствата на ГКРСМ и препоръките на Регионалната група за Средиземно и Черно море
- Научни изследвания, чрез наблюдатели на борда на риболовни кораби от четирите най-големи и значими сегмента от риболовния флот. Наблюдателите събират и данни за инцидентните улови на уязвими видове, съгласно EU MAP
- Биологичен мониторинг на разтоварванията на приоритетните видове (калкан, трикона, хамсия, сафрид, барбуня, меджид, черноморска акула, и рапан) от четирите най-големи и значими сегмента от риболовния флот. При нужда ще се включат и нови видове, след одобрение на регионално ниво и добавяне към работния план на БГ.

- Акцент на инициативите проекти във връзка с проекта BlackSea4Fish към ГКРСМ и избягването на дублиране на дейности и финансиране, но при нужда неизпълнени дейности от проекта ще се прехвърлят към програмата за събиране на данни.
- Участие в нац. и международни срещи;
- Регионално сътрудничество с държави от черноморския басейн по координиране на изследванията в региона;
- Осигуряване на инф. за инвазивните видове за постигане ЗП. Събирането на научни знания за рибните запаси и морските екосистеми ще допринесат за качествения анализ при осъществяване на политиките в духа на Синята икономика. Чрез осъществяването на дейностите ще се осигурят знания, които да са значими за целите на Стратегията за биоразнообразието и ще спомогне за намаляване на приулова на застрашени от изчезване, уязвими и други видове и да осигури запазване на морските запаси. ИАРА ще се съобрази с акцентите от RCG срещите за MED&BS.

Допълнителна инф. за риболовни дейности и за опазване на природните местообитания и защитените зони за опазване на дивите птици би могла да бъде набавена при наблюденията на риболовни операции от страна на научните наблюдатели на борда на риболовни кораби.

Очаквани резултати:

Изпълнението на дейностите по събиране на данни ще допринесе за повишаване на научните знания и социално-икономическото състояние на сектора и ще спомогне за вземането на правилни и ефективни решения за управлението на сектор „Рибарство“.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

За изпълнението на видовете дейности в тази специфична цел е предвиден конкретен бенефициент – Изпълнителна агенция за рибарство и аквакултури, като компетентна институция за изпълнение на задълженията на България за контрола на рибарството и за събирането на данни.

Дейността на ИАРА в тези области ще допринесе за благосъстоянието на всички оператори от сектор "Рибарство" и косвено ще има положителен принос за цялото общество.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Цялата територия на Република България, р. Дунав и акваторията на Черно море

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Разработената предварителна оценка за използването на финансови инструменти (ФИ) по Програмата не предвижда използването им за СЦ 1.4. По специфична цел 1.4 е предвиден конкретен бенефициент – ИАРА. Агенцията е държавна структура.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	4.00	10.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR12	Effectiveness of the system for “collection, management and use of data” (scale: 3=high, 2=medium, 1=low)	scale	2.00	2020	3.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	Оценката се поставя от Научно-технически и икономически комитет по рибарство
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2020	2.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR15	Control means installed or improved	means	0.00	2020	200.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR19	Actions to improve governance capacity	actions	0.00	2020	5.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR21	Datasets and advice made available	number	0.00	2020	3.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	Информацията се предоставя от Научно-технически и икономически комитет по рибарство

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
10. Control and enforcement	8,494,470.00
11. Data collection and analysis, and promotion of marine knowledge	4,247,235.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

В съответствие с РДМС България се ангажира да постигне добро екологично състояние на морските води и ще използва ресурса на ЕФМДРА за операции по събиране на отпадъци и изгубени риболовни уреди. Тези действия ще бъдат подкрепени от повишаване на осведомеността на населението чрез кампании и ще бъдат включени действия за предотвратяване и намаляване на замърсяването на морето от риболова и аквакултурите. За запазване на морското биоразнообразие БГ планира действия, насочени към опазване на екологичното състояние на морската среда и придобиването на знания за качествата на морската среда, свързано с мониторинга на РДМС. Те ще се изпълняват в синхрон с целите на Директивите на ЕС за птиците и за местообитанията, РДВ и РДМС. Всички дейности от тази СЦ ще допринесат за постигане на целите на ОДРЧМ и ОПОР, както и на Плана за действие за нулево замърсяване на Черно море от отпадъци до 2030 г. (намаляване на морското замърсяване с 50%, микропластмасата с 30%). Дейностите от НПРД с финансиране от ЕФМДРА са включени.

Специфично оборудване на риболовния кораб, дейности и иновации, целящи опазването на околната среда и на биоразнообразието

ЕЗП има за цел да превърне ЕС в общество с модерна, ефективна, конкурентна икономика, с нисък CO₂ отпечатък. СБР е централен елемент от плана за възстановяване на ЕС, от решаващо значение за изграждане на устойчивост и осигуряване на бизнес и инвестиционни възможности за възстановяване на икономиката на ЕС. Стратегията има за цел да направи фокуса върху биологичното разнообразие неразделна част от общата стратегия на ЕС за икономически растеж. Поставени са дългосрочни цели, произтичащи от СБР и ГКРСМ, за които допринася и трансформацията на риболовния сектор чрез селективност на уредите, нисковъглероден риболов, въвеждане на иновации и постигане на добро състояние на околната среда:

- инвестиции в селективни риболовни уреди с ниско въздействие върху рибните популации (напр. винтери, GPS координати на хрилните мрежи за превенция от призрачен риболов)
- иновации в риболова и на борда на корабите, за опазване на биоразнообразието и намаляване на разхода на гориво, трансфер на знания „от лабораториите до пазара“
- въвеждане на системи за точно и надеждно отчитане на улова по отношение на селективност, определяне на количеството улов и избягване на нежелания, намаляване на приулова (Trawl monitoring systems)
- инсталиране върху риболовните уреди на устройства и системи за отблъскване на китоподобни видове (пингъри и PAL устройства) - в синхрон с пилотния проект на ГКРСМ за оценка на приулова от китоподобни в мрежите за калкан
- нисковъглеродни техники за риболов (техника и съоръжения, които позволяват използването на по-малко гориво по време на риболовния

процес)

- подмяна на елементи от риболовните уреди с такива, подобряващи енергийната ефективност на риболова
- инсталиране на изкуствено създадени от човека подводни структури, предназначена да стимулират развитието на подводен живот, с цел съхраняване на местообитанията и подобряване на водното биоразнообразие
- възобновяеми енергийни източници или инвестиции в енергийно ефективни инсталации за намаляване на CO₂ емисии (напр. инсталиране на системи за слънчева енергия за осветлението на кораба, подмяна на помпени инсталации с високоефективни, инсталации за отопление, енергоефективни подедни инсталации, съоръженията за преработка на риба, транспорт и търговия на дребно)
- компенсации на операторите за пасивно събиране и рециклиране на отпадъци, попаднали в риболовните уреди (м. 18 от НПРД). Компенсации за пропуснати ползи и допълнителни разходи вследствие на попаднали морски отпадъци в риболовните уреди по време на риболов
- активно почистване на р. Дунав и Черно море от отпадъци и риболовни уреди (превенция от т. нар. „призрачен риболов“) чрез организирани кампании и ангажиране както на рибари, така и на водолази в зависимост от спецификата на зоната за почистване и обезпечаване на разходите за гориво, възнаграждения и други пряко свързани с мероприятията
- информационни кампании за повишаване на осведомеността сред публичните органи и граждани за предотвратяване на замърсяването на морето от риболова и аквакултурите (мярка 18 от НПРД)
- инвестиции в инсталацията на борда на кораба на съоръжения за морски отпадъци
- повишаване на осведомеността сред публичните власти и гражданите чрез кампании за нуждата от опазване на биоразнообразието, и въздействието на човешките дейности върху морската екосистема и от намаляването на CO₂ емисии
- провеждане на образователни дейности за опазване на водната околна среда от ранна детска възраст

За дейностите по активно почистване на река Дунав и Черно море от отпадъци и риболовни уреди (превенция от т. нар. „призрачен риболов“) е предвидено прилагане на опростени разходи.

Очаквани резултати:

Повишаване на ресурсната и енергийна ефективност; щадящи методи за риболов; подобрене и съхранение на биоразнообразието в Черно море и река Дунав; декарбонизация на риболова.

Защита на екологичното състояние на морската среда

Опазването на най-ценните и застрашени видове и типове местообитания в ЕС се осигурява чрез установяването на екологичната мрежа Natura 2000. Със своите приблизително 35% от територията, обхваната от Natura 2000, България се нарежда на едно от първите места в ЕС. Тя очертава рамката за защита на ценните видове и техните местообитания, като същевременно цели и интегрирането на приоритетите за опазване на

биологичното разнообразие в икономическите дейности и политики. Със СБР до 2030 г. е поет ангажимент за създаване на мрежа от добре управлявани защитени зони и разширяване на МЗЗ (към настоящия момент те са 8,30% спрямо акваторията на БГ - национална и ИИЗ) до целта от 30%. Биологичното разнообразие е от значение за опазване на околната среда и за борбата с изменението на климата. Ще се насочат конкретни усилия за опазване и възстановяване на защитените територии, за постигане на устойчиво развитие.

България подкрепя постигането на заложените цели от СБР. Разработването на планове за управление на всички МЗЗ и разработването на защитни мерки ще се финансират по Програмата за околна среда 2021-2027 г. Разработването на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от МЗЗ в съответствие с ГКРСМ или целите на ЕС ще подкрепи възстановяването и подобряването на състоянието на морската и крайбрежна околна среда.

Определянето на защитените зони, както и прилагането на националното законодателство относно местообитанията и птиците е отговорност на МОСВ, но в синергия с общите цели по опазване на видовото разнообразие, по СЦ 1.6 ще се финансират дейности, които спомагат за увеличаване, управление и мониторинг на МЗЗ и зони в Натура 2000:

- укрепване и подобряване на качеството на мрежата от ЗТ при прилагане на национална стратегия
- планове за управление на риболовните дейности на МЗЗ
- популяризацията на пространствената защита на МЗЗ за опазването на биоразнообразието на широко публично равнище (напр. публикации в масмедии)
- управление, възстановяване и мониторинг на зоните по Натура 2000, вземайки предвид НПРД
- извършване на научни дейности за местообитания и видове от интерес за риболова за постигане на целите за опазване на зоните по Натура 2000 и въвеждане на защитни мерки
- повишаване на осведомеността и подкрепа на заинтересованите страни в риболова за устойчива дейност в мрежата от МЗЗ, провеждане на кампании сред гражданите
- внедряване на базирани на природата решения
- ангажиране на рибарите, предимно от ДМКР в съвместно управление на МЗЗ и зоните забранени за риболов, съгласно цел 1 от стратегията на ГКРСМ
- действия за постигане на целите за добър екологичен статус, в съответствие с РДВ (напр. опазване и възстановяване на мигриращи видове чрез премахване на бариерите, изграждане на обходни пътища за мигриращите риби;
- намаляване на въздействието на реките върху крайбрежните и морските води чрез пречиствателни съоръжения;
- при необходимост ще се подкрепят дейности за опазването и възстановяването на Евр. змиорка, на основание на препоръките на ГКРСМ и правото на ЕС)
- проучвания и изследвания в подкрепа на директивите за местообитания и морското пространствено планиране, допринасящи за създаването и управлението на МЗЗ.

- проучване на популациите на типични видове черупкови, подложени на риболовен натиск - Мярка 20 от НПРД
- изграждане на център за мониторинг на заплахи за китоподобни, чрез дистанционни методи и повишаване на капацитета на отговорните държавни институции за наблюдение и ефективен контрол върху антропогенни дейности, които са заплаха за морските китоподобни - Мярка 22 от НПРД
- подобряване на природозащитното състояние на морски типове местообитания с контрол върху дребноразмерни класове *Rapana sp.* чрез екологосъобразни методи за улов и оползотворяване на улова за хранителни цели или преработка извън хранителната промишленост - Мярка 17 от НПРД. Дейностите ще се изпълняват в съответствие с препоръките на ГКРСМ относно предпазливия подход към запасите от *Rapana sp.* в Черно море.

Очаквани резултати:

Дейностите ще допринесат за по-доброто управление или съхранение на морските биологични ресурси в синхрон със СБР.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

- население на районите по крайбрежието на Черно море и река Дунав
- научни организации;
- обучителни организации;
- неправителствени организации;
- оператори в сектор "Рибарство";
- крайни получатели на подкрепа чрез финансови инструменти – предприятия, общини и др.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Население в териториите по крайбрежието на Черно море и река Дунав

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Планира се подкрепа чрез ФИ като резултат от Предварителна оценка относно прилагането на ФИ по ПМДРА.

Формите на финансиране чрез ФИ се основават на извършени анализи, както и на натрупания опит и експертиза през предходните два програмни периода.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни.

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Ще се прилагат следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделяне на риска с две възможности:
 - кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;
 - самостоятелен кредит по мерките на програмата със споделен риск при финансиране със средства от ПМДРА.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	6.00	20.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR10	Actions contributing to good environmental status including nature restoration, conservation, protection of ecosystems, biodiversity, animal health and welfare	actions	0.00	2020	28.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2020	4.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
01. Reducing negative impacts and/or contributing to positive impacts on the environment and contributing to a good environmental status	2,549,600.00

2.1.1. Priority: 2.Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

Specific objectives

Specific objective
2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term
2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Планирани са следните индикативни групи дейности, свързани с (1) продуктивни инвестиции и иновации в аквакултурите и (2) аквакултури, осигуряващи екологични услуги, допринасящи за постигане на целите на Стратегическите насоки за по-устойчиви и конкурентоспособни аквакултури на ЕС за период 2021-2030 г.: изграждане на гъвкавост и конкурентоспособност, кръгова аквакултура; участие в екологичния преход; гарантиране на приемане от обществото и информираност на потребителите; увеличаване на знанията и иновациите.

1. Продуктивни инвестиции и иновации в аквакултурите:

- развитие на устойчиви аквакултурни производства с ниско влияние върху околната среда (вкл. механизми за улавяне на CO₂, повишаване на качеството на водата, отглеждане на биологични аквакултури и на нискотрофични аквакултури, напр. алгае и безгръбначни и намаляване на въздействието върху хидроморфологията);
- подобряване на състоянието на водата, съгл. РДВ с инвестиции, които не водят до влошаване на състоянието на водата;
- продуктивни инвестиции с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта и ефективност на ресурсите на аквакултурите вкл. RAS системи (напр. намаляване на използването на вода, химикали и антибиотици или събиране и използване на странични продукти);
- повишаване на енергийната ефективност на предприятията и декарбонизацията, чрез изграждане на ВЕИ пряко свързани с производството, подобряване на енергийната ефективност сградите и използване на „умни“ технологии за намаляване на енергийното потребление;
- пазарно ориентирани изследвания, разработване на стратегии и кампании за промотиране на собствено производство;
- повишаване на знанията, уменията и изграждане на капацитет на заетите;
- създаване на заетост за младежи до 29 г., вкл. въвеждащо и текущо обучение;
- насърчаване на нови производители на аквакултури;
- инвестиции в оборудване за безопасни и здравословни условия на труд;
- подобряване на здравето на животните и хуманното отношение към тях в съответствие с Регл. (ЕС) 2016/429 и Регламент (ЕС) № 652/2014;
- диверсификация чрез производство на нови видове аквакултури, вкл. видове, които се хранят от естествената среда, нови методи на

производство (напр. поликултури в отглежданите в езера аквакултури и интегрирани мултитрофични системи за аквакултури и диверсификация на марикултурите с цел намаляване на риболовния натиск върху тях (калкан и други черноморски видове, пилотни проекти);

- диверсификация на производството, чрез допълнителни дейности към осн. производство (напр. спортен риболов, ресторантьорство, търговски дейности, обособяване на места за къмпингуване, дегустации, образователни дейности др.);
- въвеждане на схеми и етикети за качество, в т.ч. защитено географско наименование за произход и др., проследяемост на продуктите от аквакултури чрез дигитализиране на процеса;
- дейности по сертифициране на аквакултурни ферми за биологично отглеждане на риба, вкл. придобиване на сертификати за защитено географско наименование, произход и качество на продуктите (*напр. за продукти произведени в чист район или при определени специфични условия и др.*);
- добавяне на стойност, вкл. чрез извършване на първична обработка (чистене, сортиране, охлаждане и опаковане) на произведената продукция за подобряване на търговския вид
- обучения за подобряване на дигиталните умения на персонала;
- маркетингови стратегии насочени към нови видове с пазарни перспективи или подценени от пазара (напр. ватос и др.);
- иновации, които водят до нови или подобрени продукти, нови или подобрени процеси или нови или подобрени управленски и организационни системи, които могат да включват:

- цифрови технологии при производство на аквакултури (дигитализация на отделните фази на отглеждане, дигитално управление на процесите и др.);

- разработване и/или прилагане на нови за България технически решения и иновации по отношение на производствените съоръжения и оборудване и мониторинг (напр. садки в морето, съоръжения на брега за отглеждане на морски аквакултури, фотобиореактори и др.);

- решаване на технологични проблеми, свързани с видове, перспективни за отглеждане като обект на аквакултурата и/или оптимизиране на интензивното отглеждане на ценни видове аквакултури (напр. алгае и безгръбначни, черноморска пастърва, черноморска стрида, ципура, лаврак, калкан, налим и нилски костур);

- подобряване и оптимизиране на използваните фуражи при производството (използване на високопротеинови фуражи с по-висок процент на усвояване и редуциране на замърсяването на водата);

- подобряване на здравният статус на аквакултурите (системи за регулиране на гъстотата на посадката, използване на медикаменти с по-кратък период на разграждане и намаляване на вредното въздействие, обогатяване с кислород и др.);

- иновации за повишаване на конкурентоспособността и устойчивостта, енергийната ефективност и декарбонизация, чрез реализиране на икономия на ресурси и намаляване на оперативните разходи (внедряване на автоматизирано оборудване за редуциране на разходите за труд, суровини и материали и др.);

- иновации за осигуряване на добри екологични показатели на аквакултурните дейности и кръгова икономика (пречиствателни системи, използване на екологични фуражи и др.);
- използване на технологии за подобряване на веригата на доставки на продукти от аквакултури и подобряване проследимостта и информацията за потребителите (напр. създаване на смарт приложения за директни продажби, къси вериги и регионални продукти).

Очаквани резултати:

С реализирането на инвестициите ще се повиши конкурентоспособността и ще се постигне устойчив растеж на аквакултурите в България. Създадените работни места и повишаването на квалификацията на заетите ще подпомогнат икономическото развитие на сектора и на териториите свързани с него.

Инвестициите в енергийната ефективност, в повишаването на качеството на водата и в отглеждане на нискотрофични аквакултури и ще допринесат за намаляване на въглеродния отпечатък и замърсяването и по-доброто опазване на екосистемите, с което се постигат целите на ЗП.

Чрез въвеждането на иновации се ще се улесни зеления преход, развитието на биоикономиката и ще се постигнат принципите на кръговата икономика при производството на аквакултури.

При подбора на операциите ще се дава приоритет на тези, които включват инвестиции в енергийната ефективност на стопанствата, във възобновяеми водни ресурси, за намаляване на използването на вода, химикали и антибиотици, в събиране и използване на странични продукти, в диверсификация на производството и във въвеждане на иновации.

Подпомагането на процеса по сертификация цели да увеличи броя на аквакултурните стопанства в страната, отглеждащи биологични аквакултури, което ще повиши предлагането, посрещане на регистрираното повишено търсене и съответно ще повиши реализираните приходи в сектора от биологично производство. Подкрепата е в съответствие с целите за опазване и възстановяване на природата в ЕС, съгласно Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.

2. Аквакултури, осигуряващи екологични услуги включват:

- прилагане на методи за производство на аквакултури, съвместими със специфичните нужди на околната среда и обект на специфични изисквания за управление, произтичащи от защитените зони от мрежата Натура 2000 и гарантиращи постигането на добро състояние на съответните водни обекти до 2027 г., съгласно изискванията на РДВ, чрез предоставяне на компенсации за нанесени сериозни щети от

хищници, напр. корморани, пеликани, чапли и видри в стопанствата за производство на аквакултури;

- непродуктивни инвестиции в аквакултурните стопанства, свързани с прилагане на преки консервационни действия в защитените зони от мрежата Natura 2000, както и извън тях за ограничаване на конфликта между рибоядните животни и птици и аквакултурата обект на отглеждане, напр. устройства за прогонване на птици, защитни мрежи и др.

Очаквани резултати:

Чрез прилагането на дейност Аквакултури, осигуряващи екологични услуги ще се подпомогне насърчаването на производството на аквакултури, осигуряващи високо равнище на опазване на околната среда, на здравето на животните и хуманното отношение към тях, както и на общественото здраве и безопасност.

Чрез предоставяне на компенсации на производителите на аквакултури в зоните по НАТУРА 2000 се цели запазване на биоразнообразието на видовете птици и някои бозайници обитаващи зоните на аквакултурните стопанства в съответствие с директиви 92/43/ЕИО и 2009/147/ЕО и СБР за 2030 г.

Цели се увеличение на броя на подпомогнатите стопанства и съответно разширяване на територията в рамките на НАТУРА 2000 и запазване на биоразнообразието и местообитанията на видовете.

Дейностите за възстановяване на непрекъснатостта на реките и сладководните местообитания в съответствие със СБР за възстановяване на 25 000 км свободно течащи реки са обхванати от мярка 62 от НПРД, което включва изграждане и рехабилитация на рибни проходи и премахване или минимизиране на въздействието на съществуващите оператори. Източникът на финансиране от ЕС е ЕФРР.

Всички инвестиции ще са в съответствие с РДВ, Директивата за птиците и Директивата за местообитанията.

Съответните видове действия по СЦ 2.1 ще бъдат съобразени с мерки 58 и 66 от НПРД Natura 2000.

Допустими са компенсации в случай на изключителни събития, водещи до значителни смущения на пазарите.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

Основните целеви групи по тази специфична цел са:

За дейностите по продуктивни инвестиции в аквакултурите и иновации в аквакултурите:

- съществуващи стопанства в подсектор „Аквакултури”;
- новосъздадени стопанства;
- потребители на аквакултури, вкл. биологични аквакултури;
- ресторанти и туристически обекти;
- съпътстващи бизнеси при производството на аквакултури;
- обекти за любителски риболов;
- научни организации;
- обучителни организации;
- крайни получатели на подкрепа чрез финансови инструменти – предприятия, общини и др.
- организации на производители на аквакултури и асоциации.

Дейности, които водят до нови или подобрени продукти, нови или подобрени процеси или нови или подобрени управленски и организационни системи могат да се изпълняват от посочените по-горе целеви групи самостоятелно, както и в партньорство с научна организация.

За дейностите по аквакултури, осигуряващи екологични услуги

- стопанства в подсектор „Аквакултури”;
- съпътстващи бизнеси при производството на аквакултури;

- научни организации;
- обучителни организации;
- неправителствени организации;
- природозащитни организации.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Дейност: Продуктивни инвестиции и иновации в аквакултурите ще се прилага на територията на цялата страна.

Дейност: Аквакултури, осигуряващи екологични услуги ще се изпълнява в аквакултурни стопанства в рамките на НАТУРА 2000 и цели запазване на биоразнообразието и местообитанията на видовете.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

По тази СЦ се планира предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти (ФИ) на база изготвена Предварителна оценка за прилагането на ФИ по ПМДРА. Цели се подкрепя на предприятия в сектор „Рибарство“, свързани с рибарството и аквакултурите.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Предвидено е прилагането на следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделение на риска с две възможности:

- кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;

- самостоятелен кредит, отпускан по мерките на програмата със споделян риск при финансиране със средства от ПМДРА.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	26.00	108.00

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR02	Aquaculture production maintained	tonnes/year	0.00	2020	56,003.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2020	200.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR09.1	Area addressed by operations contributing to a good environmental status, protecting, conserving, and restoring biodiversity and ecosystems	km2	0.00	2020	30.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2020	28.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR17	Entities improving resource efficiency in production and/or processing	entities	0.00	2020	56.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
01. Reducing negative impacts and/or contributing to positive impacts on the environment and contributing to a good environmental status	4,110,000.00
02. Promoting conditions for economically viable, competitive and attractive fisheries, aquaculture and processing sectors	20,247,372.00

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности, свързани с (1) преработка на продукти от риболов и аквакултури, (2) предлагане на пазара и (3) планове за производство и предлагане на пазара.

1.Преработката на продукти от риболов и аквакултури включва следните операции:

- увеличаване на продуктите от преработка с идентифицирани пазарни нужди;
- диверсификация на традиционните продукти чрез въвеждане на нови продукти с добавена стойност (филетирани, опаковани и готови за употреба);
- увеличаване преработката на български суровини, които максимално оползотворяват националния улов и производство от аквакултури;
- подобряване на енергийната ефективност и декарбонизацията_с цел намаляване на вредното влияние върху околната среда и намаляване на себестойността на разходите;
- инвестиции в дигитализация на производствените дейности, управление и наблюдение и др.
- подобряване оползотворяването на страничните продукти от преработка (*в контекста на кръговата икономика*);
- въвеждане на схеми и етикети за качество и произход, използване на устойчива опаковка от екологично чист, многократно използваем, рециклируем материал, и проследяемост на продуктите от преработка чрез дигитализиране на процеса;
- повишаване на знанията, уменията и изграждане на капацитет на заетите в преработвателния сектор;
- дейности, свързани с осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
- иновативни дейности, които водят до нови или подобрени продукти, нови или подобрени процеси или нови или подобрени управленски и организационни системи;
- пазарни проучвания, изследвания и провеждане на рекламни кампании.

Очаквани резултати:

Чрез прилагането на дейност Преработка на продукти от риболов и аквакултури се цели модернизиране на преработвателните предприятия в страната, като се подобри тяхната енергийна ефективност и декарбонизация, което ще доведе до намаляване на негативното въздействие върху околната среда във връзка със Зеления преход. Въвеждането на иновативни процеси в производството ще доведе до повишаване на добавената стойност на продуктите и ще стимулира диверсифицирането на предлаганите артикули. Използването на рециклируеми опаковки ще намали обема на отпадъците. Осигуряването на проследяемостта на продуктите ще повиши качеството на предлаганата продукция и ще повиши доверието сред потребителите, вкл. и скъсяване на веригите на доставка, в съответствие със стратегията от „Фермата до трапезата“. Увеличението на броя квалифициран персонал ще допринесе за конкурентоспособността и устойчивостта на сектора. Подкрепата ще доведе до постигане на целите на Общата организация на пазарите в съответствие с изискванията на регламент (ЕС) № 1379/2013 относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури .

2.Предлагането на пазара включва следните операции:

- промотиране на аквакултурите, като алтернатива за опазване на естествените ресурси, застрашени от изчезване, включително прилагане на комуникационна кампания за устойчива аквакултура на ЕС, вкл. чрез използване на социални и онлайн медии и аудио-визуални канали;
- изготвяне на маркетингови стратегии и промотиране на български продукти от риболов, аквакултури и преработени продукти;
- популяризиране на местни продукти от риболов, аквакултури и преработка с цел нарастване на консумацията в страната;
- развитие на директната продажба на риба и рибни продукти чрез обособени щандове, он-лайн магазини, мобилни магазини, фермерски пазари и др.;
- стимулиране на продажбата на българска продукция от риба и рибни продукти чрез участие и организация на изложения и разработване и прилагане на маркетингови стратегии;
- създаване на организации на производители на продукти от риболов и аквакултури и междубраншови организации в сектора.

Очаквани резултати:

Чрез прилагането на дейност Предлагане на пазара ще се увеличи броя на действащите организации на производители на продукти от риболов и аквакултури и междубраншовите организации в сектора. Дейностите по популяризиране на местни продукти от риболов, аквакултури и преработка ще доведат до нарастване на консумацията в страната на българско производство. Провеждането на комуникационни кампании ще мотивира потребителите за информиран, здравословен избор на храна. Подкрепата е в съответствие с целите на стратегията от „Фермата до трапезата“.

3. Плановете за производство и предлагане на пазара включват следните операции:

- изготвяне и изпълнение на планове за производство и предлагане на пазара на организации на производители и асоциации на организации на производители;
- изпълнение на програмата за производство за видовете, подлежащи на улов или отглеждане;
- изпълнение на пазарна стратегия за осигуряване на съответствие с пазарните изисквания;
- изпълнение на мерки за постигане на целите, определени в чл. 7 от Регламент (ЕС) № 1379/2013 за постигане на устойчивост на пазарите;
- подкрепа за адаптиране на пазарите към променящото се търсене в контекста на кризи (напр. развитие на къси вериги, диверсификация на продукти и пазарни обекти);
- подкрепа за прогнозиране и управление на сериозни смущения на пазара (напр. предприемане на действия за управление на риска в производствените и маркетинговите планове, обединяване на производствени помещения и оборудване); запазване на завоюваните пазари и разширяването им чрез участие и организация на изложения и разработване и прилагане на маркетингови стратегии;
- управление на риболовни дейности, схеми за съвместно управление на мерки за опазване, партньорства между рибари и учени, участие на местни общности в зависимост от рибарството, партньорство с местните власти за предотвратяване, намаляване и пасивно събиране на морски отпадъци и др. дейности допринасящи за опазване на околната среда;
- подкрепа на инициативи за опазване на околната среда и на биологичното разнообразие в ЧМ, включително и в зоните по Натура 2000 (в това число: събиране на отпадъци, информационни кампании, обучения на рибари, младежи и деца, споделяне на знания и др.);
- насърчаване на биологичното производство, вкл. и подкрепа за сертифициране на биологични и/или защитени географски продукти.

Очаквани резултати:

Укрепването на пазарната организация чрез изпълнение на дейност Плановете за производство и предлагане на пазара ще допринесе за добавяне на стойност към продуктите и разработване на нови търговски обекти. Изпълнението на плановете за производство и маркетинг ще развие вертикалната интеграция между производителите на риболов и аквакултури и дистрибуторите и търговците на дребно. Заложените за подкрепа дейности са свързани с постигане на хоризонталните принципи за устойчивост на ЕС и Зелен преход.

Допустими са компенсации в случай на изключителни събития, водещи до значителни смущения на пазарите за оператори от сектор "Рибарство", съгласно издадени решения на Комисията, съгласно чл 26 от Регламент 2021/1139.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

Основните целеви групи по тази специфична цел са:

За дейностите по преработка на продукти от риболов и аквакултури:

- предприятия за преработка на продукти от риболов и аквакултури;
- новосъздадени предприятия за преработка на продукти от риболов и аквакултури;
- потребители на продукти от риболов и аквакултури;
- ресторанти и туристически обекти;
- съпътстващи бизнеси на преработвателния сектор;
- научни организации;
- обучителни организации;
- крайни получатели на подкрепа чрез финансови инструменти;
- организации на производители и асоциации.

За дейностите по предлагане на пазара:

- стопанства за производство на аквакултури;
- предприятия за преработка на продукти от риболов и аквакултури;
- браншови организации и асоциации в сектора на рибарството и аквакултурите;
- организации на производителите и асоциации на организации на производители;
- Министерство на земеделието;
- потребители.

За дейностите свързани с планове за производство и предлагане на пазара:

- браншови организации и асоциации в сектора на рибарството и аквакултурите и междубраншови организации в сектора на рибарството;
- ОП на продукти от риболов и на продукти от аквакултури;
- потребители.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Дейности: Преработка на продукти от риболов и аквакултури, Предлагане на пазара и Планове за производство и предлагане на пазара ще се изпълняват на територията на цялата страна.

Организациите на производителите ще провеждат инициативи за опазване на околната среда и запазване на биологичното разнообразие в Черно море, вкл. и в зоните по НАТУРА 2000.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

По тази СЦ се планира предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти (ФИ) на база изготвена Предварителна оценка за прилагането на ФИ по ПМДРА. Цели се подкрепа на предприятия в сектор „Рибарство“, свързани с рибарството и аквакултурите.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Предвидено е прилагането на следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделение на риска с две възможности:

- кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;

- самостоятелен кредит, отпускан по мерките на програмата със споделян риск при финансиране със средства от ПМДРА.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	8.00	41.00

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2020	200.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2020	36.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR16	Entities benefitting from promotion and information activities	entities	0.00	2020	330.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR17	Entities improving resource efficiency in production and/or processing	entities	0.00	2020	5.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
02. Promoting conditions for economically viable, competitive and attractive fisheries, aquaculture and processing sectors	10,270,000.00

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

Specific objectives

Specific objective
3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

По тази СЦ са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности, свързани с (1) изграждане на капацитет и подготвителни действия в подкрепа на разработването и бъдещото изпълнение на стратегиите, (2) изпълнение на стратегии за ВОМР и (3) текущи разходи и дейности за популяризиране на територията.

За целите на подпомагането по линия на ЕФМДРА стратегиите трябва да гарантират, че местните общности, занимаващи се с рибарство или аквакултури, използват по-пълноценно своите възможности, предлагани от устойчивата СИ, превръщайки ги в основа за развитието на екологичните, културните, социалните и човешките ресурси. Стратегиите могат да са от такива, които са съсредоточени върху рибарството, до по-широки стратегии, насочени към диверсификация на районите за рибарство/местните общности.

При изпълнението на подхода България ще прилага еднофондово финансиране по ЕФМДРА. Цели се разширяване на териториалния обхват на рибарските територии за прилагане на подхода и обхващане на всички потенциални територии, зависими от рибарството и аквакултурата като се увеличи броя на действащите МИГ по ЕФМДРА от 9 на 15. МИГ по ЕФМДРА ще си партнират с МИГ по ЕЗФРСР като изпълняват съвместни проекти за сътрудничество, съвместни мероприятия за изграждане на капацитет, популяризиране на подхода, споделяне на добри практики и популяризиране на постигнати резултати.

За изграждане и повишаване на административния капацитет на МИГ по ЕФМДРА, УО планира да проведе въстъпително обучение за всички (стари и новосформирани) екипи на МИГ по ЕФМДРА при стартиране на подхода. Предвидени са и регулярни срещи и оперативни обучения, провеждани от УО и НРМ за надграждане на капацитета в МИГ по ЕФМДРА.

УО ще извършва посещения и проверки на място (документални проверки, проверки по време на мероприятия, инф. срещи и обучения на местни лидери и др.), вкл. посещения на място по време на изпълнението на проектите и срещи с бенефициенти.

1. Изграждането на капацитет и подготвителни действия в подкрепа на разработването и бъдещото изпълнение на стратегиите за Водено от общностите местно развитие включва следните операции:

- учредяване на местно партньорство, когато такова не е вече учредено;
- популяризиране на подхода ВОМР и процеса на разработване на стратегия за ВОМР;
- обучение на местни лидери и заинтересовани страни;
- проучвания и анализи на територията;
- осигуряване на публичност и информираност;
- подготовка/разработване на стратегия за ВОМР, включително консултиране на местната общност във връзка с подготовката на стратегията;
- координация на изпълнението на подготвителните дейности.

2. Изпълнението на стратегиите за ВОМР включва:

Изпълнение на операции, избрани в рамките на стратегиите за местно развитие, които подкрепят екологичната, социалната и икономическата устойчивост на териториите, свързани с рибарството и аквакултурите, но също така да се отнасят към хоризонталните политики на Комисията за устойчивост, зелен и цифров преход и гарантиране на оптимална добавена стойност и осигуряване на лост на подкрепата, предоставяна на секторите. В рамките на стратегиите за местно развитие ще се изпълняват операции за насърчаване на диверсификацията в местните общности, развитие и запазване на икономическите, човешките, социалните и културните ценности (вкл. природно и подводно наследство), опазване на околната среда и оползотворяване на възможностите на местните общности, за добавяне на стойност и насърчаване на иновациите на всички етапи от веригата за доставка на продукти от риболов и аквакултури и др.

За постигане на целите на Зеления преход стратегиите за местно развитие могат да включват дейности за подкрепа на:

- научни познания за морските екосистеми и биоразнообразието за ефективни управленски решения на местно ниво;
- екологични иновации и инвестиции в риболова и производството на аквакултури с ниско въздействие върху околната среда;
- намаляване на въглеродния отпечатък на рибарството и производството на аквакултури и адаптиране към последиците от изменението на климата чрез капитализиране на екологичните активи;
- съвместно управление на морски защитени зони и други мерки за опазване на биоразнообразието и екосистемите, както и прилагане на решения за екологично управление;
- възстановяване и мониторинг на обекти от НАТУРА 2000 и други защитени морски зони (вкл. събиране на отпадъци, изгубени риболовни уреди, морски отпадъци, услуги за биологично разнообразие, вкл. с участието на рибари).

За възстановяване и постигане на устойчивост на територията стратегиите за местно развитие могат да включват дейности за подкрепа на:

- проекти за структурни инвестиции (вкл. за енергийна ефективност и декарбонизация);
- изграждане на капацитет, работа в мрежа, разпространение и въвеждане на иновации;
- насърчаване развитието на човешкия капитал (обучения, придобиване на нови умения, социален диалог и др.);
- диверсификация на дейностите и доходите в или извън рибарството, подпомагачи създаването на работни места в рибарството и производството на аквакултури (напр. туристически дейности, вкл. pesca туризъм, търговия, развитие на нови бизнеси извън сектора на рибарството, рециклиране, продукти или услуги, разработени извън рибарството, възобновяема енергия и декарбонизация);
- укрепване на ролята на общностите, свързани с рибарството и аквакултурите в местното развитие и управлението на местните ресурси;
- насърчаване на социалното благополучие и запазване на културното наследство.

За постигане на целите на Цифровия преход стратегиите могат да включват дейности за подкрепа за:

- развитие и въвеждане на иновации и изпълнение на пилотни проекти;
- улесняване на трансфера на иновации и прилагането им в бизнеса, вкл. иновации по веригата на доставки;
- развитие и прилагане на дигитални умения;
- използване на технология за подобряване на веригата за доставки на продукти от рибарство и аквакултури (напр. директни продажби, къси вериги);
- подобряване на проследимостта на продуктите и на информацията за потребителите.

По отношение на дребномащабния риболов в стратегиите за местно развитие е необходимо да се включат дейности осигуряващи здравословна и безопасна среда на борда на риболовните кораби и дейности за диверсификация към устойчива СИ. Операциите могат да са насочени към използване на възможностите предлагани от устойчивата СИ, както и развитие на потенциала на рибарите при стартиране на нови видове дейности, несвързани с рибарството или в допълнение към него.

Стратегиите трябва да включват дейности за подготовка и изпълнение на проекти за сътрудничество, подбрани в рамките на стратегията.

На територията на всяка местна група ще се формира рибарски кооператив и женски клуб.

Разработването на иновационна политика в стратегиите за местно развитие трябва да се съсредоточи върху изследователския процес, трансфера на знания и действителното внедряване на иновациите в бизнеса. Този процес трябва активно да включва изследователски организации, публична

администрация, гражданско общество и бизнес, част от четворната спирала на S3 2021-2027. Новите ключови елементи на S3 — реформа на системата за научни изследвания и иновации; засилване на индустриалния преход; и междурегионалното сътрудничество може да послужи като основа за разработване и въвеждане на иновации в сектора на СИ на територията на МИГ по ЕФМДРА.

3. Текущи разходи и дейности за популяризиране на територията:

Текущи разходи:

- управление
- външни и непреки услуги, свързани с прилагането на стратегията
- командировки
- разходи за наем на офис
- комуникация и външни услуги
- закупуване на офис техника, в т. ч. правен и счетоводен софтуер и офис оборудване и обзавеждане
- закупуване на офис консумативи и канцеларски материали
- застраховане на закупени дълготрайни материални активи
- обучения за повишаване на административния капацитет на екипа за прилагането на стратегията за местно развитие
- организиране на срещи на МИГ по ЕФМДРА, работа в мрежа, участие в срещи с други МИГ и др.
- банкови такси за управление на сметки, такси за издаване на изискуеми документи
- непредвидени оперативни разходи.

Популяризиране на стратегията за ВОМР:

- проучвания и анализи за територията на МИГ по ЕФМДРА;
- популяризиране, информиране и публичност;
- мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР;
- създаване и/или поддръжка на интернет страница на МИГ по ЕФМДРА;
- информационни и рекламни материали, свързани с популяризиране дейността на МИГ по ЕФМДРА;
- обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери, оценители, кандидати, бенефициенти и др.

Подпомагането по операция 3 не може да надвишава 25% от общия размер на публичния принос по стратегията. УО ще следи за пропорционалното разходване на текущите разходи спрямо одобрените проекти по стратегиите.

Предвижда се функциониране на НРМ с участието на всички МИГ по ЕФМДРА и всички заинтересовани страни.

Дейностите, които ще се изпълняват от НРМ включват:

- Обучения, форуми, семинари, събития и др.;
- Създаване и поддържане на интернет страница, вкл. използване на соц. медии;
- Популяризиране на добри практики, опит и знания;
- Дейности по сътрудничество;
- Сътрудничество с FАMENET;
- Въвеждане на иновации;
- Идентифициране на проблеми и предложения за преодоляването им;
- Комуникация и визуализация.

Бюджетът на НРМ е в размер на 350 000 евро БФП.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

За дейностите по изграждане на капацитет и подготвителни действия в подкрепа на разработването и бъдещото изпълнение на стратегиите:

- Местно партньорство, което не е прилагало подхода ВОМР в периода 2007-2013 г. и 2014-2020 г.;
- МИГ по ЕФМДРА, прилагала подхода в периода 2007-2013 г. и/или 2014-2020 г. на територията или на част от територия, за която се кандидатства, регистрирано по ЗЮЛНЦ в обществена полза.

За дейностите по изпълнение на стратегиите за ВОМР и текущи разходи:

- МИГ по ЕФМДРА, съставени от представители на публичния, неправителствения и частния местен икономически интерес;
- жители от рибарските общности;
- заети в рибарството, аквакултурите и преработватката;
- занаятчии;
- подпомогнати младежи и жени;
- представители на ДКР и любителския риболов;
- местни бизнеси;
- получатели на подкрепа чрез ФИ;
- образователни структури;
- музеи и читалища.

При прилагането на подхода ще се цели включване на всички заинтересовани страни от територията на МИГ, като това включва органите на

управление и изпълнение на МИГ, икономически оператори от сектора и извън него, НПО, местна администрация и не на последно място жителите от рибарската територия.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Подходът Водено от общностите местно развитие (ВОМР), приложим на територията на избрани местни инициативни групи, при условие че финансираните операции са част от мерките на техните стратегии за ВОМР, одобрени за финансиране от ПМДРА 2021-2027 г. чрез процедура за подбор на национално ниво и отчитащи местните специфики.

При подбора на стратегиите за ВОМР ще се следи дали са взети предвид регионалните или местните предизвикателства и дали са съобразени с местните или регионалните политики и стратегически документи, когато е приложимо.

Подходът ще се изпълнява на територията на МИГ по ЕФМДРА, разположени по крайбрежието на Черно море, по поречието на река Дунав и във вътрешни територии, свързани с рибарството и производството на аквакултури.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Ще се изпълняват проекти за сътрудничество между МИГ, както в страната, така и в ЕС.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

По тази СЦ се планира предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти (ФИ) на база изготвена Предварителна оценка за прилагането на ФИ по ПМДРА. Цели се подкрепа на предприятия в сектор „Рибарство“, свързани с рибарството и аквакултурите.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Предвидено е прилагането на следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделение на риска с две възможности:

- кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;

- самостоятелен кредит, отпускан по мерките на програмата със споделен риск при финансиране със средства от ПМДРА.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	46.00	286.00

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR06	Jobs created	persons	0.00	2020	225.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR07	Jobs maintained	persons	0.00	2020	337.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2020	1,800.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR11	Entities increasing social sustainability	entities	0.00	2020	30.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR13	Cooperation activities between stakeholders	actions	0.00	2020	30.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
14. CLLD implementation of strategy	16,988,940.00

2.1.1. Priority: 4.Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

Specific objectives

Specific objective
4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

1. Дейностите по морско наблюдение включват:

Доставка на интеграционен хардуер и разработване, инсталация и тестване на приложен интеграционен софтуер към:

- Национален AIS сървър;
- Система за управление на корабния трафик /VTS/;
- Система за наблюдение на актуалната метеорологична обстановка;
- Национален център за електронен документооборот в морския транспорт;

При изпълнението на дейностите се спазват разпоредбите на Директива 2002/59/ЕС относно извършването на контрол на корабния трафик и на информация с оглед повишаването на сигурността и ефикасността на морския трафик.

Очаквани резултати и отношение към целите и приоритетите от ОДНЧМ:

Постигането на целите на Общата среда за обмен на информация за морската област на ЕС (ОСОИ) включва надграждане на системите от предходния програмен период по разработване на съвместна система за обмен на информация в реално време, която да се ползва от органите по морското наблюдение. Ще се свържат съществуващите инф. системи/бази данни със CISE. Ще цели интегриране на национално ниво на информация, която вече е обект на събиране, обработване и съхранение. Ще бъдат развити и нови инф. услуги като:

- информация за инциденти
- информация относно рисков профил на корабите
- информация, свързана с операциите по търсене и спасяване.

Включва се възможността за обмен на данни с други държави-членки на ЕС.

Ще се постигнат следните резултати:

Разработен интеграционен модул за метеорологичната обстановка в региона на Черно море:

- въвеждане и архивиране на прогнозната информация за метеорологичната обстановка в западната част на Черно море;
- изчитане и архивиране на данните от всички сензори;
- предоставяне на събраните данни, разположени по българското черноморско крайбрежие, които измерват основни моментни стойности на актуалната метеорологична обстановка по сигурен начин към външни системи.

Разработен интерфейс за предварителните данни за посещаващи кораби:

- анализ на получаваните данни от корабните AIS станции;
- анализът да е в услуга на риболовните кораби и да ги подпомага при риболов в районите с интензивен трафик.

Осигурен достъп към налични системи за наблюдение на корабния трафик, чрез включването им към изградената платформа за обмен на информация.

Дейностите ще допринасят за постигането на целите на ОСОИ. Ще продължи многостепенния проект InBulMarS от предишния програмен период, с който се изгради основополагаща техническа инфраструктура за целите на ОСОИ.

Дейностите ще се изпълняват от индикативни конкретни бенефициенти: ИАМА и ДППИ.

Инф. услуги ще спомогнат за по-доброто използване на морското пространство между конкуриращи се дейности в него, включително тези на стопанския риболов, както е отбелязано в МППРБ. Във връзка с международното сътрудничество за ефективно управление на риболова и прекратяване на свръхулова, съвместното опазване на рибните ресурси ще изисква завишаване на контрола върху морския трафик, престоя на риб. кораби в определени зони и дейността им.

Планът за действия на СМСЕС включва дейности по укрепване на сигурността на пристанищния и морския транспорт и засилване на граничния контрол с помощта на функции на бреговата охрана, борба с трафика на хора и контрабандата на мигранти, включително чрез наблюдение на възможните морски пътища. Дейностите по планираната операция ще допринесат директно за изпълнението на тази част от Плана за действия на СМСЕС.

Специфичните цели 4.1 и 1.4, „Събиране и обработка на данни за управление на риболова и аквакултурите и за научни цели“ ще предоставят набор от данни за цялостното състояние на околната среда, биоразнообразието и състоянието на запасите в Черно море. Предоставянето на набор от данни също ще подпомогне процеса на вземане на решения. Идентифицирането (анализ/мониторинг) на видовете, които ще бъдат засегнати от морското пространствено планиране в зоните от Натура 2000, ще подобри обмена на данни, като по този начин ще подобри състоянието на морската среда.

Във връзка с разграничаването на дейностите по Приоритет 4 с Инструмента за управление на границите и Визовия инструмент следва да се има предвид, че цялото докладване и осведоменост за ситуацията на операциите по наблюдение на границите ще се извършват в рамките на EUROSUR. Общата среда за обмен на информация не засяга спазването от страна на България на обвързващото правно задължение за докладване и споделяне на информация в съответствие с разпоредбите, определени в Регламент (ЕС) 2019/1896 и в Регламент за изпълнение (ЕС) № 021/58 на Комисията относно EUROSUR.

Ще се допринесе за изпълнението на ОДРЧМ чрез събирането и споделянето на информация, която да спомогне за предотвратяване на и реакция при замърсяване на околната морска среда от кораби или пристанищни съоръжения и насърчаване на устойчиво и безопасно корабоплаване, защита на морската среда и насърчаване на устойчиви взаимовръзки за мултимодален транспорт, както и на развитието на комбиниран транспорт, включително фидерно корабоплаване за по-добра връзка между Европа и Азия.

Дейностите ще допринесат за изпълнението на ЕЗП, тъй като те ще разширят обхвата на информацията, през системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Така ще подсилят възможността за контрол на риболова и за предотвратяването на ННН в Черно море, което е и в унисон с целта на ЕЗП за по-устойчиво управление на морските пространства и възприемане на подход на нулева толерантност към ННН.

Стратегията ФТ цели устойчиво отглеждане на риба и производство на морски храни посредством усъвършенствана система за проследяване, намаляваща пропуските в прилагането на ОПОР. Надграждането на системата за обмен на данни осигурява осъществяването на подобрен мониторинг и контрол.

Тези дейности ще допринесат за изпълнението на стратегията за Син растеж, чрез надграждане на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Това ще позволи на морските власти, отговорни за дейности като безопасна навигация или контрол на риболова да споделят информация за рискове и заплахи.

2. Подобряването на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез подобряване и насърчаване на знанията за морската среда, включва дейностите:

- оценка на натиска от риболовни дейности и аквакултури в защитените зони
- оценка на въздействието от риболовни дейности и аквакултури върху състоянието на импактни местообитания
- анализ на икономическото значение на защитените зони за сектора
- анализ на съществуващите риболовни регулации и мерки, ефективност, изпълнение и спазване
- изготвяне на програма от мерки за намаляване на натиска от риболовните дейности и компенсаторни мерки за сектора
- изготвяне на план за действие за прилагане на програмата от мерки
- консултации със заинтересованите лица.

Тези дейности са дефинирани в НПРД, Мярка 16.

Дейностите по за развитие на знанията за морската среда включват също така:

- Проучвания за въздействие върху околната среда за напредък в морското пространствено планиране за развитие на възможностите за производство на възобновяема енергия в морето.

Дейностите ще допринесат за развитие на знанията за морската среда, ще подпомогнат изпълнението на МППРБ, за изпълнение на рамката за морско пространствено планиране. МППРБ посочва, че в Морската стратегия на Р България са предвидени национални и трансгранични мерки (включващи акваторията на България и Румъния), създаване на нови представителни мрежи за, подобряване на състоянието на популациите на мор. бозайници, за намаляване на риболовния натиск чрез прилагане на риболовни техники и оборудване, щадящо околната среда, намаляване на случайния улов на морски бозайници и подобряване на контрола по отношение на хрилните мрежи за калкан. Ще се осигури качествен обмен на данни чрез EMODnet.

Всички действия, посочени по-горе ще допринесат за изпълнението на СБР за 2030 г., чрез допринасяне на ефективно управление на мор. територии в зоните по Natura 2000 в северното и южното Черноморие на България, като се задават ясни природозащитни цели, мерки и подходящ мониторинг. Те също така ще дадат своя принос за изпълнение на плана за действия на СМСЕС за противодействие на ННН риболов и противодействие на незаконната експлоатация на природни ресурси.

Дейностите ще допринесат и за международното сътрудничество в Черно море, в частност за изпълнението на ОДНЧМ - чрез обмен на най-добри практики за управление на защитените зони между черноморските държави и чрез повишаване на осведомеността на рибарите и гражданите и ще осигурят обмен на информация чрез EMODnet.

Ще се подкрепи една от целите на ЕЗП за опазването и възстановяването на екосистемите и биологичното разнообразие в Черно море, съблюдаването и ефективното прилагане на действащото законодателство и съответните политики. Проучванията за развитие на възможностите за производство на възобновяема енергия в морето ще спомогнат за декарбонизацията и повишаването на енергийната ефективност.

Всички дейности свързани с повишаване на знанията за морската среда допринасят за постигането на добър екологичен статус на водите на Черно море, съгласно РДВ за опазването на териториалните и морските води и директивите за хабитатите и птиците. Така се гарантира устойчивото използване на водите от операторите в сектор рибарство, както и намаляване на замърсяването във водните обекти от риболова и аквакултурите.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

- Население в териториите по крайбрежието на Черно море и река Дунав;
- Оператори в сектор "Рибарство";
- научни организации;
- обучителни организации;
- неправителствени организации.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

За дейностите по подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез знания за морската среда, специфичните територии са морските територии в зоните по Natura 2000 в северното Черноморие BG0000103 (Галата), BG0000116 (Камчия), BG0000154 (Езеро Дуранкулак), BG0000573 (Комплекс Калиакра), BG0000621 (Езеро Шабла-Езерец), BG0001004 (Емине-Иракли) и в южното Черноморие BG0000100 (Плаж Шкорпиловци), BG0000146 (Плаж Градина – Златна рибка), BG0001001 (Ропотамо), BG0001007 (Странджа), BG0001501 (Емона).

За дейностите по морско наблюдение – цялата територия на Черно море.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Разработената предварителна оценка за използването на финансови инструменти (ФИ) по Програмата не предвижда използването им за СЦ 4.1. За дейностите по морско наблюдение като бенефициенти са предвидени институции, които се занимават с морско наблюдение в Република България и имат капацитета да извършат планираните действия. За дейностите по подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез знания за морската среда предвидените бенефициенти са научни институти.

Поради спецификата на избраните бенефициенти и спецификата на дейностите прилагането на финансови инструменти не е приложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	1.00	3.00

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR19	Actions to improve governance capacity	actions	0.00	2020	2.00	Technical advice on the capabilities from the potential beneficiary	
CR21	Datasets and advice made available	number	0.00	2020	4.00	Technical advice on the capabilities from the potential beneficiary	

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
06. Contributing to a good environmental status through implementing and monitoring of marine protected areas, including Natura 2000	57,400.00
12. Maritime surveillance and security	1,000,000.00

2.2. Technical assistance priorities

Reference: Article 22(2) and point (c) of Article 22(3) CPR

Type
Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2. Priorities

2.2. Technical assistance priorities

2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2.2.1.1 Interventions from the funds

The related types of actions – point (e)(i) of Article 22(3) CPR

Разходите във връзка с финансовото участие на Съюза в Приоритета за „Техническа помощ” се възстановяват съгласно член 51, буква б) от POP.

Приоритета за „Техническа помощ” има за цел да осигури целесъобразното изпълнение на ПМДРА чрез прилагането на принципите на добро управление и използване на натрупаният опит и експертиза през предходните два програмни периода, както и да обезпечи адекватното и навременно изпълнение на програмата чрез различни механизми и инструменти, изброени по-долу.

Индикативните дейности, заложи в приоритета са в съответствие с планираните действия за увеличаване на административния капацитет за изпълнение на фондовете, обхванати от споразумението за партньорство и Пътната карта за изграждане на национален административен капацитет. При изпълнение на дейностите ще се вземат предвид елементите за борба с измамите, посочени в раздел 9, точка 3 от Споразумението за партньорство на България.

С оглед улесняване на ефективното и ефикасно изпълнение на политиките на ЕФМДРА, техническа помощ ще подкрепя координирано и допълващо инвестициите в следните основни направления:

1. Повишаване на ефективността на Управляващия орган на ПМДРА.

Предвидени за изпълнение са следните индикативни групи дейности:

- Техническа подкрепа, консултации, изследвания, анализи, проучвания и др., необходими за ефективното управление, изпълнение, наблюдение, оценка, контрол и функционирането на ПМДРА 2021-2027 г.;
- Оценки на изпълнението на ПМДРА 2021-2027 г. (включително текущи оценки);
- Обезпечаване на работата на Комитета за наблюдение на ПМДРА 2021-2027 г.;

- Укрепване на капацитета на структурите, изпълняващи функции по управление и контрол на ПМДРА 2021-2027 г., в това число:

-финансиране на разходите за възнаграждения за служители, изпълняващи функции по управление и контрол, вкл. свързаните с тях осигурителни вноски и други дължими според действащото законодателство доплащания;

-повишаване на административния капацитет на служителите на Управляващия орган, пряко участващи в програмиране, управление, изпълнение, мониторинг и оценка на ПМДРА 2021-2027 г. чрез осигуряване на участие в обучения, работни срещи, семинари, работни посещения, обмен на добри практики и опит и др. с конкретна насоченост по теми, актуални за изпълнението на ПМДРА 2021-2027 г.

- Материално-техническо обезпечаване на структурите, изпълняващи функции по управление на ПМДРА 2021-2027;
- Обезпечаване на командировки на служители, пряко участващи в планирането, управлението, изпълнението, наблюдението, оценката на ПМДРА 2021-2027 г.;
- Подкрепа на процесите на оценка и мониторинг на проекти (организация на оценителни комисии, база данни от независими експерти, притежаващи необходимите технически познания и опит, наемане на експерти, и др.);
- Насърчаване на по-широкото прилагане на формите на опростени разходи, вкл. чрез трансфер на добри практики;
- Осигуряване на подкрепа на дейностите, свързани с приключването на Програма за морско, дело и рибарство 2014-2020 г.;
- Подкрепа за подготовка на следващия програмен период;
- Други дейности, обезпечавщи ефективното управление, изпълнение, наблюдение, оценка и контрол на ПМДРА 2021-2027 г.

Очаквани резултати: осъществяване на ефективно и ефикасно изпълнение изпълнение, наблюдение, оценка и контрол на програмата, осигурявайки високо ниво на усвояване на средствата от фондовете от ЕС.

2. Изграждане на капацитет на операторите в сектор „Рибарство“ за улесняване на достъпа и оптималното използване на подкрепата от ПМДРА.

Предвидени за изпълнение са следните индикативни групи дейности:

- Анализ и оценка на потребностите на потенциалните бенефициенти и на бенефициентите на ПМДРА 2021-2027;
- Разработване и изпълнение на програми за обучение на бенефициенти (наемане на експерти, организиране на обучения, учебни материали

и др.), които да засилят капацитета им от гледна точка на успешното изпълнение и отчитане на проектите;

- Подкрепа за функциониране на Национална рибарска мрежа на МИГ;
- Осигуряване на подкрепа на потенциалните бенефициенти на ПМДРА 2021-2027 г. с цел подпомагане на процеса по кандидатстване и изготвяне на качествени проектни предложения чрез:

- провеждане на работни срещи, семинари, разяснителни кампании, обмен на добри практики и опит;
- изготвяне на видео клипове и електронни наръчници, визуализиращи процеса по кандидатстване;
- поддържане на електронна платформа за разяснения по програмата и отделните процедури и др.

Очаквани резултати:

Подобрено качество на проектните предложения, което от своя страна предполага съкращаване на сроковете за извършване на оценката им;
Подобрен процес на изпълнение на проектите по програмата, което предполага по-добро и ефикасно усвояване на средствата по програмата.

3. Осигуряване на информираност и публичност относно ПМДРА 2021-2027 г.

Предвидени за изпълнение са следните индикативни групи дейности:

- Изготвяне и поддръжка на рубрики, реклами и други;
- Изготвяне на публикации, бюлетини, брошури, постери, наръчници и други информационни и рекламни материали;
- Организиране, провеждане и/или участие в мероприятия, в т.ч. конференции, семинари, информационни кампании, кръгли маси, фокус групи, социологически проучвания и др]
- Повишаване на разпознаемостта на ПМДРА 2021-2027 г.;
- Информационни кампании, свързани с предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти.

Очаквани резултати:

Поевишена разпознаемост на програмата, нейните цели, приоритетите, които подкрепя и резултатите от нейното изпълнение. Осведомяване на операторите в сектор „Рибарство“ за възможностите за финансиране, добри практики, постигнати резултати и т. н.

2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2.2.1.1 Interventions from the funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

1. Органите, ангажирани с управлението, изпълнението, координацията, наблюдението, оценката и контрола на ПМДРА;

2. Други целеви групи, които ще имат ползи от дейностите по техническа помощ:

- Икономически оператори – изпълнители на възложени от УО на ПМДРА дейности;
- Потенциални бенефициенти и бенефициенти, крайни получатели по ПМДРА;
- Членовете на Комитета за наблюдение;
- Други заинтересовани страни.

2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2.2.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 2: Output indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	8.00	18.00

2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2.2.1.3. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention

Reference: point (e)(iv) of Article 22(3) CPR

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
Technical assistance	5,096,681.00

3. Financing plan

Reference: points (g)(i), (ii) and (iii) of Article 22(3), Article 112(1), (2) and (3), and Articles 14 and 26 CPR

3.1 Transfers and contributions

Programme amendment related to	☐ contribution to InvestEU
	☐ transfer to instruments under direct or indirect management
	☐ Transfer between ERDF, ESF+, Cohesion Fund or to another Fund or Funds

3.1 Transfers and contributions

Table 15A: Contributions to InvestEU (breakdown by year)

To InvestEU window	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

3.1 Transfers and contributions

Table 15B: Contributions to InvestEU (summary)

Sustainable Infrastructure (a)	Innovation and Digitisation (b)	SME (c)	Investment and Skills (d)	Total (e=a+b+c+d)

3.1 Transfers and contributions

Justification

--

3.1 Transfers and contributions

Reference: Articles 14, 26 and 27 CPR

Table 16A: Transfers to instruments under direct or indirect management (breakdown by year)

Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
------------	------	------	------	------	------	------	------	-------

Programme amendment related to

Reference: Articles 14, 26 and 27 CPR

Table 16B: Transfers to instruments under direct or indirect management (summary)

Total

3.1 Transfers and contributions

Justification

--

3.1 Transfers and contributions

Reference: Articles 14, 26 and 27 CPR

Table 17A: Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds (breakdown by year)

Transfer to fund	Category of region	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
------------------	--------------------	------	------	------	------	------	------	------	-------

3.1 Transfers and contributions

Reference: Articles 14, 26 and 27 CPR

Table 17B: Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds (summary)

ERDF more developed	ERDF transition	ERDF less developed	ESF more developed	ESF transition	ESF less developed	CF	AMIF	ISF	BMVI	Total
---------------------	-----------------	---------------------	--------------------	----------------	--------------------	----	------	-----	------	-------

3.1 Transfers and contributions

Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds - justification

--

--

3.4 Transfers back

Table 20A: Transfers back (breakdown by year)

From InvestEU or other EU Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
--------------------------------------	------	------	------	------	------	------	------	-------

3.4 Transfers back

Table 20B: Transfers back (summary)

From InvestEU or other EU Instrument	Total
--------------------------------------	-------

3.5 Financial appropriations by year

Reference: point (g)(i) of Article 22(3) CPR and Articles 3, 4 and 7 JTF Regulation

Table 10: Financial appropriations by year

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
0.00	16,475,793.00	15,927,688.00	15,361,685.00	13,917,577.00	11,540,245.00	11,721,710.00	84,944,698.00

3.6 Total financial appropriations by fund and national co-financing

Reference: point (g)(iii) of Article 22(3) CPR

EMFAF programmes using technical assistance according to Article 36(4) CPR in accordance with the choice made in the Partnership Agreement.

Table 11A Total financial allocations by fund and national contribution

Priority	Specific objective	Basis for calculation Union support	Union contribution	National Public Contribution	Total	Co-financing rate
1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities. All operations except those supported under Articles 17 and 19	Public	7,766,500.00	3,328,500.00	11,095,000.00	70.0000000000%
1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.1.2. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities. Operations supported under Articles 17 and 19	Public	0.00	0.00	0.00	
1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities	Public	4,116,500.00	1,764,215.00	5,880,715.00	69.9999914976%
1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making	Public	12,741,705.00	5,460,731.00	18,202,436.00	69.9999989012%

1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems	Public	2,549,600.00	1,092,686.00	3,642,286.00	69.9999945089%
2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term	Public	24,357,372.00	10,438,874.00	34,796,246.00	69.9999994252%
2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products	Public	10,270,000.00	4,401,429.00	14,671,429.00	69.9999979552%
3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities	3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities	Public	16,988,940.00	7,280,975.00	24,269,915.00	69.9999979398%
4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed	4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation	Public	1,057,400.00	453,172.00	1,510,572.00	69.9999735200%
5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR	5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR	Public	5,096,681.00	2,184,292.00	7,280,973.00	69.9999986266%
Grand total			84,944,698.00	36,404,874.00	121,349,572.00	

4. Enabling conditions

Reference: point (i) of Article 22(3) CPR

Table 12: Enabling conditions

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
1. Effective monitoring mechanisms of the public procurement market	Yes	Monitoring mechanisms are in place that cover all public contracts and their procurement under the Funds in line with Union procurement legislation. That requirement includes: 1. Arrangements to ensure compilation of effective and reliable data on public procurement procedures above the Union thresholds in accordance with reporting obligations under Articles 83 and 84 of Directive 2014/24/EU and Articles 99 and 100 of Directive 2014/25/EU.	Yes	Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки – обн., ДВ бр. 102/2019 г., в сила от 01.01.2020 г. https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/2021-09.pdf (Информацията продължава по-долу предвид нейния обем и относимостта ѝ към всеки от критериите по т.1-4).	<p>Детайлизирана е нормативната уредба относно мониторинга на обществените поръчки, чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ приети в края на 2019 г. промени в чл. 229 от в ЗОП, част от които засягат правомощията на изпълнителния директор на АОП във връзка с осъществяването на мониторинг на обществените поръчки (изменени са т. 14 и т. 24 в ал. 1, а ал. 4 и ал. 9 са допълнени); ☐ изменение на чл. 114 от ППЗОП и създаване на приложение № 3 към същия член (в приложението е посочена информацията, която различните органи с функции, засягащи обществените поръчки, следва ежегодно да предоставят на АОП за целите на мониторинга). <p>(Информацията продължава по-долу предвид нейния обем и относимостта ѝ към всеки от критериите по т.1-4).</p>
		2. Arrangements to ensure the data cover at least the following elements: a. Quality and intensity of competition: names of winning bidder, number of initial bidders and contractual value;	Yes	(продължение) Постановление № 49 от 23 март 2020 г. за изменение и допълнение на	(продължение) Изградена е и функционира централизирана електронна система - ЦАИС ЕОП. Съгласно чл. 39а от ЗОП, тя се използва

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
		b. Information on final price after completion and on participation of SMEs as direct bidders, where national systems provide such information.		<p>Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки, приет с Постановление № 73 на Министерския съвет от 2016 г. (ДВ, бр. 28 от 2016 г.) – обн., ДВ. бр. 29/2020 г., в сила от 01.04.2020 г.</p> <p>https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/2021-HEC1.pdf</p>	<p>при възлагането на обществени поръчки, включително чрез динамична система за покупки, рамково споразумение и квалификационна система, както и при провеждане на конкурси за проект.</p> <p>Считано от 1 януари 2020 г., използването на ЦАИС ЕОП е задължително за определени групи възложители, а от 14 юни 2020 г. – и за останалите възложители.</p> <p>Системата е съставена от 32 модула, част от които възложителите са длъжни да използват (Електронна регистрация, Електронно обявяване, Електронен подател, Електронна документация, ЕЕДОП, Обмен на информация в хода на процедурата, Електронна оферта, Отваряне на оферти и заявления за участие, Динамична система за покупки, Квалификационна система, Провеждане на вътрешен конкурентен избор по Рамково споразумение, Електронен каталог, Електронно фактуриране и др.).</p> <p>Проведени са обучения за работа с ЦАИС ЕОП, предназначени за различни целеви групи. Осигурено е и предоставяне на практическа помощ на ползвателите на системата, включително чрез създадения през 2019 г. Център за обслужване на потребители.</p>
		3. Arrangements to ensure monitoring and analysis of the data by the competent national authorities in accordance with article 83 (2) of directive 2014/24/EU and	Yes	(продължение)	(продължение) Системата е съставена от 32 модула, част от които възложителите са длъжни

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
		article 99 (2) of directive 2014/25/EU.		<p>Линкове за достъп до:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП): https://www.eop.bg • ЦАИС ЕОП – Регистър: https://app.eop.bg/today • ЦАИС ЕОП – Бюлетин: https://app.eop.bg/today/reporting/bulletin • ЦАИС ЕОП – Статистики: https://app.eop.bg/today/reporting/statistics 	<p>да използват (Електронна регистрация, Електронно обявяване, Електронен подател, Електронна документация, ЕЕДОП, Обмен на информация в хода на процедурата, Електронна оферта, Отваряне на оферти и заявления за участие, Динамична система за покупки, Квалификационна система, Провеждане на вътрешен конкурентен избор по Рамково споразумение, Електронен каталог, Електронно фактуриране и др.).</p> <p>Проведени са обучения за работа с ЦАИС ЕОП, предназначени за различни целеви групи. Осигурено е и предоставяне на практическа помощ на ползвателите на системата, включително чрез създадения през 2019 г. Център за обслужване на потребители.</p>
		4. Arrangements to make the results of the analysis available to the public in accordance with article 83 (3) of directive 2014/24/EU and article 99 (3) directive 2014/25/EU.	Yes	<p>(продължение)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Регистър на обществените поръчки, открити преди задължителното използване на ЦАИС ЕОП: https://www.aop.bg 	<p>Вж. посочената информация срещу критериите по т. 1-4.</p> <p>В допълнение, чл. 229, ал. 1, т. 14 и 24 и ал. 9 от ЗОП и чл. 114, ал. 5 от ППЗОП.</p>
		5. Arrangements to ensure that all information pointing to suspected bid-rigging situations is communicated to the competent national bodies in accordance with Article 83(2) of Directive 2014/24/EU and Article 99(2) of Directive 2014/25/EU.	Yes	<p>Закон за обществените поръчки /ЗОП/ - чл. 106, ал. 2 и 7,</p> <p>Правилник за прилагане на Закона за обществените поръчки /ППЗОП/ - Приложение № 3 към чл. 114, ал. 2</p> <p>(ново - ДВ, бр. 29 от 2020 г., в сила от 01.04.2020 г.), част Б, т. 17</p>	<p>Вж. чл. 106, ал. 2 и 7 от ЗОП и Приложение № 3 към чл. 114, ал. 2 от ППЗОП (ново - ДВ, бр. 29 от 2020 г., в сила от 01.04.2020 г.) /част Б, т. 17/;</p> <p>чл. 15 и други свързани разпоредби от ЗЗК.</p>

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
				<p>Закон за защита на конкуренцията /ЗЗК/:</p> <p>https://www.cpc.bg/General/Legislation.aspx</p>	
2. Tools and capacity for effective application of State aid rules	Yes	<p>Managing authorities have the tools and capacity to verify compliance with State aid rules:</p> <p>1. For undertakings in difficulty and undertakings under a recovery requirement.</p>	Yes	<p>Съгласно чл. 7, ал. 2, т. 14 от Закона за държавните помощи, министърът на финансите дава методически указания по прилагането на закона, нормативните актове по неговото прилагане и на правилата в областта на държавните помощи.</p> <p>https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137177456</p>	<p>За програмен период 2021-2027 звеното по държавните помощи е разработило Методическо Указание към УО на ОП за осигуряване на съответствие с приложимите правила по държавните помощи, което е налично на следната страница на МФ:</p> <p>https://stateaid.minfin.bg/bg/page/573</p> <p>Раздел VI на Приложение 4 от Указанието съдържа методология за определяне на предприятия в затруднено положение. В нея се посочват елементите от отчетите, които участват в коефициентите за определяне на затруднено положение, както и практически указания за тяхното тълкуване от УО на ОП.</p> <p>Раздел V на Приложение 4 от Указанието съдържа методология за проверка на предприятия, от които се изисква възстановяване на средства. Посочени са два източника за проверка: Официалния регистър на ЕК, намиращ се на адрес:</p> <p>http://ec.europa.eu/competition/eojade/isef/index.cfm?clear=1&policy_area_id=3</p> <p>и регистъра на МФ на адрес:</p> <p>https://stateaid.minfin.bg/bg/page/483.</p> <p>Базовите разпоредби относно реда за възстановяване на неправомерна и</p>

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
		2. Through access to expert advice and guidance on State aid matters, provided by State aid experts of local or national bodies.	Yes	<p>В чл. 26 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление е определено задължение за Министъра на финансите да съгласува режима по държавните помощи за всяка процедура/мярка разработена от УО на ОП.</p> <p>https://www.eufunds.bg/bg/node/10446</p> <p>В изпълнение на своите задължения министърът на финансите е издал НАРЕДБА № 4 от 2016 г. за определяне на реда за съгласуване на проектите на документи по чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление:</p> <p>https://stateaid.minfin.bg/bg/page/525</p>	<p>несъвместима помощ са уредени в Закона за държавните помощи и в правилника за неговото прилагане.</p> <p>Министерството на финансите дава писмени становища и инструкции на УО, както и провежда експертни индивидуални срещи с УО за предоставяне на специфична експертиза в случай на конкретна нужда (пунктуална подкрепа). Звеното по държавните помощи в МФ непрекъснато предоставя ad hoc помощ на всички УО чрез консултации по електронна поща, по телефона, чрез провеждане на срещи, както и електронни платформи и др.</p> <p>Звеното предоставя обучения чрез Школата по публични финанси. През програмния период 2014-2020 г. звеното по държавните помощи изпълняваше и проект, който включваше тематични обучения за УО на ОП.</p> <p>През програмен период 2021-2027 г. Звеното по държавните помощи ще продължи да предоставя подобни обучения на УО в областта на държавните помощи, като допълнително ще бъде разработена дигитална платформа по държавните помощи.</p>
3. Effective application and implementation of the Charter of Fundamental	Yes	Effective mechanisms are in place to ensure compliance with the Charter of Fundamental Rights of the European Union ('the Charter') which include:	Yes	Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП,	Утвърдени са национални Насоки за прилагане на Хартата. Целта им е подпомагане на органите по управление, контрол и одит по програмите, съфинансирани от ЕФРР,

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
Rights		1. Arrangements to ensure compliance of the programmes supported by the Funds and their implementation with the relevant provisions of the Charter.		ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.: https://www.eufunds.bg/bg/node/8223	ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП в практическото прилагане и гарантиране на Хартата. Националните органи следва да разработят и инкорпорират в правилата си за работа процедури за проверка на правата от Хартата и да докладват на КН случаите на несъответствие и жалби в контекста на изпълнението на фондовете. Насоките включват: Приложение № 1, в което са изведени трите етапа на изпълнение на фондовете, отговорните национални органи, както и приложимият набор права от Хартата, които следва да бъдат гарантирани; Приложение № 2, чрез което се прави проверка за потенциално нарушение на основните права по Хартата при извършването на действията и/или подготовката на документите и Приложение № 3, в което са посочени компетентните органи на национално ниво по основните права на ЕС. Изискванията на Насоките и приложенията към тях ще бъдат инкорпорирани в описанието на системите за управление и контрол на програмите.
		2. Reporting arrangements to the monitoring committee regarding cases of non-compliance of operations supported by the Funds with the Charter and complaints regarding the Charter submitted in accordance with the arrangements made pursuant to Article 69(7).	Yes	Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник	Докладването на жалбите по Хартата и на случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с Хартата пред КН е регламентирано в ПМС № 302 от 29.09.2022 г. Установените случаи на неспазване на Хартата в контекста на фондовете на ЕС ще се докладват от съответния УО,

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
				<p>министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.: https://www.eufunds.bg/bg/node/8223 ПМС № 302 от 29.09.2022 г. за създаване на КН на СП на РБ и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, за програмен период 2021 - 2027 г. - https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/10967</p>	<p>който следва да поддържа актуална систематизирана информация за тези случаи.</p> <p>Получените жалби от граждани или други външни източници/заинтересовани страни във връзка с нарушени права по Хартата в хода на изпълнение на програмите ще се разглеждат от съответния компетентен орган на национално ниво и ще се докладват пред КН от УО въз основа на информация, предоставена от разгледалите жалбите компетентни органи, съгласно Приложение № 3. Компетентните органи ще поддържат информация за получените жалби и резултатите от разглеждане</p>
<p>4. Implementation and application of the United Nations Convention on the rights of persons with disabilities (UNCRPD) in accordance with Council Decision 2010/48/EC</p>	<p>Yes</p>	<p>A national framework to ensure implementation of the UNCRPD is in place that includes: 1. Objectives with measurable goals, data collection and monitoring mechanisms.</p>	<p>Yes</p>	<p>Законът за хората с увреждания (ЗХУ) и Правилника за неговото прилагане са достъпни на: https://www.mlsp.government.bg/normativni-aktove- Информация за НСХУ и всички документи по неговото функциониране, както и ЗХУ и Правилника към него са достъпни на: https://saveti.government.bg/web/cc_11/1 Информация за Съвета за наблюдение е достъпна на: https://www.ombudsman.bg/pictures/Проток%20окол%201.pdf https://mlsp.government.bg/uploads/38/khu/rms-6-11-2019-ap-2019-2020.pdf https://mlsp.government.bg/strategicheski-dokumenti</p>	<p>Националната рамка, гарантираща изпълнението на Конвенцията, включва ЗХУ и Правилник за прилагане на ЗХУ, Правила за дейността и организацията на работа на Националния съвет за хората с увреждания. Съветът е консултативен орган към МС с представители на правителството, национално представителни организации на и за хора с увреждания, национално представителни организации на работниците и служителите и представители на национално равнище организации на работодателите и Националното сдружение на общините в Република България. Създадена е информационна система за хората с увреждания, съдържаща данни за здраве, квалификация, образование, възможности за социално включване, професионална реализация, социално-</p>

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
					икономически статус, демографски и др. Данните се използват за наблюдение и анализ на социално-икономическия статус на хората с увреждания, за планиране на дейности за разработване на секторни политики. Налична услуга Profile, позволява индивидуален достъп до информация за допустими услуги според конкретното увреждане на човека. Приета Националната стратегия за хората с увреждания 2021-2030 и план за действие за стратегията.
		2. Arrangements to ensure that accessibility policy, legislation and standards are properly reflected in the preparation and implementation of the programmes.	Yes	Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.: https://www.eufunds.bg/bg/node/8224	Утвърдени са национални Насоки за гарантиране на зачитането на Конвенцията при изпълнение на програмите. В приложение към насоките са разработени контролни листа за правата от КПХУ, приложими към отделните етапи и документи в рамките на процеса на програмиране, управление, наблюдение и контрол на средствата от фондовете, както и за проверка на потенциални нарушения на КПХУ, които да бъдат прилагани от органите в системата за управление и контрол. Изискванията на Насоките и приложенията към тях ще бъдат инкорпорирани в описанието на системите за управление и контрол на програмите.
		3. Reporting arrangements to the monitoring committee regarding cases of non-compliance of operations supported by the Funds with the UNCRPD and complaints regarding the UNCRPD submitted in accordance with the arrangements made pursuant to Article 69(7).	Yes	Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на	Докладването на жалбите по КПХУ и на случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с КПХУ пред КН е регламентирано в ПМС № 302 от 29.09.2022 г. Установените случаи на неспазване на КПХУ в контекста на фондовете на ЕС ще се докладват от съответния УО,

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
				<p>заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.:</p> <p>https://www.eufunds.bg/bg/node/8224</p> <p>ПМС № 302 от 29.09.2022 г. за създаване на КН на СП на РБ и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, за програмен период 2021 - 2027 г.</p>	<p>който следва да поддържа актуална систематизирана информация за тези случаи.</p> <p>Получените жалби от граждани или други външни източници/заинтересовани страни във връзка с нарушени права по КПХУ в хода на изпълнение на програмите ще се разглеждат от съответния компетентен орган на национално ниво и ще се докладват пред КН от УО въз основа на информация, предоставена от разгледалите жалбите компетентни органи, съгласно Приложение № 3. Компетентните органи ще поддържат информация за получените жалби и резултатите от разглеждането им съобразно вътрешните си правила и процедури.</p>

5. Programme authorities

Reference: point (k) of Article 22(3) and Articles 71 and 84 CPR

Table 13: Programme authorities

Programme authorities	Name of the institution	Contact name	Position	Email
Managing authority	Министерство на земеделието, Дирекция "Морско дело и рибарство"	Георги Събев	Заместник-министър	pmdra_2021-2027@mzh.government.bg
Audit authority	Изпълнителна агенция „Сертификационен одит на средствата от Европейските земеделски фондове“	Лъчезар Спасов	Изпълнителен директор	ia@caaf.bg
Body which receives payments from the Commission	Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция	Георги Тахов	Заместник изпълнителен директор	dfz@dfz.bg
Body (other than managing authority) carrying out the accounting function	Държавен фонд „Земеделие“	Розалия Каменска	Началник на звено „Сертификация на разходите по Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство“	dfz@dfz.bg

5. Programme authorities

The repartition of the reimbursed amounts for the technical assistance pursuant to Article 36(5) CPR if more bodies are identified to receive payments from the Commission

Reference: Article 22(3) CPR

Table 13A: The portion of the percentages set out in point (b) of Article 36(5) CPR that would be reimbursed to the bodies which receive payments from the Commission in case of technical assistance pursuant to Article 36(5) CPR (in percentage points)

6. Partnership

Reference: point (h) of Article 22(3) CPR

УО на ПМДРА осигурява прилагането на принципа на партньорство като ключов елемент на доброто управление на програмата. Организацията и осъществяването на партньорството се извършва в съответствие с Европейския кодекс за поведение за партньорство, в съответствие с Делегиран регламент (ЕС) № 240/2014.

В съответствие с чл. 8 от Регламент (ЕС) №(ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (Регламент за общи разпоредби) се осигуряват партньори на национално, регионално и местно ниво, включително публични власти, научни институти, браншови представители, включително междубраншови асоциации, асоциации на производителите, социални партньори и др., съобразно техните компетенции в обхвата на програмата във всички етапи на развитие и прилагане.

Всички заинтересовани страни бяха включени в подготовката на програмата въз основа на Постановление № 142 на Министерския съвет от 2019 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете на Европейския съюз за програмния период 2021 – 2027 г. (обн., ДВ, бр. 46 от 2019 г., изм., бр. 67 от 2019 г.) със заповед № МДР-ПП-09-76 от 22.05.2020 г. на министъра на земеделието, където беше определен състава на тематичната работна група (ТРГ) за разработването на ПМДРА 2021-2027.

В изпълнение на постановлението, Министерство на земеделието изпрати покана до ведомствата и организациите съгласно чл. 7, ал. 4 от Постановлението за определяне на представители за участие в Тематичната работна група (ТРГ) за разработване на ПМДРА 2021-2027 г. Покана за участие в ТРГ на представители на юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност беше публикувана на Единния информационен портал за обща информация за изпълнението и управлението на ЕСИФ www.eufunds.bg и на електронната страница на министерството. На база получените предложения бяха номинирани представителите на организациите и структурите и представителите на юридическите лица с нестопанска цел работещи в обществена полза, които да влязат в състава на ТРГ за разработване на ПМДРА 2021-2027 г.

В ТРГ участват следните представители:

1. Централно координационно звено, сертифициращият и одитният орган на ПМДРА 2021-2027 г., ДФЗ-РА и определените от Министерския съвет водещи ведомства за разработването на програмите, финансирани от фондове за програмния период 2021 – 2027 г.;
2. Ведомствата, отговорни за националните политики;
3. Дирекции от Министерство на земеделието, Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА), Българска Агенция по Безопасност на Храните и „Рибни ресурси“ ЕООД;
4. Дирекция „Икономическа и социална политика“ в администрацията на Министерския съвет;
5. Дирекция „Икономическа и финансова политика“ на Министерството на финансите;

6. Дирекция „Права на човека“ на Министерството на външните работи;
7. Националният статистически институт;
8. Комисията за защита от дискриминация;
9. Агенцията за хората с увреждания;
10. Регионалните съвети за развитие в районите от ниво 2;
11. Представителни организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище, признати от Министерския съвет по реда на Кодекса на труда;
12. Национално представителните организации на и за хора с увреждания, признати от Министерския съвет по реда на Закона за хората с увреждания;
13. Национално сдружение на общините в Република България;
14. Академична общност (Българска академия на науките, Институт по океанология, Варна, Селскостопанска академия, „Институт по рибни ресурси – Варна”, Селскостопанска академия и „Институт по рибарство и аквакултури – Пловдив”);
15. Юридически лица с нестопанска цел, работещи в обществена полза (вкл. Асоциация на индустриалния капитал в България, Сдружение с нестопанска цел „Заедно за личностно развитие“, Българската асоциация на консултантите по Европейски програми, Сдружение за социална подкрепа и развитие и бизнес реализация на личността „Диона“, Българска асоциация на малките и средните предприятия;
16. Местни инициативни групи;
17. Фонд мениджър на финансови инструменти в Р България;
18. Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”;
19. Изпълнителна агенция „Морска администрация”.

С оглед осигуряване на широко включване и активно участие на партньорите в ТРГ, съгласно вътрешните правила, дневният ред и всички документи и материали за заседанията се изпращат на членовете на ТРГ най-малко 10 дни преди датата на заседанието чрез официална кореспонденция и/или по електронен път.

Партньорите взеха активно участие при анализа и определяне на нуждите, избора на приоритети и свързаните с тях операции и дейности, разпределението на средствата, определянето на бенефициентите и други аспекти на програмата. Всички решения по отношение на програмата са взети след сериозна дискусия или по предложение на членовете на ТРГ, като е търсен консенсус.

На политическо ниво координация в разработването на програмата се осъществява в рамките на Съвета за координация и управление на средствата от ЕС (СКУСЕС). Сътрудничество с ЕК, Генерална дирекция Морско дело и рибарство“ се осъществява на оперативен ниво, като експертите на Министерството на земеделието, храните и горите информират редовно представителите на ЕК относно напредъка при подготовката на програма. Проведени са формални и неформални консултации със службите на ЕК в хода на подготовката на програмата.

Прилагането на принципа на партньорство осигурява механизми за обмяна на опит и знания между различни заинтересовани страни, генерира повече възможности за бърз и гъвкав подход при решаване на проблемите, позволява ефективно управление на действията с участие на широк кръг заинтересовани страни и много нива на интервенции (национални, регионални и местни), като по този начин гарантира и висока степен на съответствие на избраните действия към реалните нужди.

През периода 2021-2027 г., при необходимост УО на ПМДРА ще включва допълнителни партньори във връзка с изпълнението на програмата.

Принципът на партньорство ще се прилага и по отношение на изпълнението, мониторинга и оценката на ПМДРА. Участието на административните, социалните и икономическите партньори, идентифицирани в хода на разработването на програмата, ще бъде осигурено чрез участието им в Комитета за наблюдение на ПМДРА. Последният ще следи напредъка в постигането на целите и стратегията на Програмата, като по този начин се гарантира нейното ефективно и качествено изпълнение.

В допълнение ще се използват всички възможни канали за комуникация при насърчаване и ангажиране на партньорите в процеса на разработване и изпълнение на програмата като напр. срещи (вкл. онлайн), създаване на подгрупи по възникнали казуси, обществени обсъждания, информационни дни, събития, интернет страница и ел. поща на програмата и др.

Комитетът по наблюдение на Програмата ще се сформира до три месеца след одобрение на ПМДРА 2021-2027 г.

7. Communication and visibility

Reference: point (j) of Article 22(3) CPR

Дейностите по комуникация, видимост и прозрачност ще бъдат извършени в съответствие с чл. 46-50 от Регл. 2021/1060. В съответствие с чл. 48 от Регл. 2021/1060 на ниво програма е назначено длъжностно лице по комуникация за координиране дейностите. На национално ниво координацията се осъществява от координатор за фондовете на ЕСИФ, който е и член на Евр. мрежа.

Добрата комуникация и видимост на подкрепата от ЕС за България са ключови за изпълнение на заложените приоритети, специфични цели, дейности и операции в ПМДРА. При реализирането на програмата УО гарантира изпълнението на мерки за публичност, с оглед акцентирание върху информираността, комуникацията и видимостта и популяризиране на добри практики.

Усилията ще са насочени към поддържане на високо ниво на обществена информираност относно целите, приоритетите и възможностите за финансиране, които програмата предлага, както и резултатите от изпълнението ѝ като цяло, така и приоритетите ѝ в контекста на политиките, подкрепяни от програмата чрез ЕФМДРА за създаване на положителна обществена нагласа относно инициативите на ЕС.

Чрез използването на различни дейности по комуникация се цели осигуряване на публичност и видимост на изпълнението на политиките и мерките, на проектите, резултатите от тях и добрите практики. Друг акцент ще бъде повишаване на информираността и компетентността на бенефициентите.

Най-популярен и ефективен източник на информация е интернет. В бъдеще да се предвидят мерки по засилване на присъствието на ПМДРА в повече интернет сайтове. Популяризиране на секцията на програмата в eufunds.bg.

Информационните събития са ефективен и успешен инструмент за повишаване, както на общата осведоменост за програмата, така и за нейните процедури и специфики. С оглед новите реалности и условия за провеждане на събития в условията на пандемия от една страна и необходимостта от включване на по-гъвкави форми на организация от друга, ще включва и виртуални обучения, уебинари, хибридни събития и др.

Рекламата в електронни и печатни издания и информационните материали са ефективен инструмент за осигуряване на напомняща реклама и трайно запаметяване на подкрепата, която програмата предоставя.

Цели

- Осигуряване на информираност на целевите групи за визията, приоритетите, възможностите за финансиране и резултатите по ПМДРА като инструмент за изпълнение на целите на ОПОР и повишаване на конкурентоспособността и устойчивостта на сектор рибарство в България;
- Осигуряване на публичност и прозрачност на процеса на управление и изпълнение на ПМДРА, резултатите от нейното изпълнение и идентифицираните добри практики;
- Осигуряване на информираност на потенциалните бенефициенти и бенефициентите на ПМДРА по отношение на изискванията за кандидатстване и изпълнение на проекти, финансирани от програмата, включително и отговорностите им за осигуряване на информация и публичност.

Целеви аудитории:

- Широка общественост;
- Бенефициенти на програмата;
- Потенциални бенефициенти;
- Юридически лица с нестопанска цел;
- Научни организации;
- Медиатори/разпространители на информация.

Комуникационни канали:

- Секцията на програмата на Единния информационен портал и/или самостоятелна интернет страница;
- Електронни, печатни и онлайн медии;
- Социални медии и платформи за споделяне на файлове;
- Директна комуникация (събития, информационни дни, семинари, обучения и други);
- Рекламни и информационни материали.

Интернет страница: Поддръжка на секцията на програмата

Индикатори: бр. посещения; бр. визуализации

Медии: Медийни участия, изработване на информационни и рекламни, аудио/видео материали, банери и др., закупуване на програмно време/рекламни карета и др.

Индикатори: бр. лица достигнати от дейности по комуникация (читатели/зрители)

Социални медии: Създаване на профили във Фейсбук/Инстаграм и YouTube.

В процеса на изпълнение на дейностите по комуникация могат да бъдат идентифицирани и други/нови социални медии.

Индикатори: бр. последователи; бр. на действията - споделяния, харесвания и др. (engagement rate)

Директна комуникация: Организиране на събития - инф. дни, кампании, семинари, конференции, обучения за бенефициенти и др.

Индикатори: бр. участници; бр. отразявания

Рекламни и инф. материали: Изработване и разпространение на печатни инф. материали и сувенири; изработване на аудио/видео материали, банери.

Индикатори: бр. разпространени печатни, инф. и рекламни материали, бр. излъчени аудио-видео материали, бр. лица достигнати от дейности по комуникация

Планираният бюджет е в размер между 0,3% и 0,5% от бюджета на мярка ТП по ПМДРА.

Мониторинг и оценка

За ефективното планиране и изпълнение на дейностите по комуникация ще се разработват и изпълняват ежегодни Комуникационни планове. Изпълнението на плановете ще се докладва пред Комитета за наблюдение. Наблюдението и оценката на ефективността на дейностите по комуникация по ПМДРА ще бъдат оценявани по критерии и индикатори, включващи:

- измерване на постигнати количествени параметри на физическо изпълнение;
- измерване на резултат, чрез социологически проучвания.

По време на изпълнение на програмата се предвижда да бъдат осъществявани и регулярни анализи на удовлетвореността от проведените събития.

8. Use of costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs

Reference: Articles 94 and 95 CPR

Table 14: Use of unit costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs

Intended use of Articles 94 and 95 CPR	Yes	No
From the adoption, programme will make use of reimbursement of the Union contribution based on unit costs, lump sums and flat rates under the priority according to Article 94 CPR (if yes, fill in appendix 1)	☐	☒
From the adoption, programme will make use of reimbursement of the Union contribution based on financing not linked according to Article 95 CPR (if yes, fill in appendix 2)	☐	☒

Appendix 1

A. Summary of the main elements

Priority	Specific objective	Estimated proportion of the final allocation within the priority to which the SCO will be applied in %	Type(s) of operation covered		Indicator triggering reimbursement		Unit of measurement for the indicator triggering reimbursement	Type of SCO (stand scale of unit, lump sums or flat rates)	Amount (in EUR) or percentage (in case of flat rates) of the SCO
			Code	Description	Code	Description			

Appendix 1

B. Details by type of operation

Appendix 1

C. Calculation of the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates

1. Source of data used to calculate the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates (who produced, collected and recorded the data, where the data is stored, cut-off dates, validation, etc.)

--

2. Please specify why the proposed method and calculation based on Article 94(2) CPR is relevant to the type of operation.

3. Please specify how the calculations were made, in particular including any assumptions made in terms of quality or quantities. Where relevant, statistical evidence and benchmarks should be used and, if requested, provided in a format that is usable by the Commission.

--

4. Please explain how you have ensured that only eligible expenditure was included in the calculation of the standard scale of unit cost, lump sum or flat rate.

5. Assessment of the audit authority(ies) of the calculation methodology and amounts and the arrangements to ensure the verification, quality, collection and storage of data.

--

Appendix 2

A. Summary of the main elements

Priority	Specific objective	The amount covered by the financing not linked to costs	Operation type		Conditions to be fulfilled/results to be achieved triggering reimbursement by the Commission	Indicator		Unit of measurement for the conditions to be fulfilled/results to be achieved triggering reimbursement by the Commission	Envisaged type of reimbursement method used to reimburse the beneficiary or beneficiaries
			Code	Description		Code	Description		

B. Details by type of operation

Appendix 3: List of planned operations of strategic importance with a timetable

Article 22(3) CPR

В настоящия програмен период ще се надгради съществуващата система за интегрирано българско морско наблюдение (ИнБулМарС/InBulMarS), базирано на обща среда за обмен на информация (Common Information Sharing Environment - CISE) за наблюдение на морската територия на ЕС. С тази дейност се цели да се осигури среда позволяваща трансграничен и транссекторен обмен на информация, в рамките на Република България и Европейския съюз, базирана на модела за данни на CISE (ОСОИ) чрез надграждане на системите.

Планирани дейности:

- Доставка на интеграционен хардуер към системите: национален AIS сървър; система за управление на корабния трафик, система за наблюдение на актуалната метеорологична обстановка, система за документооборот.
- Разработване, инсталация и тестване на софтуер към посочените системи.

За посочените дейности са определени конкретни бенефициенти - Изпълнителна агенция „Морска администрация“ и Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“.

Очаквани резултати:

- Информационно свързване на национално ниво, както и на ниво Европейски съюз на публичните органи в Република България, участващи в морското наблюдение, които представляват седемте потребителски общности, както са дефинирани в CISE;
- Подобряване на междусекторния обмен и постигане на оперативна съвместимост между тях;
- Възможност за надежден обмен на необходимата информация, свързана с морското наблюдение;
- Изграждане и поддръжка на системно неутрална мрежа на национално ниво;
- Предоставяне на нови информационни услуги.

Изпълнението на дейностите ще стартира в началото на 2024 г. със срок на изпълнение между 2 и 4 години. По този начин до края на програмния период ще бъде осигурена ефективно работеща и усъвършенствана система за интегрирано морско наблюдение.

Appendix 4

EMFAF action plan for each outermost region

DOCUMENTS

Document title	Document type	Document date	Local reference	Commission reference	Files	Sent date	Sent by
1_ Complementarities and demarcation	Supplementary Information	28-Oct-2022		Ares(2022)7559088	1_ Complementarities and demarcation	01-Nov-2022	Kotov, Stoyan
2_Performance framework methodology paper	Supplementary Information	28-Oct-2022		Ares(2022)7559088	2_Performance framework methodology paper	01-Nov-2022	Kotov, Stoyan
3_Performance framework	Supplementary Information	28-Oct-2022		Ares(2022)7559088	3_Performance framework	01-Nov-2022	Kotov, Stoyan
4_Abbreviations	Supplementary Information	28-Oct-2022		Ares(2022)7559088	4_Abbreviations	01-Nov-2022	Kotov, Stoyan
BG EMFAF COM observations_COM comments 28 Oct 22	Supplementary Information	28-Oct-2022		Ares(2022)7559088	BG EMFAF COM observations_COM comments 28 Oct 22	01-Nov-2022	Kotov, Stoyan
Decision from Ministry of ENV - SEA BG EMFAF Programme 2021-2027	Supplementary Information	28-Oct-2022		Ares(2022)7559088	Decision from Ministry of ENV - SEA BG EMFAF Programme 2021-2027	01-Nov-2022	Kotov, Stoyan
SEA BG EMFAF Programme 2021-2027	Supplementary Information	28-Oct-2022		Ares(2022)7559088	SEA BG EMFAF Programme 2021-2027	01-Nov-2022	Kotov, Stoyan
Programme snapshot 2021BG14MFPR001 1.1	Snapshot of data before send	31-Oct-2022		Ares(2022)7559088	Programme_snapshot_2021BG14MFPR001_1.1_en.pdf Programme_snapshot_2021BG14MFPR001_1.1_bg_en.pdf Programme_snapshot_2021BG14MFPR001_1.1_bg.pdf	01-Nov-2022	Kotov, Stoyan